

Filozofski fakultet

NASTAVNI PROGRAM

**PREDDIPLOMSKOG I DIPLOMSKOG DVOPREDMETNOG
STUDIJA ARHEOLOGIJE**

Mostar, 2018.

PREDDIPLOMSKI DVOPREDMETNI STUDIJI

<i>Naziv kolegija</i>	Uvod u prapovijesnu arheologiju			Kod kolegija	FFAB105D
<i>Studijski program Ciklus</i>	Preddiplomski sveučilišni studij			Godina studija	I.
<i>ECTS vrijednost boda:</i>	4	<i>Semestar</i>	1.	Broj sati po semestru (p+v+s)	30+0+15
<i>Status kolegija:</i>	obvezni (A)	<i>Preduvjeti:</i>	nema ih	<i>Usporedni uvjeti:</i>	nema ih
<i>Ciljevi kolegija:</i>	<p>Ciljevi kolegija su:</p> <ul style="list-style-type: none"> - upoznati studente s glavnim procesima kulturnopovijesnoga razvoja i razvoja arheoloških kultura pretpovijesti - objasniti o kakvoj je materiji riječ, što je arheologija, koje su metode arheološkoga iskapanja i istraživanja, koje su vrste arheoloških nalazišta i nalaza, kako s njima postupati, odnosno kako ih čuvati, prezentirati i interpretirati. 				
<i>Ishodi učenja (opće i specifične kompetencije):</i>	<p>Nakon odslušanog kolegija studenti će moći:</p> <ul style="list-style-type: none"> - razlikovati osnovnu terminologiju, periodizaciju i kronologiju prapovijesti, - opisati i interpretirati osnovne vrste i tipove arheoloških nalazišta i nalaza, - opisati i interpretirati sirovinske i tehnološke osnove prapovijesti, - interpretirati temeljne odlike pojedinačnih perioda prapovijesti. - pratiti nastavu i usvajati znanja iz drugih kolegija koji obrađuju pojedinačne periode prapovijesti. 				
<i>Sadržaj silabusa/izvedbenog plana (ukratko):</i>	<p>Kolegij daje pregled općih saznanja o prapovijesnoj arheologiji kao znanstvenoj disciplini, o podjeli prapovijesne arheologije po kronološkom kriteriju, o periodizaciji i različitim kronološkim sustavima u svijetu prapovijesne arheologije, zatim o metodama arheoloških istraživanja, vrstama arheološke građe, načinu obrade, zaštite i čuvanja arheoloških nalaza i, konačno, metodologiji interpretacije i prezentacije arheoloških nalazišta i nalaza. Dakako, kolegij daje i pregled pomoćnih znanstvenih disciplina (paleontologija, geologija, paleoetnologija, antropologija i sl.) te prirodoznanstvenih metoda koje se koriste za potpunije (preciznije) datiranje arheološke građe.</p>				
Detaljan prikaz ocjenjivanja unutar Europskoga sustava prijenosa bodova					
OBVEZE STUDENTA	SATI (PROCJENA)	UDIO U ECTS-u	UDIO U OCJENI		
Pohađanje nastave i aktivnost u nastavi	30	1	Max 25%		
Referat	35	1	Max 25%		
Završni usmeni ispit	70	2	Max 50%		
<i>Obvezna literatura:</i>	<ul style="list-style-type: none"> - <i>Arheološki leksikon BiH I-III</i>, Sarajevo, 1988. (odgovarajući članci i natuknice) (odabrana poglavlja) 				

	- CUNLIFE, B., <i>The Oxford illustrated history of prehistoric Europe</i>, Oxford, 2001. (odabrana poglavlja)- ČOVIĆ, B., <i>Od Butmira do Ilira</i>, Veselin Masleša, Sarajevo, 1976.- DIMITRIJEVIĆ, S. - TEŽAK-GREGL, T. – MAJNARIĆ, N.-PANDŽIĆ, <i>Prapovijest</i>, Zagreb, 1998. (odabrana poglavlja)- <i>Praistorija jugoslavenskih zemalja, I-V</i>, (uvodna i zaključna razmatranja), Sarajevo, 1979.-1987. (odabrana poglavlja)- RENFREW, C. – BAHN, P., <i>Archaeology: theory, methods and practice</i>, London, 1991. (odabrana poglavlja)- TEŽAK-GREGL, T., <i>Uvod u prapovijesnu arheologiju</i>, Zagreb, 2011. (odabrana poglavlja)

<i>Naziv kolegija</i>	Paleolitik i mezolitik			Kod kolegija	FFAB102D
<i>Studijski program Ciklus</i>	Preddiplomski sveučilišni studij			Godina studija	I.
<i>ECTS vrijednost boda:</i>	4	<i>Semestar</i>	1.	Broj sati po semestru (p+v+s)	30+0+15
<i>Status kolegija:</i>	obvezni (A)	<i>Preduvjeti:</i>	nema ih	<i>Usporedni uvjeti:</i>	nema ih
<i>Ciljevi kolegija:</i>	<p>Ciljevi kolegija su:</p> <ul style="list-style-type: none"> - dati pregled paleolitika i mezolitika paralelno s obradom antropoloških ostataka čovjeka, geološkoklimatoloških prilika koje su uz florističke i faunističke zajednice diktirali razvoj i život našeg daljnjeg pretka. - prikazati i interpretirati glavne odrednice epohe, na osnovu općih spoznaja o vremenu trajanja pojedinih pleistocenskih razdoblja, tipološko-tehnoloških karakteristika alata i sociološko-kulturnih karakteristika, u okviru dosadašnjih istraživanja, s posebnim osvrtom na prostor današnje Bosne i Hercegovine i njezinih susjednih oblasti. 				
<i>Ishodi učenja (opće i specifične kompetencije):</i>	<p>Nakon odslušanog kolegija studenti će moći:</p> <ul style="list-style-type: none"> - opisati pojam evolucije čovjeka i nastanak modernih ljudi kroz različite utjecaje i procese koji su oblikovali našu vrstu, - definirati osnovnu materijalnu kulturu koju povezujemo uz rana razdoblja prapovijesti (paleolitik i mezolitik), - razlikovati i upotrebljavati osnovne pojmove važne za razdoblje paleolitika i mezolitika, - poznavati najvažnija nalazišta paleolitika i mezolitika i poznavati najnovija znanstvena dostignuća kao i teorije vezane uz različite aspekte života tijekom paleolitika i mezolitika. 				
<i>Sadržaj silabusa/izvedbenog plana (ukratko):</i>	<p>Kolegij se sastoji od tematskih cjelina koje uključuju:</p> <ul style="list-style-type: none"> - biološku evoluciju čovjeka, fosilne ostatke, teorije o njegovu razvoju i vrstama hominida na euroazijskom i afričkom prostoru. - vrste mineralnih sirovina, tehnologiju obradbe kamenog i koštanog alata, pojave tehnoloških inovacija u korištenju kamenog i koštanog alata, izradi litičkih alatki, vrstama i tehnologijama retuša i dr. - Slijed paleolitičkih i mezolitičkih kultura Europe, karakteristike alata, važnija nalazišta i ostali popratni materijal. - prilagođavanje lovačko-sakupljačkih zajednica različitim uvjetima života, njihova organizacija, interkulturni kontakti, regionalizacija i pojava planske eksploatacije prostora. - procese socijalne i ideološke integracije, briga o pokojnicima, pojava simbolizma i umjetnosti 				
Detaljan prikaz ocjenjivanja unutar <i>Europskoga sustava prijenosa bodova</i>					
OBVEZE	SATI (PROCJENA)	UDIO U ECTS-u	UDIO U OCJENI		

STUDENTA			
Pohađanje nastave i aktivnost u nastavi	30	1	Max 25%
Referat	35	1	Max 25%
Završni usmeni ispit	70	2	Max 50%
Obvezna literatura:	<ul style="list-style-type: none"> - CELA-CONDE, C., AYALA, F., <i>Human Evolution</i>, Oxford, 2007. (odabrana poglavlja) - KARAVANIĆ, I., JANKOVIĆ, I., <i>Osvit čovječanstva, Početci našega biološkog i kulturnog razvoja</i>, Školska knjiga, Zagreb, 2011. (odabrana poglavlja) - KARAVANIĆ, I., <i>Osvit tehnologije</i>, Arheološki muzej u Zagrebu, Zagreb, 2003. (odabrana poglavlja) - KARAVANIĆ, I., <i>Prapočetci religije - Simbolika i duhovnost u paleolitiku</i>, Školska knjiga, Zagreb, 2012. (odabrana poglavlja) - KARAVANIĆ, I., <i>Život neandertalaca</i>, Školska knjiga, Zagreb, 2004. - <i>Praistorija jugoslavenskih zemalja I, Paleolit i mezolit</i>, Sarajevo, 1979. (odabrana poglavlja) - <i>The Oxford Illustrated Prehistory of Europe</i>, Oxford, 1994. (odabrana poglavlja) 		

<i>Naziv kolegija</i>	Terenske vježbe 1			Kod kolegija	FFAB104
<i>Studijski program Ciklus</i>	Preddiplomski sveučilišni studij			Godina studija	I.
<i>ECTS vrijednost boda:</i>	2	<i>Semestar</i>	1.	Broj sati po semestru (p+v+s)	0+60+0
<i>Status kolegija:</i>	obvezni (A)	<i>Preduvjeti:</i>	nema ih	<i>Usporedni uvjeti:</i>	nema ih
<i>Ciljevi kolegija:</i>	Ciljevi kolegija su: <ul style="list-style-type: none"> - praktično osposobljavanje studenata za sudjelovanje u osnovnim oblicima terenskog rada pri identificiranju i registriranju arheoloških nalazišta u svojstvu tehničkih suradnika. 				
<i>Ishodi učenja (opće i specifične kompetencije):</i>	Nakon odslušanog kolegija studenti će moći: <ul style="list-style-type: none"> - izgraditi osnovna praktična znanja i iskustva o načinima arheoloških iskopavanja. - rukovati s konkretnim tehničkim znanjima arheološkog dokumentiranja. - voditi pomoćne poslove u procesu iskopavanja (prikupljanje, sistematizacija i klasifikacija arheološke građe). 				
<i>Sadržaj silabusa/izvedbenog plana (ukratko):</i>	Kolegij osigurava stjecanje osnovnih praktičnih znanja o arheološkim nalazištima, načinima njihova dokumentiranja i kartiranja, postupcima pri arheološkim iskopavanjima te arheološkom instrumentariju.				
Detaljan prikaz ocjenjivanja unutar Europskoga sustava prijenosa bodova					
OBVEZE STUDENTA	SATI (PROCJENA)	UDIO U ECTS-u	UDIO U OCJENI		
Pohađanje nastave i aktivno sudjelovanje u nastavi / Praktični rad	60	2	100%		
<i>Literatura</i>	<ul style="list-style-type: none"> - <i>Archaeological site manual, Museum of London Archaeology Service, London, 1994.</i> - BAHN, P. - RENFREW, C., <i>Archaeology: Theories, Methods and Practice, London 1996.</i> - GREENE, K., <i>Archaeology, An Introduction, London, 2001.</i> 				

<i>Naziv kolegija</i>	Uvod u antičku arheologiju			Kod kolegija	FFAB 106D
<i>Studijski program Ciklus</i>	Preddiplomski sveučilišni studij			Godina studija	I.
<i>ECTS vrijednost boda:</i>	4	<i>Semestar</i>	1.	Broj sati po semestru (p+v+s)	30+15+0
<i>Status kolegija:</i>	izborni (<i>Preduvjeti:</i>	nema ih	<i>Usporedni uvjeti:</i>	nema ih
<i>Ciljevi kolegija:</i>	<p>Ciljevi kolegija su:</p> <ul style="list-style-type: none"> - objasniti temeljne kulturno povijesne procese antičkog razdoblja, kroz analizu materijalne, tj. arheološke građe, s posebnim naglaskom na širi prostor istočne obale Jadrana. - upoznati studente s osnovnim stručnim pojmovima iz antičke arheologije, poznavanje kojih će im omogućiti praćenje nastave na višim godinama studija. - Upoznati studente s pisanim antičkim vrelima, s naglaskom na one koji se referiraju na prostor istočne Jadranske obale i zaleđa. 				
<i>Ishodi učenja (opće i specifične kompetencije):</i>	<p>Nakon odslušanog kolegija studenti će moći:</p> <ul style="list-style-type: none"> - usvojiti osnovne pojmove iz antičke arheologije. - steći uvid u materijalnu kulturu (i kratki uvid u povijesna zbivanja, društveno uređenje i religijske sustave) iz razdoblja antike. - vladati osnovnim znanjima kulturno povijesnog razvoja antičkog perioda koja će im olakšati praćenje stručnih kolegija iz navedenih razdoblja. - pratiti stručnu literaturu. 				
<i>Sadržaj silabusa/izvedbeno g plana (ukratko):</i>	<p>Kolegij se bavi pregledom temeljne arheološke građe antičke civilizacije na prostoru Mediterana, s naglaskom na antičku Grčku i Rim. Kolegij prezentira temeljnu periodizaciju i kronološki sustav antičkog perioda. Kroz kolegij obrađuju se najvažnija pisana vrela iz antičkog perioda, a posebice ona koja se referiraju na područje istočnog Jadrana i zaleđa. Nadalje, prezentira se povijesni okvir antičkog perioda na prostoru Mediterana, s naglaskom na povijesno-političke procese koji su od značaja za istočnu obalu Jadrana i njeno zaleđe. Također, prezentiraju se društveni i religijski sustavi antičkog perioda. Te se daje pregled tipične materijalne i duhovne kulture antičkog perioda.</p>				
Detaljan prikaz ocjenjivanja unutar <i>Europskoga sustava prijenosa bodova</i>					
OBVEZE STUDENTA	SATI (PROCJENA)	UDIO U ECTS-u	UDIO U OCJENI		
Pohađanje nastave i aktivnost u nastavi	30	1	Max 25%		
Referat	35	1	Max 25%		
Završni usmeni ispit	60	2	Max 50%		
<i>Obvezna literatura:</i>	<ul style="list-style-type: none"> - bilješke s predavanja/seminara - BOARDMAN, J., GRIFFIN, J., MURRAY, O., <i>The Oxford History of the Classical World</i>, Oxford, 1986. 				

	- BRAUDEL, F., <i>The Mediterranean in the Ancient World</i>, London, 2001.- CAMBI, N., <i>Antika</i>, Zagreb, 2002.- MATIJAŠIĆ, R., <i>Povijest hrvatskih zemalja u antici do cara Dioklecijana</i>, Zagreb, 2009.

Naziv kolegija	Povijest Grčke, Rima i Ilirika			Kod kolegija	FFPVB103
Studijski program Ciklus	Preddiplomski sveučilišni studij			Godina studija	I.
ECTS vrijednost boda:	4	Semestar	1.	Broj sati po semestru (p+v+s)	45+0+0
Status kolegija:	izborni (B)	Preduvjeti:	nema ih	<i>Usporedni uvjeti:</i>	nema ih
Ciljevi kolegija:	Ciljevi kolegija su: <ul style="list-style-type: none"> - osposobiti studente za razumijevanje najvažnijih procesa u dugom povijesnom trajanju, usporednim praćenjem grčke i rimske stare povijesti, kao i stare povijesti naših zemalja; - da studenti stvore predodžbu o značajkama antičkoga društva i kakav je imalo doprinos za daljnji razvoj civilizacije; - studenta uputiti u samostalan rad (rad na literaturi, rad na izvorima). 				
Ishodi učenja (opće i specifične kompetencije):	Nakon odslušanog kolegija i položenog ispita studenti će moći/znati: <ul style="list-style-type: none"> - opisati i definirati povijesne procese svojstvene pojedinim povijesnim razdobljima antičkog grčkog i rimskog svijeta; - prepoznati važnost grčke i rimske kulturne baštine u razvoju kasnijih europskih kultura; - objasniti najvažnije povijesne događaje iz grčko-rimskog svijeta, kao i događaje vezane za ostale sredozemne kulture u predantičko i antičko doba; - analizirati pisane i materijalne povijesne izvore; - formulirati vlastito mišljenje o povijesnim događajima i procesima vezanim za grčko-rimski antički svijet. 				
Sadržaj silabusa/izvedbenog plana (ukratko):	Najznačajniji naglasci povijesti Grčke, Rima i stare povijesti hrvatskih zemalja. Studenti se upoznaju s osnovnom terminologijom i kronologijom, suvremenim paradigmatama i mogućim teorijskim i praktičnim pristupima u istraživanju civilizacija Grčke i Rima te našeg prostora u prapovijesnom i antičkom razdoblju. Jedan je od najvažnijih ciljeva kolegija studente uputiti u samostalan rad (rad na literaturi, rad na izvorima).				
Detaljan prikaz ocjenjivanja unutar Europskoga sustava prijenosa bodova					
Detaljan prikaz ocjenjivanja za studente koji slušaju predavanja i seminar					
OBVEZE STUDENTA	SATI (PROCJENA)	UDIO U ECTS-u	UDIO U OCJENI		
Pohađanje nastave i aktivnost u nastavi	45	1,5	Max 30%		
Predrok ili završni ispit (pismeni i usmeni)*	75	2,5	Max 70%		
Obvezna literatura:	<ul style="list-style-type: none"> - DU RY VAN BEEST HOLLE, G. i dr., <i>Velika ilustrirana povijest svijeta</i>, I.-VII., Otakar Keršovani, Rijeka, 1974.-1976. (određeni stupci) - ŠIŠIĆ, F., <i>Povijest Hrvata u vrijeme narodnih vladara</i>, Matica hrvatska, Zagreb, 1990. (određeni dio) 				

<i>Naziv kolegija</i>	Neolitik			Kod kolegija	FFAB206D
<i>Studijski program Ciklus</i>	Preddiplomski sveučilišni studij			Godina studija	I.
<i>ECTS vrijednost boda:</i>	3	<i>Semestar</i>	2.	Broj sati po semestru (p+v+s)	30 +15+0
<i>Status kolegija:</i>	obvezni (A)	<i>Preduvjeti:</i>	nema ih	<i>Usporedni uvjeti:</i>	nema ih
<i>Ciljevi kolegija:</i>	<p>Ciljevi kolegija su:</p> <ul style="list-style-type: none"> - prikazati opće odlike o prapovijesnom razdoblju u kojem otpočinje razvoj zemljoradnje i stočarstva, - upoznati studente s početkom procesa neolitizacije, njegovoj uvjetovanosti uzročno-posljedičnim odnosom povijesnih razloga i prirodnih potencijala, - objasniti dalekosežnosti posljedica koje produktivna privreda donosi na sveukupan razvoj prapovijesnih zajednica i društava (način života i stanovanja, razvoj novih proizvodnih sredstava, privredno-društvenih odnosa, kolektivne svijesti i religioznosti i dr.), - definirati partikularizame koji uvjetuju stvaranje više kulturno-teritorijalnih cjelina i niza kulturno-etničkih manifestacija koje se u arheološkom smislu distingviraju prema različitostima tipoloških i stilskih svojstava predmeta namijenjenih svakodnevnoj upotrebi ili posebnim prilikama, te razlikovanje te građe na prostornoj i vremenskoj razini. 				
<i>Ishodi učenja (opće i specifične kompetencije):</i>	<p>Nakon odslušanog kolegija studenti će moći:</p> <ul style="list-style-type: none"> - razumjeti opće odlike prapovijesnog razdoblja u kojem se odvija proces neolitizacije (razvoja produktivne privrede), te vladati općim znanjima o njegovoj uvjetovanosti, tijeku i dalekosežnostima, - poznavati modele transfera iz matičnog područja „neolitičke revolucije.“ - interpretirati arheološku građu karakterističnu za neolitik, - objasniti tipične vrste neolitičke građe prema funkcionalnim, tehnološkim, tipološkim i stilskim svojstvima, njihovu varijabilnost na prostornoj i vremenskoj razini, - definirati kulturni partikularizam određen razlikama u tipološkim i stilskim svojstvima predmeta namijenjenih svakodnevnoj upotrebi ili posebnim prilikama. - interpretirati uzročno-posljedični odnos između razvoja produktivne privrede i sveukupnog razvoja prapovijesnih zajednica i društava (način života i stanovanja, razvoj novih proizvodnih sredstava, privredno-društvenih odnosa, kolektivne svijesti i religioznosti i dr.). 				
<i>Sadržaj silabusa/izvedbenog plana (ukratko):</i>	<p>Kolegij donosi opći pregled neolitika kao posebnog razdoblja prapovijesti, s obzirom na posebnosti u njegovom sadržaju i arheološkoj građi prema drugim prapovijesnim razdobljima, kroz sljedeće tematske cjeline: I. tematska cjelina: pojam i sadržaj neolitika, proces neolitizacije - s periodizacijom, kronologijom i teritorijalno-kulturnom podjelom; II. tematska cjelina: pregled neolitičkih kultura</p>				

	Bliskog istoka; III. tematska cjelina: pregled neolitičkih kultura egejskog područja; IV. tematska cjelina: pregled neolitičkih kultura jugoistočne Europe; V. tematska cjelina: pregled neolitičkih kultura podunavsko-panonskog područja.		
Detaljan prikaz ocjenjivanja unutar <i>Europskoga sustava prijenosa bodova</i>			
OBVEZE STUDENTA	SATI (PROCJENA)	UDIO U ECTS-u	UDIO U OCJENI
Pohađanje nastave i aktivnost u nastavi	30	0.9	Max 30%
Referat	15	0.5	Max 20%
Završni usmeni ispit	50	1.6	Max 50%
Obvezna literatura:	<ul style="list-style-type: none"> - GRUPA AUTORA, 1979: Praistorija jugoslavenskih zemalja II, Sarajevo. - O. BAR-YOSEF, F. R. VALLA, 1991: The Natufian culture in the Levant, International Monographs in Prehistory, (odabrana poglavlja). - M. ÖZDOĞAN et al., 2011: Neolithic in Turkey, New excavations and new research. Vol. 4 – Western Turkey. Istanbul: Archaeology and Art Publications (odabrana poglavlja). - J. BALEN et. al., 2014: Darovi zemlje: neolitik između Save, Drave i Dunava, Zagreb (odabrana poglavlja). - DEMOULE J. P., PERLÈS C. 1993: The Greek Neolithic: A New Review, Journal of World Prehistory, Vol 7. No. 4, 355-416. - B. KNAPP, 2013: The Archaeology of Cyprus: From Earliest Prehistory Through the Bronze Age (odabrana poglavlja). - VISY Z., BARTOSIEWICZ L., 2003: Hungarian Archaeology at the Turn of the Millennium, Ministry of National Cultural Heritage (odabrana poglavlja). 		

<i>Naziv kolegija</i>	Egejske civilizacije brončanog doba			Kod kolegija	FFAB211D
<i>Studijski program Ciklus</i>	Preddiplomski sveučilišni studij			Godina studija	I.
<i>ECTS vrijednost boda:</i>	3	<i>Semestar</i>	2.	Broj sati po semestru (p+v+s)	30+0+15
<i>Status kolegija:</i>	obvezni (A)	<i>Preduvjet:</i> /	nema ih	<i>Usporedni uvjeti:</i>	nema ih
<i>Ciljevi kolegija:</i>	<p>Ciljevi kolegija su:</p> <ul style="list-style-type: none"> - prikazati studentima temeljnu sliku kulturno – povijesnog razvoja prostora Egeje u vrijeme brončanog doba (kronologija, periodizacija, terminologija i arheološka građa). - ukazati na konvergentne i analogne pojave na susjednim prostorima i njihove međusobne veze. - potaknuti studente na razumijevanje, kritičko promišljanje i samostalno istraživanje kulturnih, povijesnih i društvenih procesa s egejskog brončanog doba. 				
<i>Ishodi učenja (opće i specifične kompetencije):</i>	<p>Nakon odslušanog kolegija studenti će moći:</p> <ul style="list-style-type: none"> - demonstrirati opća znanja o nastanku i razvoju najstarijih civilizacija na europskom tlu. - prepoznati najznačajnija kulturna dostignuća i arheološke spomenike, zbog kojih se egejski prostor s punim pravom može smatrati područjem rađanja europske civilizacije. - objasniti postanak Egejskih civilizacija na autohtonim korijenima i pod istočnjačkim utjecajima, njihovo nasljeđe i kasniji postanak prave grčke civilizacije. 				
<i>Sadržaj silabusa/izvedbenog plana (ukratko):</i>	<p>Kolegij se sastoji od uvodnog dijela, glavnog dijela i odabranih poglavlja iz kulturne povijesti egejskih civilizacija brončanog doba (dalje ECBD). Uvodni dio obuhvaća sljedeće tematske cjeline: prirodni i zemljopisni položaj Grčke i šireg prostora Egeje, klimatski uvjeti i prirodni resursi, kratki historijat otkrića ECBD i arheoloških istraživanja, terminologija, tripartitna kronološka klasifikacija, pokušaji suvremenog unapređenja kronološkog sustava, itd. Glavni dio kolegija obrađuje najvažnije fenomene ECBD: pojavu i funkciju pisma (osobito linear A i B), razvoj naselja i gradskog načina života (tipovi naselja, fortifikacije i ostale strukture), pojavu monumentalnih grobnica i grobne običaje (kraljevski grobni krugovi, grobnice s odajom, tolosi), umjetnost i zanate (keramičko i nekeramičko posuđe, keramički stilovi, fresko slikarstvo, sitna figuralna plastika). Odabrana poglavlja posvećena su sadržajima interdisciplinarnog karaktera, tj. temama koje pripadaju tzv. kulturnoj povijesti: nastanku i razvoju religijskih sustava, uzrocima propasti minojske i mikenske civilizacije, te historijatu pojedinih priča iz grčke predaje i književnosti (trojanski rat, mit o Tezeju i Minotauru, legenda o Atlantidi).</p>				
Detaljan prikaz ocjenjivanja unutar <i>Europskoga sustava prijenosa bodova</i>					
OBVEZE STUDENTA	SATI (PROCJENA)	UDIO U ECTS-u	UDIO U OCJENI		

Pohađanje nastave i aktivnost u nastavi	30	0.9	Max 30%
Referat	15	0.5	Max 20%
Završni usmeni ispit	50	1.6	Max 50%
Obvezna literatura:	<ul style="list-style-type: none"> - ČEDVIK, Dž., <i>Mikenski svet</i>, Beograd, 1980. - DICKINSON, O., <i>Aegean Bronze Age</i>, Cambridge, 1995. 		

<i>Naziv kolegija</i>	Arheologija antičke Grčke			Kod kolegija	FFAB207D
<i>Studijski program Ciklus</i>	Preddiplomski sveučilišni studij			Godina Studija	I.
<i>ECTS vrijednost boda:</i>	3	<i>Semestar</i>	2.	Broj sati po semestru (p+v+s)	30+0+15
<i>Status kolegija:</i>	obvezni (A)	<i>Preduvjeti:</i>	nema ih	<i>Usporedni uvjeti:</i>	nema ih
<i>Ciljevi kolegija:</i>	<p>Ciljevi kolegija su:</p> <ul style="list-style-type: none"> - upoznati studente s kronologijom i terminologijom grčke civilizacije: što je klasični, a što helenistički stil, kako u grčkoj arhitekturi tako i u skulpturi. - upoznati studente s glavnim stilskim razdobljima, graditeljstvom te pojavom dorskog, jonskog i korintskog stila. - pored toga, upoznati ih s najvažnijim arheološkim spomenicima antičke Grčke. Kolegij je dio većeg sustava/programa i poveznica između kolegija „Egejske civilizacije brončanog doba“ i „Antička arheologija Apeninskog poluotoka“. 				
<i>Ishodi učenja (opće i specifične kompetencije):</i>	<p>Nakon odslušanog kolegija studenti će moći:</p> <ul style="list-style-type: none"> - definirati činjenice o korijenima, nastanku i razvojnim epohama (kronologiji) grčke civilizacije, posebice njezinu odnosu prema ranijem, mikenskom razdoblju, širenju tijekom helenističkog razdoblja i pretapanju u kasniju rimsku civilizaciju. - demonstrirati znanja o grčkoj kulturi kao isprva lokalnoj varijanti istočnjačke kulture i mediju širenja novih ideja i civilizacijskih dostignuća na zapad, s posebnim naglaskom na važnost grčkih utjecaja za istočnu obalu Jadrana. - prepoznavati temeljnih likovno-stilskih karakteristika i najznačajnijih arheoloških spomenika antičke Grčke. - argumentirati spoznaje da su danas civilizacijski inferiorni dijelovi Bliskog istoka odigrali ključnu ulogu u nastanku i oblikovanju grčke civilizacije, a time i zapadnoevropske c. te usvajanje stava da i mali narodi mogu aktivno participirati u kreiranju ljudske civilizacije. - demonstrirati stečene kompetencije redovnim i aktivnim sudjelovanjem u nastavi, pisanjem seminarskog rada, na usmenom ispitu i kroz samostalan rad nakon završetka studija (npr. zaposlenjem u arheološkim muzejima i područnim konzervatorskim uredima). 				
<i>Sadržaj silabusa/izvedbenog plana (ukratko):</i>	<p>Kolegij se sastoji od uvodnog i glavnog dijela. Uvodni dio obuhvaća sljedeće tematske cjeline: kronologiju grčke civilizacije do Rima, terminologiju (objašnjenje naziva klasika, arhaika, helenizam, stil, stilska epoha, itd.), razvoj arheoloških istraživanja, povijesna vrela za proučavanje grčke civilizacije (Plinije Stariji, Pauzanija i dr.). Glavni dio kolegija kronološki obrađuje najvažnija stilska razdoblja i aspekte grčke civilizacije: Grčku od mikenske do arhajske epohe (dolazak Dorana, otkriće pisma i razvoj književnosti, geometrijska umjetnost, drveno graditeljstvo, velika kolonizacija), arhajsku epohu ili početak</p>				

	prave grčke kulture (orijentalni utjecaji, razvoj keramičkog slikarstva, prijelaz s drvenog na kameno graditeljstvo te pojava dorskog i jonskog stila, pojava monumentalne kamene skulpture), klasičnu epohu (strogi, visoki, bogati i zreli stil u skulpturi, razvoj crvenofiguralnog stila, atenska akropola, miješanje dorskog i jonskog stila, pojava korintskog stila, jonska renesansa, literarni zapisi o zidnom slikarstvu) i helenizam (nastanak i podjela Aleksandrova carstva, nova kulturna žarišta, karakteristike helenističke arhitekture, pergamska akropola, stilovi u skulpturi, pojava individualizirajućeg portreta, itd.).		
Detaljan prikaz ocjenjivanja unutar <i>Europskoga sustava prijenosa bodova</i>			
OBVEZE STUDENTA	SATI (PROCJENA)	UDIO U ECTS-u	UDIO U OCJENI
Pohađanje nastave i aktivnost u nastavi	30	0.9	Max 30%
Referat	15	0.5	Max 20%
Završni usmeni ispit	50	1.6	Max 50%
Obvezna literatura:	<ul style="list-style-type: none"> - JANSON, H. W. – JANSON, A. F., <i>Povijest umjetnosti</i>, Čakovec, 2003. (odabrana poglavlja; može i neko drugo izdanje). - ŠEFOLD, K., <i>Klasična umetnost</i>, Novi Sad, 1973. - WHITLEY, J., <i>The Archaeology of Ancient Greece</i>, Cambridge Univeristy Press, 2001. 		

<i>Naziv kolegija</i>	Terenske vježbe 2			Kod kolegija	FFAB210
<i>Studijski program Ciklus</i>	Preddiplomski sveučilišni studij			Godina studija	I.
<i>ECTS vrijednost boda:</i>	2	<i>Semestar</i>	2.	Broj sati po semestru (p+v+s)	0+60+0
<i>Status kolegija:</i>	obvezni (A)	<i>Preduvjeti:</i>	nema ih	<i>Usporedni uvjeti:</i>	nema ih
<i>Ciljevi kolegija:</i>	Ciljevi kolegija su: - praktično osposobljavanje studenata za sudjelovanje u osnovnim oblicima terenskog rada pri identificiranju i registriranju arheoloških nalazišta u svojstvu tehničkih suradnika.				
<i>Ishodi učenja (opće i specifične kompetencije):</i>	Nakon odslušanog kolegija studenti će moći: - izgraditi osnovna praktična znanja i iskustva o načinima arheoloških iskopavanja. - rukovati s konkretnim tehničkim znanjima arheološkog dokumentiranja. - voditi pomoćne poslove u procesu iskopavanja (prikupljanje, sistematizacija i klasifikacija arheološke građe).				
<i>Sadržaj silabusa/izvedbenog plana (ukratko):</i>	Kolegij osigurava stjecanje osnovnih praktičnih znanja o arheološkim nalazištima, načinima njihova dokumentiranja i kartiranja, postupcima pri arheološkim iskopavanjima te arheološkom instrumentariju.				
Detaljan prikaz ocjenjivanja unutar Europskoga sustava prijenosa bodova					
OBVEZE STUDENTA	SATI (PROCJENA)	UDIO U ECTS-u		UDIO U OCJENI	
Pohađanje nastave i aktivno sudjelovanje u nastavi / Praktični rad	60	2		100%	
<i>Literatura</i>	<ul style="list-style-type: none"> - <i>Archaeological site manual</i>, Museum of London Archaeology Service, London, 1994. - BAHN, P. - RENFREW, C., <i>Archaeology: Theories, Methods and Practice</i>, London, 1996. - GREENE, K., <i>Archaeology, An Introduction</i>, London, 2001. 				

<i>Naziv kolegija</i>	Institucije rimskog svijeta			Kod kolegija	FFAB208
<i>Studijski program Ciklus</i>	Preddiplomski sveučilišni studij			Godina studija	I.
<i>ECTS vrijednost boda:</i>	3	<i>Semestar</i>	2.	Broj sati po semestru (p+v+s)	30+0+15
<i>Status kolegija:</i>	izborni (B)	<i>Preduvjeti:</i>	nema ih	<i>Usporedni uvjeti:</i>	nema ih
<i>Ciljevi kolegija:</i>	<p>Cilj kolegija je:</p> <ul style="list-style-type: none"> - predočiti stratifikaciju rimskog društva, razvoj i djelovanje glavnih institucija i tijela. - pojasniti temeljne društvene procese koji su se odvijali tijekom milenijske rimske povijesti. Tako bi studenti usvojili odgovarajuću terminologiju i stekli osnovna znanja o strukturama, čime bi bilo olakšano praćenje nastave i razumijevanje predmeta antičke arheologije (Latinskog jezika, Klasične, Rimsko-provincijalne i Starokršćanske arheologije, Epigrafike i Numizmatike). 				
<i>Ishodi učenja (opće i specifične kompetencije)</i>	<p>Nakon odslušanog kolegija studenti će moći:</p> <ul style="list-style-type: none"> - analizirati uslojenost rimskog društva, - razaznati kojem vremenskom periodu odgovaraju pojedine institucije rimskog svijeta, - analizirati različita društvena i vladarska ustrojstva, - definirati i opisati pojmove vezane uz upravu, sudstvo i financije, - usporediti novčane sustave u doba republike, principata i dominata, - analizirati zapovjednu strukturu i uočiti u kakvom je odnosu hijerarhija zapovijedanja u postrojbama s društvenom hijerarhijom, - interpretirati silnice koje su dovele do transformacije rimskog društva u kasnoj antici, - opisati promjene u razvoju rimske religije, 				
<i>Sadržaj silabusa/izvedbenog plana (ukratko):</i>	<p>Program obuhvaća glavne socijalne procese, razvoj društvenog uređenja i vladarskih ustrojstava (kraljevstvo, republika, principat i dominat). Objasniti će se pojmovi poput: <i>civis, civitas, peregrinus, libertus, manumissio, servus, ordo senatorius, ordo equester, ingenuus, praetexta, feminae, mancipium, patricii, plebeii, tribus, nobilitas, ius imaginum, ordo publicanorum, collegium</i>. Osobito je važan <i>cursus honorum</i> senatora i vitezova zbog moći, ovlasti i utjecaja kojima su ti redovi gradili povijest Rima.</p> <p>Pregledno se izlažu osnovni pojmovi rimskog prava; razvoj rimskog ustava od običajnog prava, preko Zakonika dvanaest ploča do Justinijanove kodifikacije; zakonodavno djelovanje narodnih skupština, pretora i drugih magistrata, senata i careva. Opisuju se tijela središnje, provincijalne i municipalne vlasti i uprave, njihov postanak, izbor, ovlasti i djelokrug; sudstvo i financije.</p> <p>Sažeto se opisuje početak upotrebe novca kod Rimljana; težinske mjere</p>				

	<p>i novčane vrijednosti. Kovanje u republikanskom periodu; uloga Senata i monetarnih kvatuorvira; <i>as, sestertius, denarius, aureus</i>. Emitiranje pod carskom ingerencijom. Disperzija kovnica izvan Rome; inflacija cijena i devalvacija; uvođenje antoninijana. Dioklecijanove novčano-financijske reforme (novi monetarni standardi, maksimizacija cijena); „barbarizacija kasnoantičkog novca.“</p> <p>Vojska u doba Republike. Odnos senzitivnog poretka i mjesta u postrojbi. Legije i savezničke ale. Konzuli, legati, centurioni. Promjene od Gaja Marija do Augusta: uvođenje kohorte kao osnovne taktičke postrojbe umjesto manipula, profesionalizacija, vojnička blagajna, stalnost postrojbi. Carski <i>exercitus</i>. Legije, auxilijarne postrojbe, pretorske kohorte, vigile i urbane kohorte, flote; logori; dnevni vojnički život; oprema i naoružanje; opsjedanje; <i>limes</i>. Zapovjedna struktura; mogućnost napredovanja u više društvene slojeve; regionalno načelo služenja vojske; razdvajanje civilne i vojničke karijere; rast zapovjedne uloge vitezova. Kasnoantičke promjene: tvornice oružja i opreme, poljske vojske i granične postrojbe; nova zapovjedna struktura; barbarizacija.</p> <p>Rimska religija. Politeizam, eklekticizam; grčki i etruščanski utjecaji; uloga Senata i sibilinskih sacerdotia u uvođenju kultova. Svećenički kolegiji, kulturna mjesta, obredi, votivni spomenici, kalendar. Rimska klasična religija (kult Kapitolijske trijade, <i>Dii sanctiores maiores</i>, religijski elementi u limitaciji agera i podizanju tropeja, vjerovanja o zagrobnom životu, koncept duše) i štovanje carske osobe; mitraizam; autohtoni, metroački i drugi maloazijski i orijentalni kultovi, egipatska božanstva u Rimu. Ikonografija bogova. Privatni i javni obredi; fatum i soterija; sinkretizam, monoteističke silnice. Propast poganstva i kristijanizacija rimskog svijeta.</p>		
Detaljan prikaz ocjenjivanja unutar <i>Europskoga sustava prijenosa bodova</i>			
OBVEZE STUDENTA	SATI (PROCJENA)	UDIO U ECTS- u	UDIO U OCJENI
Pohađanje nastave i aktivnost u nastavi	30	0.9	Max 30%
Referat	15	0.5	Max 20%
Završni usmeni ispit	50	1.6	Max 50%
Obvezna literatura:	<ul style="list-style-type: none"> - CONOLLY, P., <i>Rimska vojska</i>, Ljubljana – Zagreb, 1990. - FERGUSON, J., <i>The religions of the Roman Empire</i>, London, 1970. (ili neko drugo slično djelo). - LIBERATI, A. M. – BOURBON, F., <i>Drevni Rim. Povijest civilizacije koja je vladala svijetom</i>, Zagreb, 2000. - MUSIC, A., <i>Nacrt grčkih i rimskih starina</i>, Zagreb, 1936 (ili neko drugo izdanje). - <i>Povijest</i>: Biblioteka Jutarnjeg lista, knj. 4. Rimsko Carstvo, odgovarajuća poglavlja. - ROMAC, A., <i>Rimsko pravo</i>, Zagreb, 1987 (ili neko drugo izdanje) [poglavlje «Pregled pravne povijesti»] - STARAC, A., <i>Rimsko vladanje u Istriji i Liburniji I – Istrija</i>. [poglavlje <i>Društveno i pravno uređenje prema literarnoj, natpisnoj i arheološkoj građi</i>], Pula, 1999. 		

<i>Naziv kolegija</i>	Kolonizacija i romanizacija antičkog Ilirika			Kod kolegija	FFAB209D
<i>Studijski program Ciklus</i>	Preddiplomski sveučilišni studij			Godina studija	I.
<i>ECTS vrijednost boda:</i>	3	<i>Semestar</i>	2.	Broj sati po semestru (p+v+s)	30+0+15
<i>Status kolegija:</i>	izborni (B)	<i>Preduvjeti:</i>	nema ih	<i>Usporedni uvjeti:</i>	nema ih
<i>Ciljevi kolegija:</i>	<p>Cilj kolegija je:</p> <ul style="list-style-type: none"> - predočiti povijesnu sliku podunavsko-jadranskog prostora od kraja 3. st. pr. Kr. do 4. st. n. e. - kroz analizu povijesno-arheoloških izvora; objasniti proces romanizacije, mehanizme i institucije u kojima se ona provodi i polja ljudskog djelovanja u kojima se manifestira; prikazati na koji je način autohtono stanovništvo asimilirano u rimski svijet i transformaciju prostora u rimsku državu. - osim usvajanja navedenih znanja, cilj je razviti u studenta sposobnost rada s povijesno-arheološkim izvorima, naučiti ih primjeni osnovnih istraživačkih metoda i upotrebi kritičkog aparata u pisanju seminarskih radova. 				
<i>Ishodi učenja (opće i specifične kompetencije):</i>	<p>Nakon odslušanog kolegija studenti će moći:</p> <ul style="list-style-type: none"> - analizirati i vrednovati natpisnu građu i literarne izvore o kolonizaciji Ilirika. - interpretirati uzroke i pojasniti posljedice rimskih ratova te opisati procese i fenomene koji se događaju tijekom osvajanja i kolonizacije. Te posljedice za iliričke zajednice nakon teritorijalnih osvajanja. - formulirati te objasniti razvoj rimskih institucija u provinciji. - razlikovati terminologiju vezanu uz rimsku vojsku i osvajanje provincije. - grupirati artefakte vezane uz rimsko osvajanje i kolonizaciju. - analizirati i vrednovati natpisnu građu i literarne izvore o provinciji. Što podrazmijeva interpretaciju rimske epigrafičke spomenike i klasificirati sadržaj različitih tipova natpisa. - analizirati promjene u autohtonim društvima i prilagodbu rimskim institucijama, prepoznavati različite oblike imenskih formulacija. - razlikovati rimske institucije u provinciji u doba principata i dominata. 				
<i>Sadržaj silabusa/izvedbenog plana (ukratko):</i>	<p>Predmet se odnosi na razdoblje od kraja 3. st. pr. Krista do severskog perioda. Topografija i etnografija italskog poluotoka i podunavsko-jadranskog prostora u predrimsko vrijeme. Grčka naselja na Jadranu, materijalni ostatci civilizacije. Ilirski ratovi, sukob s Histrima i Delmatima. Diplomatski odnosi Rima s Norikom. Cezarov prokonzulat i Augustova osvajanja. Ustanak Batona i Skribonijanova pobuna. Vojnički centri u Iliriku, Panoniji i Meziji, osobito Burnum, Tilurij, Karnuntum i Akvinkum. Logori i utvrđenja: osobine arhitekture,</p>				

	<p>teritorij, odnos prema civilnim naseljima. Rimske vojne postrojbe na ilirskom prostoru. Dunavski limes: početci izgradnje i razvoj do severskog perioda. Uloga vojske u procesu romanizacije. Romanizacija, uzroci i načini njenog provođenja. Integracija u rimski svijet. Organizacija i razvoj sustava uprave u provincijama. Gradska uprava i predrimske retencije u municipalnoj organizaciji autohtonih zajednica; značenje naslova <i>princeps</i> i <i>praepositus</i>. Sudstvo i financije. Teritorijalna organizacija autohtonih zajednica u rimsko doba. Limitacija agera. Razvoj rimske agrarne proizvodnje. Primjena shema rimsko-helenističke kastrametacije u urbanističkoj rekonstrukciji domaćih naselja i kod osnivanja novih (osobito na primjerima Pole, Emone, Petovija, Akve Jasa, Karnuntuma, Akvinkuma, Sirmija, Senije, Enone, Jadera, Aserije, Burnuma, Salone, Narone, Dokleje i municipija D. D.). Nove građevinske tehnike. Municipalizacija provincija, stjecanje civilnog statusa, uvođenje rimske onomastike. Latinski jezik i latinično pismo na natpisima. Munificijencije, počasni i javni natpisi, vojničke diplome, nadgrobni i votivni spomenici. Prodor rimske religije u autohtone sredine u prvim stoljećima Carstva.</p>		
Detaljan prikaz ocjenjivanja unutar <i>Europskoga sustava prijenosa bodova</i>			
OBVEZE STUDENTA	SATI (PROCJENA)	UDIO U ECTS-u	UDIO U OCJENI
Pohađanje nastave i aktivnost u nastavi	30	0.9	Max 30%
Referat	15	0.5	Max 20%
Završni usmeni ispit	50	1.6	Max 50%
Obvezna literatura:	<p>Kolonizacija:</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>Antički Grci na tlu Hrvatske</i>, [radovi „Pregled povijesti jadranskih Grka“, (str. 63-72, „Isa“, „Far u svjetlu novih arheoloških istraživanja“ i „Grčke podjele zemljišta na otocima Hvaru, Visu i Korčuli“ (str. 125.-138.), „Natpisi“ (str. 73.-90.), Zagreb, 2010. - CAMBI, N. – GLAVIČIĆ, M. – MARŠIĆ, D. – MILETIĆ, Ž. – ZANINOVIĆ, J., <i>Rimska vojska u Burnumu. L'Esercito Romano a Burnum</i>, [Katalozi i monografije Burnum 2], Drniš – Šibenik – Zadar, 2007. - MATIJAŠIĆ, R., <i>Povijest hrvatskih zemalja u antici do cara Dioklecijana</i>, Zagreb, 2009. [peto i šesto poglavlje – str. 87-181]. - SUIĆ, M., „Limitacija agera rimskih kolonija na istočnoj jadranskoj obali“, <i>Zbornik Instituta za historijske nauke u Zadru</i> 1, 1-36. - SUIĆ, M., „Pravni položaj grčkih gradova u Manijskom zalivu za rimske vladavine“, <i>Diadora</i> 1, Zadar, 1960, 147-174. - ZANINOVIĆ, M., „Vojni značaj Tilurija u antici“, <i>Cetinska krajina od prethistorije do dolaska Turaka</i>, Sinj 1980, Izdanja HAD-a 8, Split, 1984, str. 65.-75. - ZANINOVIĆ, M., „Liburnia militaris“, <i>Opuscula archaeologica</i>, 13, Zagreb, 1988, str. 43.-67. - WILKES, J. J., <i>Dalmatia</i>, London 1969, [poglavlja 1-5 (str. 1- 		

77), poglavlje 7.I-II «The Roman Army in Dalmatia», (88-104), poglavlje 8 (153-191).]

Romanizacija:

- CAMBI, N., *Antika*, [poglavlja: «Urbanizam» (52-61), «Arhitektura» (62-84), «Javna skulptura» (86-93) i «Nadgrobna skulptura» (149-172)], Zagreb, 2002.
- *Kroatien in der Antike* (ed. M. Sanader), [poglavlje Die Römische Zeit (str. 61-120)], Mainz am Rhein, 2007.
- MEDINI, J., „Autohtoni kultovi u razvoju antičkih religija u rimskoj provinciji Dalmaciji“, *Dometi* 17, 1984, 7-32.
- MEDINI, J., „Epigrafički podaci o munificijencijama i ostalim javnim gradnjama iz antičke Liburnije“, *RFFZd*, 6(3), 1969, 45-74.
- MEDINI, J., „Ordines decurionum Liburniae“, *RFFZd* 12(5), Zadar, 1974, 27-56.
- MOCSY, A., *Pannonia and Upper Moesia*, [poglavlje 5 „The first age of prosperity“ 112-182], London, 1974.
- STARAC, A., *Rimsko vladanje u Istriji i Liburniji I*, [poglavlja „Provincijalna uprava“ i „Istrija u principatu“, str. 17-106] Pula, 1999; II, [poglavlja Liburnija u principatu“ i „Provincijalna uprava“, str. 21-74], Pula, 2000.
- WILKES, J. J., *Dalmatia*, London, 1969, [poglavlje 6 (str. 78.-87.), poglavlje 12 (str. 262.-296.)].

<i>Naziv kolegija</i>	Eneolitik			<i>Kod kolegija</i>	FFAB311D
<i>Studijski program Ciklus</i>	Preddiplomski sveučilišni studij			<i>Godina studija</i>	II.
<i>ECTS vrijednost boda:</i>	3	Semestar	3.	<i>Broj sati po semestru (p+v+s)</i>	30+0+15
<i>Status kolegija:</i>	obvezni (A)	Preduvjeti:	nema ih	Usporedni uvjeti:	nema ih
<i>Ciljevi kolegija:</i>	<p>Ciljevi kolegija su:</p> <ul style="list-style-type: none"> - dati pregled općih znanja o prapovijesnom razdoblju kojeg obilježavaju početak uporabe metala i migracije indoeuropskih zajednica, - interpretirati dalekosežnosti posljedica koje ti povijesni procesi imaju na sveukupan razvoj prapovijesnih zajednica i društava (način života i stanovanja, razvoj novih proizvodnih sredstava, privredno-društvenih odnosa, kolektivne svijesti i religioznosti i dr.), - objasniti kulturne partikularizme uvjetovane migracijama i miješanjima stanovništva, koji se u arheološkom smislu iskazuju kroz tipološke i stilske različitosti arheološke građe te razlikovanje te građe na prostornoj i vremenskoj razini. 				
<i>Ishodi učenja (opće i specifične kompetencije):</i>	<p>Nakon odslušanog kolegija student će moći:</p> <ul style="list-style-type: none"> - definirati prapovijesno razdoblje u kojem se odvija proces metalizacije, - interpretirati demografske promjene uvjetovane procesom indoeuropeizacije i njegovom ulogom u formiranju povijesno poznatih etniciteta. - opisati arheološku građu karakterističnu za eneolitik, - poznavati tipične vrste eneolitičke građe prema funkcionalnim, tehnološkim, tipološkim i stilskim svojstvima, njihovu varijabilnost na prostornoj i vremenskoj razini, - definirati kulturni partikularizam određen razlikama u tipološkim i stilskim svojstvima predmeta namijenjenih svakodnevnoj upotrebi ili posebnim prilikama. - objasniti uzročno-posljedični odnos između uvođenja i upotrebe metala i sveukupnog razvoja prapovijesnih zajednica i društava (način života i stanovanja, razvoj novih proizvodnih sredstava, privredno-društvenih odnosa, kolektivne svijesti i religioznosti i dr.), - poznavati posljedice indoeuropskih migracija. 				
<i>Sadržaj silabusa/izvedbenog plana (ukratko):</i>	<p>Kolegij donosi opći pregled eneolitika kao posebnog razdoblja prapovijesti, s obzirom na posebnosti u njegovom sadržaju i arheološkoj građi prema drugim prapovijesnim razdobljima, kroz sljedeće tematske cjeline:</p> <p>I. tematska cjelina: pojam i sadržaj eneolitika, s periodizacijom, kronologijom i teritorijalno-kulturnom podjelom.</p> <p>II. tematska cjelina: pregled razvoja rudarstva, prerade bakra i uporabe bakrenih predmeta s tipologijom bakrenih predmeta.</p>				

	<p>III. tematska cjelina: Indoeuropljani, arheološki aspekti procesa indoeuropeizacije, pregled indoeuropljanskih pojava u materijalnoj i duhovnoj kulturi eneolitičkih zajednica.</p> <p>IV. tematska cjelina: pregled eneolitičkih kultura na panonsko-podunavskom području.</p> <p>V. tematska cjelina: pregled eneolitičkih kultura u jugoistočnoj Europi.</p>		
Detaljan prikaz ocjenjivanja unutar Europskoga sustava prijenosa bodova			
OBVEZE STUDENTA	SATI (PROCJENA)	UDIO U ECTS-u	UDIO U OCJENI
Pohađanje nastave i aktivnost u nastavi	30	0.9	Max 30%
Referat	15	0.5	Max 20%
Završni usmeni ispit	50	1.6	Max 50%
Obvezna literatura:	<ul style="list-style-type: none"> - -DURMAN, A., “Metalurgija vučedolskog kulturnog kompleksa”, <i>Opuscula archaeologica</i>8, (1983.), Zagreb - - MARIJANOVIĆ, B., <i>Eneolitik i eneolitičke kulture u Bosni i Hercegovini</i>, Mostar, 2003. - MARIJANOVIĆ, B., <i>Prilozi za prapovijest u zaleđu jadranske obale</i>, Zadar, 2000. - MARIJANOVIĆ, B., <i>Ravlića pećina – Prapovijesno naselje</i>, Mostar, 2012. - Skupina autora, <i>Praistorija jugoslavenskih zemalja III (Eneolit)</i>, BENAC, A., (ur.), ANUBiH, Sarajevo, 1979. - <i>The Cambridge Ancient History</i>, I/1, Prolegomena and Prehistory, Cambridge, 1998. - MALLORY, J. P., <i>Indoeuropljani – zagonetka njihova podrijetla</i>, Zagreb, 2006. 		

<i>Naziv kolegija</i>	Brončano doba			Kod kolegija	FFAB312D
<i>Studijski program Ciklus</i>	Preddiplomski sveučilišni studij			Godina studija	II.
<i>ECTS vrijednost boda:</i>	3	<i>Semestar</i>	3.	Broj sati po semestru (p+v+s)	30+0+15
<i>Status kolegija:</i>	obvezni (A)	<i>Preduvjeti:</i>	nema ih	<i>Usporedni uvjeti:</i>	nema ih
<i>Ciljevi kolegija:</i>	<p>Ciljevi kolegija su:</p> <ul style="list-style-type: none"> - definirati bitnosti epohe, pojedinačnih kultura, ali i "reprezentativnih" kulturnih elemenata ili procesa, u prezentiranju "mozaične" kulturno-etničke slike brončanog doba Europe, posebno između Alpa, Jadrana (Sredozemlja/Egeje) i Podunavlja, s naglaskom na problematiku našeg prostora. - obraditi uže teme brončanog doba našeg prostora, prema principu kulturnih regija unutar različitih kulturnih konteksta: podunavsko/srednjoeuropski, (i balkanski), odnosno, sredozemni (egejski). - analizirati krugove i pojedinačne kulture, kroz arheološku građu (konkretnu kulturu, tehnologiju, tehnike, nalazišta), i ukazati na njihove međusobne odnose i moguće veze. - pružiti adekvatne interpretativne modele brončanog doba u kontekstu šire teoretske problematike. 				
<i>Ishodi učenja (opće i specifične kompetencije):</i>	<p>Nakon odslušanog kolegija studenti će moći:</p> <ul style="list-style-type: none"> - prepoznavati glavne probleme konkretnih kultura brončanog doba Europe i glavne aspekte „duha epohe“ i opću europsku kulturnu dinamiku tijekom III-I tis. pr. Kr. - razlikovati osnovna načela funkcioniranja kultura brončanog doba te posebnosti njihovog ustroja u odnosu na prethodnu eneolitičku epohu i u odnosu na željezno doba. - procijeniti važnost kultura, nalazišta i arheološke građe u kontekstu razumijevanja kronologije i razvojne sekvence perioda. - pokazati kritičko razumijevanje problema i rasprava koje okružuju interpretaciju brončanodobne materijalne kulture. 				
<i>Sadržaj silabusa/izvedbenog plana (ukratko):</i>	<p>Donosi se pregled odabranih tema vezanih za problematiku brončanog doba Europe, kroz konkretnu obradu ostataka materijalne i duhovne kulture. Zatim se daje temeljni pregled društvenog ustroja, kronologije i terminologije te arheoloških fenomena na širem europskom prostoru, s posebnim osvrtom na naš prostor. Uz konkretne kulture ("sustave"), analiziraju se i pojedinačne kulturne pojave (elementi, procesi i sl.) važni za jednu regiju ili cijelu epohu kod nas i (ili) u Europi. Vinkovačka kultura, cetinska, transdanubijska (panonska) inkrustrirana keramika (Bijelo brdo - Dalj), "litzén" keramika, brončanodobna Lika (protojapodski svijet, posebno Bezdanjača, Lički Osik), Istra u brončano doba (do spaljivanja pokojnika), posebno Monkodonja, Vrčin, Brijuni, Turan/Koromačno), istočni Jadran tijekom II. tisućljeća,</p>				

	<p>osobito u kasnoj bronci (protoliburnski, protodelmatski krug, južni Jadran do Albanije), kultura polja sa žarama (Virovitica, Zagreb, Velika Gorica, Dalj) u srednjoeuropskom, odnosno, panonskom kontekstu (Slovenija: Dubova, Ruše, Ljubljana, Škocjan; Austrija: posebno Baiern/Velatice krug; Slovačka, Moravska, južna Mađarska). Zatim: "apeninska" kultura, "terramara", skica brončanog doba u (sjevernoj) Italiji, osobito kasne bronce, "protovillanova" svijet u cjelini, tzv. Kultura grobnih humaka, slika balkanskog zaleđa: Glasinac I-III, Pod/Bugojno, Varvara, uloga metalurgije (pojava i širenje bronce; zlato), simbolika (solarna) i kult općenito oblikovanje etničkih skupina (Grci, Italici, Iliri), društvena stratifikacija (društvena "elita", rat, naoružanje, konj/kola, seobe, "indoeuropska ideologija"), kulturne i etničke promjene: integracije, homogenizacije, osebujni oblici razmjene robe i ideja između Sredozemlja/Egeje i Podunavlja i šire; uloga istočnog Sredozemlja u oblikovanju europskog brončanog doba (Mikena i dr.).</p>		
Detaljan prikaz ocjenjivanja unutar Europskoga sustava prijenosa bodova			
OBVEZE STUDENTA	SATI (PROCJENA)	UDIO U ECTS-u	UDIO U OCJENI
Pohađanje nastave i aktivnost u nastavi	30	1	Max 25%
Referat	15	0.5	Max 25%
Završni usmeni ispit	45	1.5	Max 50%
Obvezna literatura:	<ul style="list-style-type: none"> - COLES, J. M.-HARDING, A. F., <i>The Bronze Age in Europa</i>, London, 1979. - HARDING, A. F., <i>European Societies in Bronze Age Europa</i>, Cambridge, 1999. - HARDING, A. F., „World Systems, Cores, and Peripheries in Prehistoric Europe“, <i>European Journal of Archaeology</i> 0(0),2013. - KRISTIENSEN, K., „Religion and society in the bronze age“, <i>The Handbook of Religions in Ancient Europe (European History of Religions)</i>, 2013. - MAJNARIĆ – PANDŽIĆ, N., <i>Brončano i željezno doba, Prapovijest</i>, Zagreb, 1998. - PARE, C. F. E., „Chronology in Central Europa at the End of the Bronze Age, Absolute Chronology; Archaeological Europe 2500-500“, <i>Acta archaeologica</i> 67, Kobenhavn, 1996. - <i>Praistorija jugoslavenskih zemalja IV, Brončano doba</i>, Sarajevo, 1983. (odabrani radovi) - <i>The Oxford Handbook of the European Bronze Age</i>, Oxford, 2013. - <i>The Unfolding of the Mediterranean World</i>, u: I. Galanaki, H. Tomas, Y. Galanakis, and R. Laffineur (ur.), <i>Between the Aegean and Baltic Seas: Prehistory across Borders (Aegaeum 27)</i>, Liège/Austin, 2007. (odabrani radovi). - <i>Trgovina i razmjena u pretpovijesti</i>, Zagreb, 2006. 		

<i>Naziv kolegija</i>	Uvod u srednjovjekovnu arheologiju			Kod kolegija	FFAB315D
<i>Studijski program Ciklus</i>	Preddiplomski sveučilišni studij			Godina studija	II. god.
<i>ECTS vrijednost boda:</i>	3	<i>Semestar</i>	3.	Broj sati po semestru (p+v+s)	30+0+15
<i>Status kolegija:</i>	obvezni (A)	<i>Preduvjeti:</i>	nema ih	<i>Usporedni uvjeti:</i>	nema ih
<i>Ciljevi kolegija:</i>	<p>Ciljevi kolegija su:</p> <ul style="list-style-type: none"> - objasniti temeljne povijesne tekovine srednjovjekovnog razdoblja kroz analizu materijalne kulture, tj. arheološke ostavštine, s osobitim naglaskom na širi prostor istočne obale i zaobalja Jadrana. - upoznati studente s osnovnim stručnim pojmovima iz srednjovjekovne arheologije, poznavanje kojih će im omogućiti jednostavnije praćenje nastave na idućim semestrima. 				
<i>Ishodi učenja (opće i specifične kompetencije):</i>	<p>Nakon odslušanog kolegija studenti će biti sposobni za:</p> <ul style="list-style-type: none"> - razumijevanje i znanstvenu valorizaciju osnovnih termina vezanih uz arheološku baštinu od kasne antike do novog vijeka kroz: <ul style="list-style-type: none"> - poznavanje kulturno-povijesne situacije u Bosni i Hercegovini, Hrvatskoj i Europi općenito u navedenim razdobljima i njezina utjecaja na kulturnu i arheološku baštinu - poznavanje povijesno-umjetničkih razdoblja i njihovih osobitosti - proučavanje različitih vrsta nalazišta i njihovih karakteristika: naselja, sakralnih kompleksa, groblja. <p>Studenti će prepoznavati:</p> <ul style="list-style-type: none"> - različite vrste sitnih arheoloških nalaza karakteristične za obrađena razdoblja: oružje, metalni predmeti (predmeti svakodnevne upotrebe, nakit i dijelovi nošnje), keramički nalazi (posuđe), stakleni nalazi - oblike arhitekture i skulpturu karakterističnu za obrađena razdoblja. <p>Studenti će razumjeti:</p> <ul style="list-style-type: none"> - način života i njegov odraz na arheološke nalaze navedenih razdoblja (kultura življenja, vjera, pogrebni običaji) 				
<i>Sadržaj silabusa/izvedbenog plana (ukratko):</i>	<p>Kolegij obrađuje osnovna pitanja, teme i termine srednjovjekovne arheologije na prostoru Bosne i Hercegovine i Hrvatske, smještajući je u širi europski kontekst kroz proučavanje arheološke, povijesne i umjetničke baštine. Nužno je da studenti usvoje osnovne termine vezane uz tu problematiku kako bi lakše svoje znanje produbili u daljnjim kolegijima vezanima uz pojedine specifične cjeline srednjovjekovne arheologije. Također je nužno pružiti im širi kontekst kako bi to učinili s razumijevanjem. Stoga će se obrađivati najznačajnije povijesne i kulturne pojave toga vremena i njihov utjecaj na kulturnu baštinu. U sklopu kolegija proučavat će se ostaci nepokretne baštine kao što su sakralna i profana arhitektura, groblja te pokretna arheološka baština u razdoblju od kasne antike do kraja ranog</p>				

srednjeg vijeka.			
Detaljan prikaz ocjenjivanja unutar <i>Europskoga sustava prijenosa bodova</i>			
OBVEZE STUDENTA	SATI (PROCJENA)	UDIO U ECTS-u	UDIO U OCJENI
Pohađanje nastave i aktivnost u nastavi	45	1.5	Max 25%
Seminarski rad/referat	15	0.5	Max 25%
Završni usmeni ispit	30	1	Max 50%
Obvezna literatura:	<ul style="list-style-type: none"> - ANĐELIĆ P., Doba srednjovjekovne bosanske države, u: <i>Kulturna istorija Bosne i Hercegovine od najstarijih vremena do pada ovih zemalja pod tursku vlast</i>, Sarajevo, 1984. - <i>Arheološki leksikon Bosne i Hercegovine</i>, Sarajevo 1988. (odgovarajuće natuknice). - BELOŠEVIĆ, J., <i>Materijalna kultura Hrvata od 7. do 9. stoljeća</i>, Zagreb, 1980. - BUDAK, N.; RAUKAR, T., <i>Hrvatska povijest srednjeg vijeka</i>, Zagreb, 2006., str.13-171. - CAMBI, N., <i>Antika</i>, Zagreb, 2002. (odabrane stranice). - <i>Kulturna istorija Bosne i Hercegovine od najstarijih vremena do pada ovih zemalja pod tursku vlast</i>, Sarajevo, 1984. (poglavlja koja se odnose na antiku i srednji vijek). - <i>Enciklopedija likovnih umjetnosti</i>, Zagreb, 1995.(odgovarajuće natuknice). - <i>Hrvatska arheologija u XX. stoljeću</i>, Zagreb, 2009. (odgovarajuća poglavlja: str. 9-63, 201-222, 235-418, 513-590). - JANSON, H. W.; JANSON, A. F., <i>Povijest umjetnosti</i>, Varaždin, 1997. (odgovarajuća poglavlja). - MILETIĆ, N., Kulturni ostaci varvarskih naroda, u: <i>Kulturna istorija Bosne i Hercegovine od najstarijih vremena do pada ovih zemalja pod tursku vlast</i>, Sarajevo, 1984. - MILETIĆ, N., Ranoslovensko doba, u: <i>Kulturna istorija Bosne i Hercegovine od najstarijih vremena do pada ovih zemalja pod tursku vlast</i>, Sarajevo, 1984. - MRKOBRAD, D., <i>Arheološki nalazi seobe naroda u Jugoslaviji</i>, Beograd. 1980., str. 9-14, 21-25, 45-47, 59-61, 71-80. - SIVEC I., Karantansko-ketlaški kulturni krug, u: <i>Umjetnost na tlu Jugoslavije – Rani srednji vijek</i>, Beograd – Zagreb – Mostar, 1986., str. 51-54. - UGLEŠIĆ, A., <i>Nazočnost Istočnih Gota u jugoistočnoj Europi u svjetlu arheološke i povijesne izvorne građe</i>, disertacija, Zadar, 1996. - VINSKI, Z., <i>Epoha seobe naroda</i>, Umjetničko blago Jugoslavije, Rani srednji vijek, Beograd – Zagreb – Mostar, 1986. - VRSALOVIĆ, D., <i>Srednjovjekovna arheologija u Hrvatskoj</i>, Zagreb, 2013. 		

<i>Naziv kolegija</i>	Antička arheologija Apeninskog poluotoka			Kod kolegija	FFAB316D
<i>Studijski program Ciklus</i>	Preddiplomski sveučilišni studij			Godina studija	II.
<i>ECTS vrijednost boda:</i>	3	<i>Semestar</i>	3.	Broj sati po semestru (p+v+s)	30+0+15
<i>Status kolegija:</i>	obvezni (A)	<i>Preduvjeti:</i>	nema ih	<i>Usporedni uvjeti:</i>	nema ih
<i>Ciljevi kolegija:</i>	<p>Ciljevi kolegija su:</p> <ul style="list-style-type: none"> - razmatranje pojave i razvoja brončanodobnih i željeznodobnih kultura na Apeninskom poluotoku te iz njih izraslih najvažnijih civilizacija na tome prostoru – Etrurije i Rima. - upoznavanje karaktera i podrijetla Villanova kulture, pitanje pojave etruščanske civilizacije, pisma i povijesti Etruščana, pojave i topografije etruščanskih nekropola (zidno slikarstvo), arhitekture, razvoja rimske civilizacije s posebnim naglaskom na spomenike grada Rima, Lacija i Kampanije (arhajsko i doba Republike). 				
<i>Ishodi učenja (opće i specifične kompetencije):</i>	<p>Nakon odslušanog kolegija studenti će moći:</p> <ul style="list-style-type: none"> - usvojiti činjenice o korijenima (karakteru), nastanku i povijesnom slijedu(kronologiji) prapovijesnih kultura Italije te etruščanske i rimske civilizacije i njihovim kontaktima s grčkim zajednicama južne Italije i Sicilije (Magna Graecia), kao ukupnim sastavnicama u nastanku moderne zapadnoevropske civilizacije. - definirati znanja o etruščanskoj civilizaciji kao novoj epohi lokalne orijentalizirane kulture i posredniku širenja novih ideja i civilizacijskih dostignuća između grčkoga svijeta i italskih naroda, te važnoj komponenti u nastanku mlađe, rimske civilizacije. - analizirati i prepoznavati temeljne likovno-stilskih karakteristika i najznačajnijih arheoloških spomenika antičke Etrurije i Rima. - poznavati/razlikovati glavne spomenika i dostignuća etruščanske civilizacije (tzv. <i>disciplina etrusca</i>, grobnice, hramovi i dr.) te najvažnijih spomenika republikanskog i carskog Rima, s posebnim naglaskom na etruščansko nasljeđe unutar rimske kulture. 				
<i>Sadržaj silabusa/izvedbenog plana (ukratko):</i>	<p>U uvodnom dijelu kolegija obrađuje se zemljopisni položaj Apeninskog poluotoka na Sredozemnom moru i njegov odnos prema ostalim dijelovima Starog svijeta. Obrađuju se sljedeće civilizacije: etruščanska, koja se formirala na području Toskane kao ishodištu (granice: na sjeveru rijeka Arno i na jugu Tiber) i proširila na podalpsko područje, na sjeveru poluotoka, te na Kampaniju na jugu; rimska, koja je nastala na prirodnom prijelazu preko Tibera, a koja se postupno proširila na čitav Apeninski poluotok te postupno i na čitavo Sredozemlje i pripadajuće zaleđe; grčka na području tzv. Magne</p>				

	Grecije (južna Italija sa Sicilijom). Posebna se pažnja posvećuje razvitku civilizacija i njihovom međusobnom pretapanju te sintezi. Raspravlja se o povijesnim aspektima, narodnoj strukturi, religiji, mitologiji, najvažnijim lingvističkim pitanjima te o civilizacijskom razvitku. U okviru najvažnijeg civilizacijskog dijela obrađuje se urbanizam, arhitektura, kiparstvo, slikarstvo i sitne umjetnosti.		
Detaljan prikaz ocjenjivanja unutar <i>Europskoga sustava prijenosa bodova</i>			
OBVEZE STUDENTA	SATI (PROCJENA)	UDIO U UDIO U OCJENI	UDIO U OCJENI
Pohađanje nastave i aktivnost u nastavi	30	0.9	Max 30%
Referat	15	0.5	Max 20%
Završni usmeni ispit	50	1.6	Max 50%
Obvezna literatura:	<ul style="list-style-type: none"> - PALLOTINNO, M., <i>Etruščani</i>, Svitava, Zagreb, 2008. - POULSEN, V., <i>Etrurska umetnost</i>, Beograd, 1976. - KELER, H., <i>Rimsko carstvo</i>, Novi Sad, 1970. - ZAJDER, R., <i>Rimsko slikarstvo</i>, Beograd, 1976. (prijevod s njemačkog) 		

<i>Naziv kolegija</i>	Terenske vježbe 3			Kod kolegija	FFAB314
<i>Studijski program Ciklus</i>	Preddiplomski sveučilišni studij			Godina studija	II.
<i>ECTS vrijednost boda:</i>	2	<i>Semestar</i>	3.	Broj sati po semestru (p+v+s)	0+60+0
<i>Status kolegija:</i>	obvezni (A)	<i>Preduvjeti:</i>	nema ih	<i>Usporedni uvjeti:</i>	nema ih
<i>Ciljevi kolegija:</i>	Ciljevi kolegija su: - praktično osposobljavanje studenata za sudjelovanje u osnovnim oblicima terenskog rada pri identificiranju i registriranju arheoloških nalazišta u svojstvu tehničkih suradnika.				
<i>Ishodi učenja (opće i specifične kompetencije):</i>	Nakon odslušanog kolegija studenti će moći: - izgraditi osnovna praktična znanja i iskustva o načinima arheoloških iskopavanja. - rukovati s konkretnim tehničkim znanjima arheološkog dokumentiranja. - voditi pomoćne poslove u procesu iskopavanja (prikupljanje, sistematizacija i klasifikacija arheološke građe).				
<i>Sadržaj silabusa/izvedbenog plana (ukratko):</i>	Kolegij osigurava stjecanje osnovnih praktičnih znanja o arheološkim nalazištima, načinima njihova dokumentiranja i kartiranja, postupcima pri arheološkim iskopavanjima te arheološkom instrumentariju.				
Detaljan prikaz ocjenjivanja unutar Europskoga sustava prijenosa bodova					
OBVEZE STUDENTA	SATI (PROCJENA)	UDIO U ECTS-u		UDIO U OCJENI	
Pohađanje nastave i aktivno sudjelovanje u nastavi / Praktični rad	60	2		100%	
<i>Literatura</i>	<ul style="list-style-type: none"> - <i>Archaeological site manual</i>, Museum of London Archaeology Service, London, 1994. - BAHN, P. - RENFREW, C., <i>Archaeology: Theories, Methods and Practice</i>, London, 1996. - GREENE, K., <i>Archaeology, An Introduction</i>, London, 2001. 				

<i>Naziv kolegija</i>	Željezo doba			Kod kolegija	FFAB415D
<i>Studijski program Ciklus</i>	Preddiplomski sveučilišni studij			Godina studija	II.
<i>ECTS vrijednost boda:</i>	3	<i>Semestar</i>	4.	Broj sati po semestru (p+v+s)	30+0+15
<i>Status kolegija:</i>	obvezni (A)	<i>Preduvjeti:</i>	nema ih	<i>Usporedni uvjeti:</i>	Nema ih
<i>Ciljevi kolegija:</i>	<p>Ciljevi kolegija su:</p> <ul style="list-style-type: none"> - predočiti zgusnutu, mozaičnu sliku kulturne dinamike u prostoru između Alpa, Podunavlja, Balkana i Sredozemlja/Egeje, tijekom prvog tisućljeća prije Krista, polazeći od bitnosti pojedinačnih kultura. - objasniti reprezentativne kulturne elemente kroz pojedinačne kulture, ali i šire procese, koji kreiraju „duh“ epohe. - istaknuti sve glavne probleme kao pretpostavku novim istraživanjima. 				
<i>Ishodi učenja (opće i specifične kompetencije):</i>	<p>Nakon ispunjenih obveza studenti će moći:</p> <ul style="list-style-type: none"> - poznavati glavne odrednice i bitnosti epohe željeznog doba na širem prostoru Europe (osnovnu kulturno-povijesnu i društvenu skicu) i najvažnije nalazišta i kulture, njihov prostorni i kronološki raspored, i temeljnu arheološku građu - upotrebljavati osnovne pojmove i termine važne za željezno doba. - razlikovati i poznavati kulturnu dinamiku, slijed i razvoj željeznodobnih kulturnih skupina na prostoru Bosne i Hercegovine i susjednih oblasti, s korespondirajućom arheološkom građom i nalazištima. - ukazati na posebnost perioda u odnosu na prethodnu epohu brončanog doba i u odnosu na razdoblje Rima. - snalaziti se u stručnoj literaturi i demonstrirati vještine usmenog izlaganja. 				
<i>Sadržaj silabusa/izvedbenog plana (ukratko):</i>	<p>Objašnjava se osnovna slika postanka, periodizacije, kronologije i strukture (od tehnologije/ekonomije do kulta) svih kultura s našeg prostora, ali u širokom kontekstu tzv. kulturnih krugova: halštatskog, podunavskog, balkanskog ili sredozemnog (i egejskog). Time se prezentira i osnovna problematika tih krugova. Konkretno, istočnojadranske kulture (od Liburna i Delmata do Albanije) zatim, notranjska, svetolucijska kultura i japodska, u Italiji posebno zapadni Jadran (od Veneta, Picena do Dauna), ali i sjeverni prostor (Gallasecca) te „villanova“ krug – Lacij, Toskana, Emilia-Romagna, pojam Italica, općenito skica osnovne kulturne dinamike Apeninskog poluotoka (glavne regionalne kronologije, periodizacije, kulturne strukture); u bosanskom zaleđu Glasinac, Pod/Bugojno i dr., zatim središnji Balkan, u sjevernoj Hrvatskoj: Dalj (i bosutski utjecaj), te kulture Kaptol/Požega, Goričan/Međimurje, Martijanec/Podravina, Budinjak/Žumberak, Kolapijani/Pokuplje u dodiru s „istočno-alpskim halštatskim svijetom“ - od Dolenjske i Štajerske do Dunava, točnije u</p>				

	<p>odnosu prema slovenskoj Štajerskoj (Poštele, Rifnik, Ptujška gora), austrijskoj Štajerskoj (Klein Glein i dr. nalazišta u dolini Solbe), prema kalendeberger kulturi (Donja Austrija, Gradišće, Slovačka) te nalazištima u južnoj Panoniji (Pecs -Jakabhegy, Csonge, Janoshaza). Uporedo se ističu i prate, u prostoru Alpe-Dunav-Sredozemlje/Egeja, ali i na razini cijele željeznodobe Europe, za epohu sve bitne i konvergentne pojave i posebni oblici kulturne interakcije: širenje željeza, važnost metalurgije, novac, jantar, situle/toreutika, likovni stilovi, ritmovi društvene diferencijacije (ratnici i „aristokracija“) primarno odraženi u kultu mrtvih, stratifikacija sredozemno-podunavskog (posebno jadranskog) importa, važnost grčkog civilizacijskog kruga (Grčka - skica kulture do 7/6.st., Magna Graecija, jadranske kolonije i emporiji - Adria, Spina, Numana i dr.), uloga Etruščana, osebujni problemi (kronologija, periodizacija, kontinuitet/diskontinuitet) mlađeg željeznog doba na razini Europe, primarno u srednjoeuropskom, balkanskom krugu, posebno na Jadranu: Kelti, helenizam, Rim.</p>		
<p>Detaljan prikaz ocjenjivanja unutar <i>Europskoga sustava prijenosa bodova</i></p>			
OBVEZE STUDENTA	SATI (PROCJENA)	UDIO U ECTS-u	UDIO U OCJENI
Pohađanje nastave i aktivnost u nastavi	30	1	Max 30%
Referat	15	0.5	Max 20%
Završni usmeni ispit	45	1.5	Max 50%
Obvezna literatura:	<ul style="list-style-type: none"> - BOŽIĆ, D. - DULAR, J., <i>Željezno doba</i>, Ljubljana, 1999. - COLLIS, J. R., <i>The European Iron Age</i>, London, 1984. - CUNLIFFE, B., <i>The Ancient Celts</i>, Oxford, 1997. - LOLLINI, D. G., „Sintesi della civiltà Picena“, u: <i>Jadranska obala u protohistoriji</i>, Zagreb, 1976. - MAJNARIĆ – PANDŽIĆ, N., <i>Brončano i željezno doba, Prapovijest</i>, Zagreb, 1998. - MARIJAN, B., „Željezno doba na južnojadranskom području (istočna Hercegovina, južna Dalmacija)“, <i>VAHD 93</i>, Split, 2001. - PALAVESTRA, A., <i>Kneževski grobovi starijeg gvozdenog doba na centralnom Balkanu</i>, Beograd, 1984. - PARE, C. F. E., <i>Wagon and Wagon – Graves of Early Iron Age in Central Europe</i>, Monograph 53, Oxford, 1992. - PARE, C. F. E., „Chronology in Central Europa at the End of the Bronze Age, Absolute Chronology; Archaeological Europe 2500-500“, <i>Acta archaeological 67</i>, Kobenhavn, 1996. - -POTREBICA, H., „Požeška kotlina i Donja Dolina u komunikacijskoj mreži starijeg željeznog doba“, <i>OA 27</i>, Zagreb, 2003. - POTREBICA, H., <i>Kneževi željeznog doba</i>, Zagreb, 2013. - <i>Praistorija jugoslavenskih zemalja V, ŽELJEZNO DOBA</i>, Sarajevo, 1987. - <i>Ratnici na razmeđu istoka i zapada</i>, Starije željezno doba u kontinentalnoj Hrvatskoj, Zagreb, 2004. 		

<i>Naziv kolegija</i>	Latinski jezik 1			Kod kolegija	FFAB417D
<i>Studijski program Ciklus</i>	Preddiplomski sveučilišni studij			Godina studija	II.
<i>ECTS vrijednost boda:</i>	3	<i>Semestar</i>	4.	Broj sati po semestru (p+v+s)	15+15+0
<i>Status kolegija:</i>	obvezni (A)	<i>Preduvjeti:</i>	nema ih	<i>Usporedni uvjeti:</i>	nema ih
<i>Ciljevi kolegija:</i>	<p>Ciljevi kolegija su:</p> <ul style="list-style-type: none"> - upoznati studente s pravilima izgovora te osnovama deklinacijskog sustava i konjugacijskog sustava latinske gramatike; - prezentirati studentima praktičnu primjenu imenskih i glagolskih oblika u latinskoj rečenici; - prezentirati studentima morfološku analizu latinske rečenice; - pojasniti studentima način korištenja latinskih rječnika; - obogatiti studentima vokabular kroz gramatičke vježbe; - prenijeti studentima vještine prevođenja latinske rečenice na hrvatski jezik i obratno. 				
<i>Ishodi učenja (opće i specifične kompetencije):</i>	<p>Nakon položenog kolegija student će znati/moći:</p> <ul style="list-style-type: none"> - tvoriti oblike imenskih i glagolskih riječi prema deklinacijskom i konjugacijskom sustavu; - koristiti oblike imenskih i glagolskih riječi u rečenicama; - prepoznavati internacionalizme i značenje njihovih latinskih korijena; - služiti se rječnikom latinskog jezika; - morfološki analizirati latinsku rečenicu; - prevoditi rečenice s latinskog na hrvatski jezik i obratno. 				
<i>Sadržaj silabusa/izvedbenog plana (ukratko):</i>	<p>Postanak i razvoj latinskog jezika, pismo, dioba glasova, izgovor, naglasak, glasovne promjene. Vrste riječi: imenice (deklinacija), pridjevi (deklinacija i komparacija), zamjenice (deklinacija), brojevi (podjela i uporaba), prilozi (tvorba i komparacija), glagoli (konjugacije, tvorba glagolskih oblika).</p>				
Detaljan prikaz ocjenjivanja unutar <i>Europskoga sustava prijenosa bodova</i>					
OBVEZE STUDENTA	SATI (PROCJENA)	UDIO U ECTS-u	UDIO U OCJENI		
Angažiranost u nastavi i aktivno sudjelovanje	30	1	Max 20%		
Kolokviji*	60	2	Max 80%		
Završni pismeni ispit	60	2	Max 80%		
<i>Obvezna literatura:</i>	<ul style="list-style-type: none"> - GORTAN, V., GORSKI, O., PAUŠ, P., <i>Elementa Latina</i>, Školska knjiga, Zagreb, 1995. (str. 5.-13., 90.-120.) - GORTAN, V., GORSKI, O., PAUŠ, P., <i>Latinska gramatika</i>, XII. izdanje, Školska knjiga, Zagreb, 2005. (str. 15.-76.) 				

<i>Naziv kolegija</i>	Terenske vježbe 4			Kod kolegija	FFAB419
<i>Studijski program Ciklus</i>	Preddiplomski sveučilišni studij			Godina studija	II.
<i>ECTS vrijednost boda:</i>	2	<i>Semestar</i>	4.	Broj sati po semestru (p+v+s)	0+60+0
<i>Status kolegija:</i>	obvezni (A)	<i>Preduvjeti:</i>	nema ih	<i>Usporedni uvjeti:</i>	nema ih
<i>Ciljevi kolegija:</i>	Ciljevi kolegija su: <ul style="list-style-type: none"> - praktično osposobljavanje studenata za sudjelovanje u osnovnim oblicima terenskog rada pri identificiranju i registriranju arheoloških nalazišta u svojstvu tehničkih suradnika. 				
<i>Ishodi učenja (opće i specifične kompetencije):</i>	Sudjelovanjem u provođenju kolegija, studenti će moći: <ul style="list-style-type: none"> - izgraditi osnovna praktična znanja i iskustva o načinima arheoloških iskopavanja. - rukovati s konkretnim tehničkim znanjima arheološkog dokumentiranja. - voditi pomoćne poslove u procesu iskopavanja (prikupljanje, sistematizacija i klasifikacija arheološke građe). 				
<i>Sadržaj silabusa/izvedbenog plana (ukratko):</i>	Kolegij osigurava stjecanje osnovnih praktičnih znanja o arheološkim nalazištima, načinima njihova dokumentiranja i kartiranja, postupcima pri arheološkim iskopavanjima te arheološkom instrumentariju.				
Detaljan prikaz ocjenjivanja unutar Europskoga sustava prijenosa bodova					
OBVEZE STUDENTA	SATI (PROCJENA)	UDIO U ECTS-u	UDIO U OCJENI		
Pohađanje nastave i aktivno sudjelovanje u nastavi / Praktični rad	60	2	100%		
<i>Literatura</i>	<ul style="list-style-type: none"> - <i>Archaeological site manual</i>, Museum of London Archaeology Service, London, 1994. - BAHN, P. - RENFREW, C., <i>Archaeology: Theories, Methods and Practice</i>, London, 1996. - GREENE, K., <i>Archaeology, An Introduction</i>, London, 2001. 				

<i>Naziv kolegija</i>	Zaštita kulturne baštine			Kod kolegija	FFAB 420D
<i>Studijski program Ciklus</i>	Preddiplomski sveučilišni studij			Godina studija	II
<i>ECTS vrijednost boda:</i>	3	<i>Semestar</i>	4.	Broj sati po semestru (p+v+s)	15+0+15
<i>Status kolegija:</i>	obvezni	<i>Preduvjeti:</i>	nema ih	<i>Usporedni uvjeti:</i>	nema ih
<i>Ciljevi kolegija:</i>	<ul style="list-style-type: none"> - upoznati studente s pojmom i definicijom kulturne baštine, te glavnim uzrocima propadanja, principima na kojima počiva zaštita i metodama koje se koriste pri zaštiti dobara baštine - sa pravnom regulativom koja se odnosi na zaštitu kulture baštine, kao i međunarodnim konvencijama iz ove oblasti 				
<i>Ishodi učenja (opće i specifične kompetencije):</i>	<p>Nakon odslušanog kolegija studenti će biti sposobni za razumijeti i znanstveno valorizirati kulturnu baštinu kroz:</p> <ul style="list-style-type: none"> - poznavanje vrsta kulturnog nasljeđa (pokretna i nepokretna baština) - proučavanje uzroka propadanja i osnovnih principa zaštite i očuvanja - poznavanje povijesne periodizacije zaštite nasljeđa s karakteristikama i primjerima svakog razdoblja - djelovanje poznatih konzervatora i njihov utjecaj na formiranje zaštite nasljeđa u Europi i Hrvatskoj - poznavanje uzroka degradacije kulturnog nasljeđa i metoda njihove zaštite s primjerima - poznavanje osnovnih pravnih regulativa zaštite - poznavanje izvedbe radova, održavanja, praćenja i nadzora stanja kulturnih dobara 				
<i>Sadržaj silabusa/izvedbenog plana (ukratko):</i>	<p>Kolegij obrađuje problematiku povijesti zaštite i očuvanja kulturne pokretne i nepokretne baštine u Europi i Hrvatskoj. U sklopu kolegija obrađuju se različite vrste kulturnog nasljeđa te uzroci njihovog propadanja koji uvjetuju i različite aspekte zaštite. Također se analiziraju različita povijesna razdoblja u zaštiti i očuvanju kao i njihove karakteristike te njihov utjecaj na pojedine spomenike. U sklopu kolegija proučavati će se različite metode očuvanja kroz različite faze djelovanja: od teoretskih postavki do praktične primjene i izvedbe radova, kao i sustava praćenja i nadzora stanja kulturnih dobara. Pozornost će se također usmjeriti na proučavanje pravnih regulativa kao i raznih organizacija koje se bave zaštitom spomenika.</p>				
Detaljan prikaz ocjenjivanja unutar <i>Europskoga sustava prijenosa bodova</i>					
OBVEZE STUDENTA		SATI (PROCJENA)	UDIO U ECTS-u	UDIO U OCJENI	
Pohađanje nastave i aktivnost u nastavi		20	0.6	Max 25%	
Referat		30	1	Max 25%	
Završni usmeni ispit		60	1.4	Max 50%	
<i>Obvezna literatura:</i>	<ul style="list-style-type: none"> - FIELDEN, B. M., Uvod u konzerviranje, Zagreb, 1981. - MARASOVIĆ, T., Graditeljsko nasljeđe, Zagreb-Split, 1983. - MARASOVIĆ, T., Aktivni pristup graditeljskom nasljeđu, Split, 1985. 				

<i>Naziv kolegija</i>	Arheologija seobe naroda			Kod kolegija	FFAB416D
<i>Studijski program Ciklus</i>	Sveučilišni preddiplomski studij			Godina studija	II.
<i>ECTS vrijednost boda</i>	3	<i>Semestar</i>	4.	Broj sati po semestru (p+v+s)	30+0+15
<i>Status kolegija</i>	izborni (B)	<i>Preduvjeti:</i>	nema ih	<i>Usporedni uvjeti:</i>	nema ih
<i>Ciljevi kolegija</i>	Ciljevi kolegija su: <ul style="list-style-type: none"> - izdvojiti i opisati osnovne pojmove vezane uz sitne nalaze kasnoantičke materijalne kulture, s naglaskom na tehnike izrade nakita i radioničkim središtima. - interpretirati i usporediti arheološku baštinu barbarskih naroda (Huna, Istočnih Gota, Gepida, Alamana, Langobarda i Avara) na prostorima od Ponta do Podunavlja i Jadrana te na prostoru Italije. 				
<i>Ishodi učenja (opće i specifične kompetencije)</i>	Nakon odslušanog kolegija studenti će moći: <ul style="list-style-type: none"> - prepoznati arheološku građu iz vremena seobe naroda. - izdvojiti i opisati tehnike izrade nakita. - povezati povijesna zbivanja vezana uz seobu s konkretnim arheološkim nalazima iz tog vremena. - objasniti i prezentirati period seobe naroda kroz konkretne arheološke ostatke materijalne kulture. 				
<i>Sadržaj syllabusa/izvedbenog plana (ukratko)</i>	Osnovna tipološka i tehnološka obilježja kasnoantičke materijalne kulture, poglavito nakita: tehnike izrade, radionice i nosioci. Problemi etničkih struktura u kasnoantičkim provincijama na području Ilirika te njihov odraz u grobnoj ostavštini s posebnim obzirom na autohtoni etnikon. Huni i Germani od Ponta do Podunavlja. Istočni Goti, Gepidi i Alamani. Langobardi u Podunavlju i Italiji. Avari.				
Detaljan prikaz ocjenjivanja unutar Europskoga sustava prijenosa bodova.					
OBVEZE STUDENTA	SATI (PROCJENA)	UDIO U ECTS-u	UDIO U OCJENI		
Pohađanje nastave i aktivnost u nastavi	30	0.9	Max 30%		
Referat	15	0.5	Max 20%		
Završni usmeni ispit	50	1.6	Max 50%		
<i>Obvezna literatura:</i>	<ul style="list-style-type: none"> - UGLEŠIĆ A., „Tipološko-stilska analiza istočnogotskog nakita na području rimske provincije Dalmacije“, <i>RFFZd</i>, god. 29 (1990.), br. 16, Zadar - UGLEŠIĆ A., „Rimska provincija Dalmacija pod vlašću Istočnih Gota“, <i>RFFZd</i>, god. 30 (1992.), br. 17, Zadar - UGLEŠIĆ, A., <i>Nazočnost Istočnih Gota u jugoistočnoj Europi u svjetlu arheološke i povijesne izvorne građe</i>. Disertacija. Zadar, 1996. - UGLEŠIĆ, A., „O etničkoj pripadnosti groba 2 s položaja Njive – Podstrana u Naroni“, <i>RFFZd</i>, 38 (2000.) 25, Zadar - UGLEŠIĆ, A., „O Naroni u istočnogotsko doba na temelju 				

	<p>arheoloških nalaza“, <i>Diadora</i>, 21 (2003.), Zadar</p> <ul style="list-style-type: none"> - UGLEŠIĆ, A., „Najnoviji germanski nalazi seobe naroda iz sjeverne Dalmacije“, <i>Prilozi Instituta za arheologiju</i>, god. 24 (2007.), Zagreb - VINSKI, Z., „O nalazima 6. i 7. st. u Jugoslaviji s posebnim obzirom na arheološku ostavštinu iz vremena I avarskog kaganata“, <i>Opuscula archeologica</i>, 3, Zagreb, 1958. - VINSKI, Z., „Kasnoantička baština u grobovima srednjeg vijeka kao činjenica i kao problem“, <i>Materijali</i>, 1 (VI. kongres arheologa Jugoslavije, Ljubljana, 1963.), Beograd, 1964. - VINSKI, Z., „Krstoliki nakit epohe seobe naroda u Jugoslaviji“, <i>Vjesnik Arheološkog muzeja u Zagrebu</i>, 3, Zagreb, 1968. - VINSKI, Z., „Rani srednji vijek u Jugoslaviji od 400-800. godine“, <i>Vjesnik Arheološkog muzeja u Zagrebu</i>, 3.s, 5, Zagreb, 1971. - VINSKI, Z., „Epoha seobe naroda“, <i>Umetničko blago Jugoslavije, Rani srednji vijek</i>, Beograd – Zagreb –Mostar, 1986.
--	--

<i>Naziv kolegija</i>	Povijest BiH u ranom novom vijeku			Kod kolegija	FFPVB416
<i>Studijski program Ciklus</i>	Preddiplomski sveučilišni studij			Godina Studija	II.
<i>ECTS vrijednost boda</i>	3	Semestar	4.	Broj sati po semestru (p+v+s)	30+0+0
<i>Status kolegija</i>	izborni (B)	Preduvjeti	nema ih	Usporedni uvjeti	nema ih
<i>Ciljevi kolegija</i>	<p>Osnovni ciljevi kolegija su:</p> <ul style="list-style-type: none"> - upoznati studente s poviješću BiH za vrijeme osmanlijske okupacije te s odnosom ovoga prostora i ostalih regija u okruženju; - pojasniti studentima temeljne pojmove i protumačiti najvažnija povijesna pitanja navedenog razdoblja; - upoznati studente s povijesnim izvorima kao i dosadašnjom historiografijom. 				
<i>Ishodi učenja (opće i specifične kompetencije)</i>	<p>Nakon odslušanog kolegija i položenog ispita studenti će moći:</p> <ul style="list-style-type: none"> - definirati temeljne pojmove vezane uz povijest BiH u ovom razdoblju; - opisati najvažnije povijesne događaje u navedenom razdoblju; - analizirati najznačajnije povijesne događaje i procese; - usporediti određene povijesne događaje i procese u BiH s onim u drugim europskim zemljama; - samostalno se služiti izvorima i literaturom za dopunjavanje stečenih znanja; - kritički pristupiti određenim historiografskim pretpostavkama. 				
<i>Sadržaj syllabusa/izvedbenog plana (ukratko)</i>	<p>Uspostava turske vlasti. Organizacija feudalnih posjeda. Seljaštvo i seoska privreda. Gradovi i gradska privreda. Osnivanje novih sandžakata i stvaranje Bosanskog ejaleta. Razvitak feudalne klase. Dubrovačka Republika i okupirana Bosna i Humska zemlja. Mletačka Republika i turski posjedi i ovom okruženju. „Ostaci ostataka“ Hrvatske – prodiranje Turaka iz Bosne u Hrvatsku. Kandijski rat. Pojave anarhije u 18. st. Katolička crkva u Bosni i Hercegovini. Islamizacija i pravoslavizacija ovih prostora. Islamska kultura na ovom prostoru. Odnos Austrije prema Osmanlijama. Bečki rat. Slabljenje Osmanskoga Carstva i pobune u Bosni i u Hercegovini. Svršetak osmanlijske okupacije ovih prostora – Berlinski kongres.</p>				
<i>Detaljan prikaz ocjenjivanja unutar Europskoga sustava prijenosa bodova.</i>					
OBVEZE STUDENTA	SATI (PROCJENA)	UDIO U ECTS-u	UDIO U OCJENI		
Pohađanje nastave i aktivnost u nastavi	30	1	Max 25%		
Predispitni rok ili završni ispit(usmeni)*	60	2	Max 75%		
<i>Obvezna literatura:</i>	<ul style="list-style-type: none"> - ĐURĐEV, B., GRAFENAUER, B., TADIĆ, J., <i>Historija naroda Jugoslavije</i>, II., Školska knjiga, Zagreb, 1959., str. 				

9.-42., 114.-142., 477.-529., 555.-564., 582.-599., 602.-611., 763.-785., 811.-817., 818.-820., 825.-853.

- GOLUŽA, B., *Pregled povijesti hrvatskoga naroda*, Crkva na kamenu, Mostar, 2004., str. 99.-108., 125.-129.
- MANDIĆ, D., *Etnička povijest Bosne i Hercegovine*, Hrvatski povijesni institut u Rimu, Rim, 1967., str. 174.-221., 233.-249., 251.-266., 269.-270., 297.-344.
- MOAČANIN, N., *Turska Hrvatska*, Matica hrvatska, Zagreb, 1999., str. 17.-58., 92.-143.

<i>Naziv kolegija</i>	Starokršćanska arheologija			Kod kolegija	FFA520D
<i>Studijski program Ciklus</i>	Preddiplomski sveučilišni studij			Godina studija	III.
<i>ECTS vrijednost boda:</i>	4	<i>Semestar</i>	5.	Broj sati po semestru (p+v+s)	30+0+15
<i>Status kolegija:</i>	obvezni (A)	<i>Preduvjeti:</i>	nema ih	<i>Usporedni uvjeti:</i>	nema ih
<i>Ciljevi kolegija:</i>	<p>Ciljevi kolegija su:</p> <ul style="list-style-type: none"> - spoznati povijesne i razvojne procese uzdizanja i širenja kršćanstva na području nekadašnjeg rimskog carstva. - prikazati razvoj kulta mučenika i pogrebnih običaja u antici. - obraditi osnove starokršćanske topografije Rimskog carstva. - upoznati studente sa razvojem starokršćanskog graditeljstva, umjetnosti i obrtništva. 				
<i>Ishodi učenja (opće i specifične kompetencije):</i>	<p>Nakon svih ispunjenih obveza, studenti će biti osposobljeni:</p> <ul style="list-style-type: none"> - pratiti razvoj kršćanske civilizacije od njezina postanka i razvoja do pape Grgura Velikog, - raspravljati o postanku i razvoju kršćanske materijalne kulture unutar mediteranskog kulturnog kruga, - raspravljati o razvoju arhitekture kršćanskih kulturnih građevina te različitih vidova starokršćanske umjetnosti (skulpturi, slikarstvu, umjetničkom obrtu i dr.) i obrtništva (lončarstvo, staklarstvo, kamenoklesarstvo, zlatarstvo i dr.), - navesti i opisati razvoj ranokršćanskih nekropola, definirati način ukapanja te odnos prema paganskim grobovima. - raspravljati o razvoju i evoluciji urbanoga tkiva kasnoantičkoga grada prouzrokovanom gradnjom novonastalih kršćanskih kulturnih građevina i ostalog vezanog sadržaja, - protumačiti razvoj <i>civitas christiana</i> na području istočne obale Jadrana te snažne arhitektonske i ikonografske utjecaje. 				
<i>Sadržaj silabusa/izvedbenog plana (ukratko):</i>	<p>Kolegij tematizira različite povijesne i razvojne procese kršćanstva, počevši od rođenja Krista i kršćanskog obračuna s poganstvom, preko procesa kristijanizacije i graditeljstva pod utjecajem Konstantinove afirmacije Milanskim ediktom 313. godine, odnosno uzdizanjem na rang državne religije godine 392., i prati njegov razvoj sve do početka ranog srednjeg vijeka. Materijalni ostatci kršćanskog stanovništva koje egzistira u rimskom društvu mogu se pratiti tek od sredine II. st., a nešto intenzivnije od IV. st. manifestira se ikonografija, kiparstvo i artes minores (sitni umjetnički predmeti). Posebna disciplina bavi se analiziranjem kulta mučenika odnosno pogrebnih običaja u antici, u tom smislu pratimo razvoj grobnih mjesta od katakombi do nekropola <i>sub divo</i>. Civilizacijski razvitak moguće je cjelovito pratiti u najvećim centrima Carstva, kao što su Rim, Italija, sjeverna Afrika, Egipat, Sirija i Grčka. Prateći razvitak kršćanstva i različite utjecaje na lokalno stanovništvo, posebna pozornost se poklanja najznačajnijim kršćanskim centrima nekadašnje rimske provincije Dalmacije (Salona, Naron, Jader, Pula i Poreč), kao i ruralnim, odnosno kontinentalnim</p>				

područjima na istočnoj obali Jadrana.			
Detaljan prikaz ocjenjivanja unutar <i>Europskoga sustava prijenosa bodova</i>			
OBVEZE STUDENTA	SATI (PROCJENA)	UDIO U ECTS-u	UDIO U OCJENI
Pohađanje nastave i aktivnost u nastavi	30	1	Max 20%
Referat	15	0.5	Max 15%
Kontinuirana provjera znanja ili pismeni ispit	40	1	Max 15%
Završni usmeni ispit	50	1.5	Max 50%
Obvezna literatura:	<ul style="list-style-type: none"> - AA.VV., <i>Da Aquileia a Venezia, Una mediazione tra l'Europa e L'Oriente dal II a. C al VI secolo d. C.</i>, Bologna, 1989., 427.-432. - <i>Antička Salona</i>, Split, 1991. (članci M. Abramića, B. Gabričevića, D. Rendić-Miočevića, N. Duval, G. De Angelis D'Ossat) - BADURINA, A., <i>Leksikon ikonografije, liturgike i simbolike zapadnog kršćanstva</i>, Zagreb, 1990. - <i>Biblija - izvor religija i kultura</i>, ed. Vesna Rapo, Zagreb, 1998. - BISCONTI, F., <i>Temi di iconografia cristiana</i>, Città di Vaticano, 2000. (uvodni dio) - BRANDENBURG, H., <i>Le prime chiese di Roma</i>, 2004. - BRUSIN, G., ZOVATTO, P. L., <i>Monumenti paleocristiani di Aquileia e di Grado</i>, Udine, 1957. - BUSCHHAUSEN, H., <i>Die spätrömischen Metallscrinia und frühchristlichen Reliquiare</i>, Wien, 1971. - CAMBI, N., <i>Antika</i>, Zagreb, 2002. - CAMBI, N., „I sarcofagi della tarda antichità in Istria e Dalmazia, Sarcofagi tardoantichi, paleocristiani e altomedievali“, <i>Atti della giornata tematica</i>, Città del Vaticano, 2004., str. 75.-96. - CAMBI, N., <i>Sarkofag dobrog pastira i njegova grupa</i>, Split, 1994. - CHEVALIER, P., <i>Ecclesiae Dalmatiae I-II, L'architecture paléochrétienne de la province romaine de Dalmatie (IV-VII s.)</i>, Rome-Split, 1995. - DYGGVE, E., <i>Povijest salonitanskog kršćanstva</i>, Split, 1989. - FIOCCHI NICOLAI, V., BISCONTI, B., MAZZOLENI, D., <i>The Christian Catacombs of Rome</i>, Roma, 2002. - FRANZEN, A., <i>Pregled povijesti crkve</i>, KS, Zagreb, 1983., str. 42.-50. - GABRIČEVIĆ, B., „Najstariji oratorij u Saloni“, <i>Vjesnik za arheologiju i historiju dalmatinsku</i>, 77 (1984.), str. 161.-174. - JANSON, H. W., <i>Povijest umjetnosti</i>, Varaždin, 2005. - JEDIN, H., <i>Velika povijest crkve I</i>, KS, Zagreb, 2001. - KELLER, W., <i>Povijest Židova od biblijskih vremena do stvaranja Izraela</i>, Naklada Naprijed, Zagreb, 1997. - KITZINGER, E., <i>Alle origini dell'arte bizantina</i>, Milano, 		

2004.

- KOCHAV, S., *Izrael sveta zemlja i njezin sjaj*, Zagreb, 2000.
- KRAUTHAJMER, R., *Ranohrišćanska i vizantijska arhitektura*, Beograd, 2008.
- PAVIĆ, J. – TENŠEK, T.Z., *Patrologija*, KS, Zagreb, 1993., str. 13.-34.
- PERGOLA, Ph., *Le catacombe romane, storia e topografia*, Roma, 1998., 215.-217.
- SUIĆ, M., *Antički grad na istočnoj jadranskoj obali*, Zagreb, 2003.
- UGLEŠIĆ, A., *Ranokršćanska arhitektura na području današnje zadarske nadbiskupije*, Filozofski fakultet u Zadru, Zadarska nadbiskupija, Zadar, 2002., str. 12.
- TESTINI, P., *Archeologia Cristiana*, Bari, 1958.
- VEŽIĆ, P., „Zadar na pragu kršćanstva“, *Diadora* 15, Zadar, 1993., str. 29.-54.
- WEITZMANN, K., (ed.), *Age of spirituality, Late antique and Early Christian Art, Third to Seventh Century*, New York, 1971.
- ZANINI, E., *Introduzione all'archeologia bizantina*, Roma, 1995.

<i>Naziv kolegija</i>	Nacionalna arheologija			Kod kolegija	FFA525D
<i>Studijski program Ciklus</i>	Sveučilišni preddiplomski studij			Godina studija	III.
<i>ECTS vrijednost boda</i>	4	<i>Semestar</i>	5.	Broj sati po semestru (p+v+s)	30+0+15
<i>Status kolegija</i>	obvezni (A)	<i>Preduvjeti:</i>	nema ih	<i>Usporedni uvjeti:</i>	nema ih
<i>Ciljevi kolegija</i>	Cilj kolegija je upoznavanje studenata sa ranosrednjovjekovnom arheološkom ostavštinom na prostoru Bosne i Hercegovine i Hrvatske.				
<i>Ishodi učenja (opće i specifične kompetencije)</i>	<p>Nakon položenog ispita iz ovoga kolegija studenti će moći/znati:</p> <ul style="list-style-type: none"> - prepoznati osnovne oblike ranosrednjovjekovnog nakita. - opisati odlike ranosrednjovjekovnih grobalja. - prepoznati utjecaje iz franačkog i bizantskog kulturnog kruga na nacionalnu ranosrednjovjekovnu materijalnu kulturu. - opisati osnovne odlike predromaničke arhitekture. - prepoznati predromaničku skulpturu. - opisati povijesni okvir ranog srednjeg vijeka u BiH i Hrvatskoj. 				
<i>Sadržaj syllabusa/izvedbenog plana (ukratko)</i>	Povijesni okvir ranosrednjovjekovnog razdoblja u BiH i Hrvatskoj. Ranosrednjovjekovna materijalna kultura na području istočne jadranske obale i zaleđa. Nekropole i značajke grobnog oblikovanja, novac u grobovima, tipologija nakita, oružja, keramike i ostalog kulturnog grobnog inventara. Predromanička sakralna arhitektura: glavne značajke, teorije o podrijetlu, morfološka zastupljenost, stilske karakteristike i rasprostranjenost. Problemi profane arhitekture, naselja i fortifikacija. Predromanička kamena plastika i skulptura (crkveni namještaj i arhitektonska dekoracija). Stilske osobine, teorije o podrijetlu i datiranju.				
Detaljan prikaz ocjenjivanja unutar <i>Europskoga sustava prijenosa bodova.</i>					
Detaljan prikaz ocjenjivanja za studente koji slušaju predavanja i seminar					
OBVEZE STUDENTA	SATI (PROCJENA)	UDIO U ECTS-u	UDIO U OCJENI		
Pohađanje nastave i aktivnost u nastavi	45	1	Max 25%		
Referat	20	0.5	Max 25%		
Završni ispit: usmeni (usmena provjera stečenih kompetencija u svrhu potvrđivanja stečenog znanja i ostvarenih ishoda)	50	1.5	Max 50%		
<i>Obvezna literatura:</i>	<ul style="list-style-type: none"> - ANĐELIĆ P., MILETIĆ N., <i>Kulturna istorija Bosne i Hercegovine od najstarijih vremena do pada ovih zemalja pod tursku vlast</i>, Drugo prerađeno i dopunjeno izdanje, Sarajevo 1984. - BELOŠEVIĆ J., <i>Materijalna kultura Hrvata od 7.-9. stoljeća</i>, 				

Zagreb 1980.

- BELOŠEVIĆ J., Početci kršćanstva kod Hrvata u svjetlu arheološke građe, *Radovi*
- FABIJANIĆ T., *Problem doseljenja Slavena/Hrvata na istočni Jadran i šire zaobalje u svjetlu arheoloških nalaza*, disertacija, Zadar 2008.
- JAKŠIĆ N., *Kiparsko klesarske radionice u Dalmaciji od 9. do 12. stoljeća*, disertacija, Zadar 1986.
- MARASOVIĆ T., *Graditeljstvo starohrvatskog doba u Dalmaciji*, Split 1994.
- PETRINEC M., *Groblja na redove 8. do 11. stoljeća na području ranosrednjovjekovne Hrvatske*, Split 2010.
- RAPANIĆ Ž., *Predromaničko doba u Dalmaciji*, Split 1987.

<i>Naziv kolegija</i>	Terenske vježbe 5			Kod kolegija	FFAB524
<i>Studijski program Ciklus</i>	Preddiplomski sveučilišni studij			Godina studija	III.
<i>ECTS vrijednost boda:</i>	2	<i>Semestar</i>	5.	Broj sati po semestru (p+v+s)	0+60+0
<i>Status kolegija:</i>	obvezni (A)	<i>Preduvjeti:</i>	nema ih	<i>Usporedni uvjeti:</i>	nema ih
<i>Ciljevi kolegija:</i>	Ciljevi kolegija su: <ul style="list-style-type: none"> - praktično osposobljavanje studenata za sudjelovanje u osnovnim oblicima terenskog rada pri identificiranju i registriranju arheoloških nalazišta u svojstvu tehničkih suradnika. 				
<i>Ishodi učenja (opće i specifične kompetencije):</i>	Nakon odslušanog kolegija studenti će moći: <ul style="list-style-type: none"> - izgraditi osnovna praktična znanja i iskustva o načinima arheoloških iskopavanja. - rukovati s konkretnim tehničkim znanjima arheološkog dokumentiranja. - voditi pomoćne poslove u procesu iskopavanja (prikupljanje, sistematizacija i klasifikacija arheološke građe). 				
<i>Sadržaj silabusa/izvedbenog plana (ukratko):</i>	Kolegij osigurava stjecanje osnovnih praktičnih znanja o arheološkim nalazištima, načinima njihova dokumentiranja i kartiranja, postupcima pri arheološkim iskopavanjima te arheološkom instrumentariju.				
Detaljan prikaz ocjenjivanja unutar Europskoga sustava prijenosa bodova					
OBVEZE STUDENTA	SATI (PROCJENA)	UDIO U ECTS-u	UDIO U OCJENI		
Pohađanje nastave i aktivno sudjelovanje u nastavi / Praktični rad	60	2	100%		
<i>Literatura</i>	<ul style="list-style-type: none"> - <i>Archaeological site manual</i>, Museum of London Archaeology Service, London, 1994. - BAHN, P. - RENFREW, C., <i>Archaeology: Theories, Methods and Practice</i>, London, 1996. - GREENE, K., <i>Archaeology, An Introduction</i>, London, 2001. 				

Naziv kolegija	Povijest BiH u srednjem vijeku			Kod kolegija	FFAB526
Studijski program Ciklus	Preddiplomski sveučilišni Studij			Godina Studija	III.
ECTS vrijednost boda	3	Semestar	5.	Broj sati po semestru (p+v+s)	30+0+0
Status kolegija	izborni	Preduvjeti:	-	Usporedni uvjeti:	nema ih
Ciljevi kolegija	<p>Osnovni ciljevi kolegija su:</p> <ul style="list-style-type: none"> - prezentirati studentima društvena, politička, gospodarska i vjerska zbivanja u srednjovjekovnim oblastima na području današnje BiH te njihove veze i odnose s drugim narodima i državama u široj regiji; - prezentirati studentima različita stajališta i raznolika tumačenja određenih povijesnih činjenica i procesa; - upoznati studente s izvornom građom za srednjovjekovnu povijest Bosne i Huma kao i dosadašnjom historiografijom. 				
Ishodi učenja (opće i specifične kompetencije)	<p>Nakon odslušanog kolegija i položenog ispita studenti će moći:</p> <ul style="list-style-type: none"> - definirati osnovne pojmove iz srednjovjekovne povijesti Bosne i Huma; - opisati najvažnije povijesne događaje iz srednjovjekovne bosansko-humske povijesti; - interpretirati određene povijesne izvore; - analizirati najznačajnije povijesne događaje i procese iz srednjovjekovne europske povijesti; - samostalno se služiti izvorima i literaturom za dopunjavanje stečenih znanja; - kritički pristupiti određenim historiografskim pretpostavkama. 				
Sadržaj syllabusa /izvedbenog plana (ukratko)	<p>Kratki pregled povijesti od seobe naroda do kraja 11. stoljeća. Izvori i historiografija za srednjovjekovnu povijest Bosne i Huma.</p> <p>Srednjovjekovne oblasti na prostoru današnje Bosne i Hercegovine; teritorij i granice, teritorijalno širenje; vladavina bosanskih banova i kraljeva, zbivanja u Humskoj zemlji; gospodarstvo; trgovačke veze s Dubrovnikom; bosansko-humska vlastela; vjerske prilike; djelovanje triju Crkava; prodiranje Osmanlija; pad Bosne i Hercegovine zemlje; općenito vjerska, društvena, gospodarska i kulturna zbivanja na ovim prostorima te njihov odnos sa susjednim zemljama i narodima u široj regiji.</p>				
Detaljan prikaz ocjenjivanja unutar Europskoga sustava prijenosa bodova.					
OBVEZE STUDENTA	SATI (PROCJENA)	UDIO U ECTS-u	UDIO U OCJENI		
Pohađanje nastave i aktivnost u nastavi	30	1	Max 10%		
Kolokviji i priprema za kontinuiranu provjeru znanja ili pismeni ispit	30	1	Max 40%		
Završni ispit: usmeni (usmena provjera stečenih kompetencija u svrhu potvrđivanja stečenog znanja i ostvarenih ishoda)*	30	1	Max 50%		
Obvezna literatura:	- BRKOVIĆ, M., <i>Srednjovjekovna Bosna i Hum. Identitet i kontinuitet</i> , Crkva na kamenu, Mostar, 2010.				

<i>Naziv kolegija</i>	Latinski jezik 2			Kod kolegija	FFAB521D
<i>Studijski program Ciklus</i>	Preddiplomski sveučilišni studij			Godina Studija	III.
<i>ECTS vrijednost boda:</i>	3	<i>Semestar</i>	5.	Broj sati po semestru (p+v+s)	15+15+0
<i>Status kolegija:</i>	izborni (B)	<i>Preduvjeti:</i>	položen kolegij <i>Latinski jezik 1</i>	<i>Usporedni uvjeti:</i>	nema ih
<i>Ciljevi kolegija:</i>	<p>Ciljevi kolegija su:</p> <ul style="list-style-type: none"> - upoznati studente s osnovnim sintaksnim konstrukcijama u latinskom jeziku; - prezentirati studentima praktičnu primjenu sintaksnih konstrukcija u latinskoj rečenici; - prezentirati studentima sintaktičku analizu latinske rečenice; - pojasniti studentima način korištenja latinskih rječnika; - obogatiti studentima vokabular kroz gramatičke vježbe; - prenijeti studentima vještine prevođenja izvornih latinskih tekstova. 				
<i>Ishodi učenja (opće i specifične kompetencije):</i>	<p>Nakon položenog kolegija student će znati/moći:</p> <ul style="list-style-type: none"> - tvoriti nepravilne oblike imenskih i glagolskih riječi; - koristiti nepravilne oblike imenskih i glagolskih riječi u rečenicama; - pojasniti osnove sintaksne konstrukcije u latinskom jeziku; - prepoznavati sintaksne konstrukcije u latinskim rečenicama; - koristiti sintakse konstrukcije u latinskim rečenicama; - sintaktički analizirati latinsku rečenicu; - prevoditi rečenice s latinskog na hrvatski jezik i obratno. - prevoditi izvorne tekstove na latinskom jeziku. 				
<i>Sadržaj silabusa/izvedbenog plana (ukratko):</i>	<p>Osobitosti u deklinacijama; nepravilna, opisna i nepotpuna komparacija; nepravilni glagoli. Detaljna analiza funkcioniranja osobitih latinskih rečeničnih konstrukcija (akuzativ i nominativ s infinitivnom, ablativ apsolutni, perifrastične konjugacije). Razvijanje sposobnosti aktivne upotrebe spomenutih rečeničnih konstrukcija pri prijevodu s latinskog na hrvatski. Rad na odabranim, srednje zahtjevnim latinskim tekstovima Cicerona i Cezara (razvijanje prijevodnih strategija i gramatička analiza s naglaskom na gore spomenute gramatičke elemente).</p>				
Detaljan prikaz ocjenjivanja unutar <i>Europskoga sustava prijenosa bodova</i>					
OBVEZE STUDENTA	SATI (PROCJENA)	UDIO U ECTS-u	UDIO U OCJENI		
Angažiranost u nastavi i aktivno sudjelovanje	30	1	Max 20%		
Kolokviji ili Završni pismeni ispit	60	2	Max 80%		

Obvezna literatura:

- GORTAN, V., GORSKI, O., PAUŠ, P., *Elementa Latina*, Školska knjiga, Zagreb, 1995. (str. 22.-34., 146.-168.)
- GORTAN, V., GORSKI, O., PAUŠ, P., *Latinska gramatika*, XII. izdanje, Školska knjiga, Zagreb, 2005. (str.187.-256.)
- KNEZović, Pavao, *Vestibulumlinguae Latinae 2*, ŠK, Zagreb, 1998. (str. 1.-38.)
- *In Catilinam*, MarcusTullius Cicero
- <http://www.thelatinlibrary.com/cicero/cat1.shtml>

<i>Naziv kolegija</i>	Kasnosrednjovjekovna i ranonovovjekovna arheologija Bosne i Hercegovine			Kod kolegija	FFAB630D
<i>Studijski program Ciklus</i>	Preddiplomski sveučilišni studij			Godina studija	III.
<i>ECTS vrijednost boda</i>	4	Semestar	6.	Broj sati po semestru (p+v+s)	30+0+15
<i>Status kolegija</i>	obvezni (A)	Preduvjeti:	nema ih	Usporedni uvjeti:	nema ih
<i>Ciljevi kolegija</i>	<p>Ciljevi kolegija su:</p> <ul style="list-style-type: none"> - upoznati studente sa društvenim, gospodarskim i kulturnim životom stanovništva Bosne i Hercegovine u razdoblju kasnog srednjeg vijeka i početka novog vijeka, kroz analizu pokretne i nepokretne arheološke građe iz tog razdoblja. Poseban naglasak je na utvrđenim gradovima Srednjovjekovne bosanske države, nekropolama sa stećcima te sitnoj arheološkoj građi. Ranonovovjekovni dio kolegija se bavi padom Srednjovjekovne bosanske države pod tursku vlast te uvodom u islamsku i posebice osmansku arheologiju, te spomeničku baštinu iz vremena ranog novog vijeka. 				
<i>Ishodi učenja (opće i specifične kompetencije)</i>	<p>Nakon položenog ispita, studenti će moći:</p> <ul style="list-style-type: none"> - prepoznati i analizirati kasnosrednjovjekovne arheološke nalaze sa prostora Bosne i Hercegovine (razlikovati vrste stećaka, definirati karakteristike srednjovjekovnih gradova, - opisati osnovne srednjovjekovne artefakte (pr. kasnosrednjovjekovne ostruge, mačeve, i druge dijelove opreme ratnika/plemića, pečate, posude, nakit, novac). - opisati promjene koje su se dogodile nakon turskog osvajanja prostora današnje Bosne i Hercegovine, prvenstveno one koje su se reflektirale u materijalnoj kulturi ranog novog vijeka. 				
<i>Sadržaj syllabusa/izvedbenog plana (ukratko)</i>	Ovaj kolegij proučava arheološke ostatke/tragove iz vremena Srednjovjekovne bosanske države i ranog novog vijeka. U fokusu su svakako najreprezentativniji spomenici ovog perioda: stari gradovi i karakteristični nadgrobni spomenici – stećci.				

Detaljan prikaz ocjenjivanja unutar Europskoga sustava prijenosa bodova.

Detaljan prikaz ocjenjivanja za studente koji slušaju predavanja i seminar

OBVEZE STUDENTA	SATI (PROCJENA)	UDIO U ECTS-u	UDIO U OCJENI
Pohađanje nastave i aktivnost u nastavi	30	1	Max 25%
Esej/Referat	30	1	Max 25%
Završni ispit: usmeni (usmena provjera stečenih kompetencija)	95	2	Max 50%

u svrhu potvrđivanja stečenog znanja i ostvarenih ishoda)			
Obvezna literatura:	<ul style="list-style-type: none"> - ANĐELIĆ, P.: "Krunidbena i grobna crkva bosanskih vladara u Milima (Arnautovićima) kod Visokog", u: Glasnik Zemaljskog muzeja Bosne i Hercegovine, Sarajevo, 1979; - ANĐELIĆ, P., u: Kulturna istorija Bosne i Hercegovine od najstarijih vremena do pada ovih zemalja pod osmansku vlast, Sarajevo, 1984; - BEŠLAGIĆ, Š., Stećci i njihova umjetnost, Sarajevo, 1971.; - REDŽIĆ, H., <i>Studije o islamskoj arhitektonskoj baštini</i>, Sarajevo, 1983.; - RENGJEO, I., Novci bosanskih banova i kraljeva, Glasnik hrvatskog državnog muzeja u Sarajevu, Sarajevo, 1944.; - SIJARIĆ, M., <i>Hladno oružje iz Bosne i Hercegovine u arheologiji razvijenog i kasnog srednjeg vijeka</i>, Sarajevo, 2014.; - WENZEL, M., <i>Bosanski stil na stećcima i metalu</i>, Sarajevo, 1999. 		

<i>Naziv kolegija</i>	Terenske vježbe 6			Kod kolegija	FFA627
<i>Studijski program Ciklus</i>	Preddiplomski sveučilišni studij			Godina studija	III.
<i>ECTS vrijednost boda:</i>	2	<i>Semestar</i>	6.	Broj sati po semestru (p+v+s)	0+60+0
<i>Status kolegija:</i>	obvezni (A)	<i>Preduvjeti:</i>	nema ih	<i>Usporedni uvjeti:</i>	nema ih
<i>Ciljevi kolegija:</i>	Ciljevi kolegija su: <ul style="list-style-type: none"> - praktično osposobljavanje studenata za sudjelovanje u osnovnim oblicima terenskog rada pri identificiranju i registriranju arheoloških nalazišta u svojstvu tehničkih suradnika. 				
<i>Ishodi učenja (opće i specifične kompetencije):</i>	Nakon odslušanog kolegija studenti će moći: <ul style="list-style-type: none"> - izgraditi osnovna praktična znanja i iskustva o načinima arheoloških iskopavanja. - rukovati s konkretnim tehničkim znanjima arheološkog dokumentiranja. - voditi pomoćne poslove u procesu iskopavanja (prikupljanje, sistematizacija i klasifikacija arheološke građe). 				
<i>Sadržaj silabusa/izvedbenog plana (ukratko):</i>	Kolegij osigurava stjecanje osnovnih praktičnih znanja o arheološkim nalazištima, načinima njihova dokumentiranja i kartiranja, postupcima pri arheološkim iskopavanjima te arheološkom instrumentariju.				
Detaljan prikaz ocjenjivanja unutar Europskoga sustava prijenosa bodova					
OBVEZE STUDENTA	SATI (PROCJENA)	UDIO U ECTS-u	UDIO U OCJENI		
Pohađanje nastave i aktivno sudjelovanje u nastavi / Praktični rad	60	2	100%		
<i>Literatura</i>	<ul style="list-style-type: none"> - <i>Archaeological site manual</i>, Museum of London Archaeology Service, London, 1994. - BAHN, P. - RENFREW, C., <i>Archaeology: Theories, Methods and Practice</i>, London, 1996. - GREENE, K., <i>Archaeology, An Introduction</i>, London, 2001. 				

<i>Naziv kolegija</i>	Graditeljstvo i urbanizam antičkog Ilirika			Kod kolegija	FFA625D
<i>Studijski program Ciklus</i>	Preddiplomski sveučilišni studij			Godina studija	III.
<i>ECTS vrijednost boda:</i>	3	<i>Semestar</i>	6.	Broj sati po semestru (p+v+s)	30+0+15
<i>Status kolegija:</i>	izborni (B)	<i>Preduvjeti:</i>	nema ih	<i>Usporedni uvjeti:</i>	nema ih
<i>Ciljevi kolegija:</i>	<p>Cilj je kolegija je:</p> <ul style="list-style-type: none"> - studentima prikazati razvoj graditeljstva i urbanizma na podunavsko-jadranskom prostoru od 4. st. pr. Kr. do 4. st. n. e., kroz analizu povijesno-arheoloških izvora; naučiti ih prepoznavati i razlikovati različite građevinske strukture, objekte i objasniti procese poleogeneze i urbaniziranja autohtonih naselja i osnivanja novih po helenističko rimskim hipodamskim načelima. - osim usvajanja navedenih znanja, cilj je razviti u studenta vještinu rada s povijesno- arheološkim izvorima, naučiti ih primjeni osnovnih istraživačkih metoda i upotrebi kritičkog aparata u pisanju tekstova seminarskih radnji. 				
<i>Ishodi učenja (opće i specifične kompetencije):</i>	<p>Nakon položenog ispita iz ovoga kolegija, studenti će moći:</p> <ul style="list-style-type: none"> - opisati urbanizaciju provincije. - klasificirati tlocrtne oblike raznih građevina. - interpretirati funkcije građevina. - analizirati epigrafičke i literarne izvore o urbanizmu i arhitekturi. - usporediti različite građevinske tehnike. 				
<i>Sadržaj silabusa/izvedbenog plana (ukratko):</i>	<p>Kolegijem je obuhvaćen prostor sjeveroistočne Italije i rimskih provincija Dalmacije, Panonije i Norika. Kronološki počinje s grčkom kolonizacijom srednjeg Jadrana, glavnina teme vezana je uz rimsku penetraciju i dominaciju, a završava s početkom snažne kristijanizacije u IV. st., što znači da o starokršćanskim spomenicima uglavnom neće biti riječi. Grčki gradovi uveli su urbanistička načela i uveli graditeljske inovacije – gradsko planiranje, snažne fortifikacije, javne zgrade, odnos akropola/agora, katastarsku podjelu zemljišta, nekropole, kvalitetnu obradu kamena, žbuku, nove arhitektonske elemente - što je sve znatno utjecalo na izgled ilirskih naselja (Ošanići, Varvaria, Naron). Prati se zamah rimske urbanizacije, koji je na istočnoj jadranskoj obali počeo u 1. st. pr. Kr., postupno se širi u kontinent, da bi podunavski limes u Panoniji zahvatio krajem 1. st. n. e. Rimsko-helenistička kastrametacija primjenjuje se pri podizanju vojnih utvrđenja i rekonstrukciji ili podizanju novih naselja za italske koloniste. Iz tih središta ona se širi i na naselja autohtonog stanovništva koja postižu municipalni rang. Uz urbanizam je vezano i katastarsko uređenje provincija, limitacija agera i cestogradnja Prapovijesni pejzaž transformira se u urbani mediteranski krajolik. Poleogenetski procesi uključuju i zadržavanje nekih starih tehnika, oblika i institucija, ali u najvećoj mjeri primjenjuju se nove građevinske strukture, usvaja rimsko arhitektonsko oblikovanje i konstituiraju rimska gradska uprava. U kasnoj antici uvode se brojna nova načela izgradnje, rezultat</p>				

	turbulentnih unutrašnjih i vanjskih okolnosti, što je dovelo do „kastrizacije“ naselja te do odbacivanja starih, poganskih i formiranja novih, kršćanskih središta okupljanja i dnevnog života. Opisuju se građevinske strukture poznate na području Dalmacije, Panonije, Norika i X. italske regije, sve u kontekstu mediteranskog svijeta. Vojne utvrde (legijske i augzilijarne), gradske fortifikacije (bedemi, gradska vrata, slavoluci), akvedukti i vodne instalacije, komunalije i javne građevine (ulice, kanalizacije, forumi, teatri, amfiteatri, terme, kurije, bazilike, portici, taberne, hramovi), stambeni objekti, lučki uređaji i žitnice, agrarni objekti (vile s torkularima, mlinovima, bazenima, vivarijima, skladištima) i ceste.		
Detaljan prikaz ocjenjivanja unutar <i>Europskoga sustava prijenosa bodova</i>			
OBVEZE STUDENTA	SATI (PROCJENA)	UDIO U ECTS-u	UDIO U OCJENI
Pohađanje nastave i aktivnost u nastavi	30	0.9	Max 30%
Referat	40	1	Max 30%
Završni usmeni ispit	50	1.1	Max 40%
Obvezna literatura:	<ul style="list-style-type: none"> - BASLER, Đ., „Rimski metalurški pogon i naselje u dolini Japre“, GZM 30/31 (1977.), Sarajevo, str. 121.-171. - BOJANOVSKI, I. <i>Dolabelin sistem cesta u rimskoj provinciji Dalmaciji</i>, Sarajevo, 1974. - CAMBI, N., <i>Antika</i>, Zagreb 2002. (poglavlja o urbanizmu i arhitekturi) - GABRIČEVIĆ, B., Pristupna razmatranja o urbanizmu grčkih naseobina na istočnoj obali Jadrana, <i>Vjesnik za historiju i arheologiju dalmatinsku</i>, 68, Split, 1966. - ILAKOVAC, B., <i>Rimski akvedukti na području sjeverne Dalmacije</i>, Zagreb, 1982. - MARASOVIĆ, J. i T., <i>Dioklecijanova palača</i>, Zagreb, 1970. - MATIJAŠIĆ, R. – BURŠIĆ-MATIJAŠIĆ, K., <i>Antička Pula: s okolicom</i>, Pula, 1996. - MEDINI, J., „Epigrafički podaci o munificijencijama i ostalim javnim gradnjama iz antičke Liburnije“, <i>RFFZd</i>, 6(3), 1969., 45.-74. - MLAKAR, Š. <i>Istra u antici</i>, Pula, 1966. - RADIMSKY W., „Rimski grad Domavia u Gradini kod Srebrenice u Bosni i tamošnji iskopi“, <i>GZM</i> 3, 1891., str. 1.-19. - SUIĆ, M. <i>Antički grad na istočnom Jadranu</i>, Zagreb, 1976.¹, 2003². - VIKIĆ-BELANČIĆ, B.– GORENC, M., „Varaždinske toplice – Aquae Iasae u antičko doba“, <i>Varaždinske Toplice</i>, 1980. - VISY, Z., <i>Der pannonische Limes in Ungarn</i>, Budapest, 1988. 		

<i>Naziv kolegija</i>	Ranosrednjovjekovna slavenska arheologija jugoistočne i srednje Europe			Kod kolegija	FFAB631D
<i>Studijski program Ciklus</i>	Sveučilišni preddiplomski studij			Godina studija	III.
<i>ECTS vrijednost boda:</i>	3	Semestar	6.	Broj sati po semestru (p+v+s)	30+0+15
<i>Status kolegija:</i>	izborni (B)	<i>Preduvjeti:</i>	nema ih	<i>Usporedni uvjeti:</i>	nema ih
<i>Ciljevi kolegija:</i>	Cilj ovog kolegija je upoznati studente sa osnovnim pitanjima vezanim uz formiranje slavenskog identiteta, sa posebnim naglaskom na ranosrednjovjekovnu arheološku ostavštinu Slavena.				
<i>Ishodi učenja (opće i specifične kompetencije):</i>	<p>Nakon položenog ispita iz ovoga kolegija studenti će biti sposobni:</p> <ul style="list-style-type: none"> - opisati povijesne okolnosti koje su dovele do naseljavanja Slavena u jugoistočnu Europu - poznavati kontroverze vezane uz ranosrednjovjekovnu slavensku arheologiju - prepoznati ranoslavensku keramiku - opisati ranoslavenske nastambe - okvirno poznavati probleme slavenske etnogeneze - nabrojati i ukratko opisati ranoslavenska nalazišta na području JI Europe - poznavati osnovne odlike ranosrednjovjekovne materijalne kulture u srednjoj Europi (npr. velikomoravske, bjelobrdske, karantansko-ketlaške kulture) 				
<i>Sadržaj silabusa/izvedbenog plana (ukratko):</i>	Predmet se bavi upoznavanjem temeljnih arheoloških svjedočanstava u svezi s genezom, tj. oblikovanjem slavenskog identiteta, povijesnim vrelima o ranim Slavenima, ekspanzijom i asimilacijom Slavena, konsolidacijom i društvenim promjenama, dnevnim životom (nastambe, naselja, gradišta, materijalna kultura), društvenim ustrojem, ratovanjem, proizvodnjom i razmjenom, ritusom pokopavanja, poganskom ideologijom, oblikovanjem država zapadnih, istočnih i južnih Slavena. Predmet obrade su analize arheoloških istraživanja posebice na području Bosne i Hercegovine i Hrvatske, odnosno općenito na području Europe. Posebna pozornost dana je upoznavanju glavnih slavenskih središta u Velikoj Moravskoj, Transdanubiji, međuriječju Drave, Dunava i Save, odnosno na području ranosrednjovjekovne kneževine Hrvata.				
Detaljan prikaz ocjenjivanja unutar <i>Europskoga sustava prijenosa bodova.</i>					
OBVEZE STUDENTA	SATI (PROCJENA)	UDIO U ECTS-u	UDIO U OCJENI		
Pohađanje nastave i aktivnost u nastavi	30	1	Max. 25%		
Pisanje/priprema referata	15	0.5	Max. 25%		

/eseja/ seminarskog rada			
Završni ispit: usmeni (usmena provjera stečenih kompetencija u svrhu potvrđivanja stečenog znanja i ostvarenih ishoda)	45	1.5	Max. 50%
Obvezna literatura:	<ul style="list-style-type: none"> - ČREMOŠNIK IRMA, Tipovi slavenskih nastambi nađenih u sjeveroistočnoj Bosni, <i>Arheološki vestnik</i>, 36, Ljubljana 1980, 132-158. - GOJDA, MARTIN, <i>The Ancient Slavs, settlement and society</i>, Edinburgh 1992. - GUŠTIN, MITJA, Rani srednji vijek od alpskih obronaka do Panonije, <i>Prilozi Instituta za arheologiju u Zagrebu</i>, vol. 24, Zagreb, 2007 - LÉGER, L., <i>La Mythologie slave</i>, Éd. E.Leroux, Paris, 1901. - SEKELJ IVANČAN, T. - TKALČEC, T., Slavensko paljevinsko groblje na položaju Duga ulica 99, <i>Prilozi Instituta za arheologiju u Zagrebu</i>, 23, Zagreb 2006. - SIVEC, I., 1986. – Irena Sivec, Karantansko-ketlaški kulturni krug, Rani srednji vijek. (Umjetnost na tlu Jugoslavije), Beograd – Zagreb – Mostar. 		

<i>Naziv kolegija</i>	Latinski jezik 3			Kod kolegija	FFA629D
<i>Studijski program Ciklus</i>	Preddiplomski sveučilišni studij			Godina studija	III.
<i>ECTS vrijednost boda:</i>	3	<i>Semestar</i>	6.	Broj sati po semestru (p+v+s)	15+15+0
<i>Status kolegija:</i>	izborni (B)	<i>Preduvjeti:</i>	položen kolegij <i>Latinski jezik 2</i>	<i>Usporedni uvjeti:</i>	nema ih
<i>Ciljevi kolegija:</i>	<p>Ciljevi kolegija su:</p> <ul style="list-style-type: none"> - objasniti način uporabe sintakse padeža i pravila <i>consecutio temporum</i>. - definirati razlikovanje i upotrebu zavisnih rečenica. - pružiti temeljito ovladavanje jezičnim strukturama radi stjecanja sigurnosti u izgovoru i naglasku te morfološkoj analizi latinske rečenice, te radi stjecanja mogućnosti daljnjeg izučavanja latinske sintakse. - omogućiti stjecanje vještine prevođenja izvornih latinskih tekstova. 				
<i>Ishodi učenja (opće i specifične kompetencije):</i>	<p>Nakon odslušanog kolegija studenti će moći:</p> <ul style="list-style-type: none"> - prepoznavati konstrukcije sintakse padeža. - prepoznavati i upotrebljavati veznike zavisnih rečenica. - slagati glagolska vremena prema vrsti zavisne rečenice. - tvoriti i koristiti se sintaktičkim konstrukcijama latinskog jezika. - prevoditi latinske zavisne rečenice na hrvatski jezik i obrnuto. - steći temelj za filološka promišljanja i poimanja sustava latinskog jezika i ostalih europskih jezika. - služiti se rječnikom latinskog jezika i prevoditi zahtjevnije tekstove. 				
<i>Sadržaj silabusa/izvedbenog plana (ukratko):</i>	Sintaksa padeža. <i>Consecutio temporum</i> . Sintaksa rečenice. Čitanje, analiza i prevođenje odabranih tekstova klasične baštine i povijesnih vrela (Salustije, Tit Livije, Kornelije Tacit, Plinije Stariji, Vitruvije...).				
Detaljan prikaz ocjenjivanja unutar <i>Europškoga sustava prijenosa bodova</i>					
OBVEZE STUDENTA	SATI (PROCJENA)	UDIO U ECTS-u	UDIO U OCJENI		
Angažiranosti tijekom nastave	15	0.5	Max 10%		
Tjedne zadaće i priprema za predavanje	20	0.5	Max 20%		
Kolokviji i priprema za kontinuiranu provjeru znanja ili završni pismeni ispit	30	1	Max 40%		
Završni usmeni ispit	30	1	Max 30%		
<i>Obvezna literatura:</i>	- <i>Ab Urbe condita</i> , Titus Livius -				

<http://www.thelatinlibrary.com/livy/liv.1.shtml>

- GORTAN, V., GORSKI O., PAUŠ, P., *Elementa Latina*, Zagreb, Školska knjiga (str. 35.-41., 168.-183.)
- GORTAN, V., GORSKI O., PAUŠ, P., *Latinska gramatika*, Zagreb, Školska knjiga (str. 257.-322.)
- - KNEZOVIC, Pavao, *Vestibulum linguae Latinae 2*, ŠK, Zagreb, 1998. (str. 40.-70., 127.-139.)

DIPLOMSKI DVOPREDMETNI STUDIJ:

<i>Naziv kolegija</i>	Metodologija arheoloških iskopavanja 1			Kod kolegija	FFAM101D
<i>Studijski program Ciklus</i>	Diplomski sveučilišni studij			Godina studija	I.
<i>ECTS vrijednost boda:</i>	5	<i>Semestar</i>	1.	Broj sati po semestru (p+v+s)	30+30+15
<i>Status kolegija:</i>	obvezni (A)	<i>Preduvjeti:</i>	nema ih	<i>Usporedni uvjeti:</i>	nema ih
<i>Ciljevi kolegija:</i>	Ciljevi kolegija su: - osposobiti studenta za praktično sudjelovanje u osnovnim oblicima terenskog rada pri identificiranju i registriranju arheoloških nalazišta u svojstvu tehničkih suradnika.				
<i>Ishodi učenja (opće i specifične kompetencije):</i>	Pohađanjem nastave i polaganjem ispita, studenti će teorijski i praktično vladati: - teorijskim i praktičnim znanjima o vrstama i tipovima arheoloških nalazišta, - načinima njihova prepoznavanja (faktorima otkrića), - metodama i tehnikama otkrivanja (konvencionalne, ekstenzivne i intenzivne), - vrstama i oblicima dokumentacije s metodama dokumentiranja i kartiranja, - teorijskim osnovama geofizičkih metoda i njihovim primjenama, - teorijskim osnovama zračne fotografije, - teorijskim osnovama drugih neinvazivnih metoda i tehnika.				
<i>Sadržaj silabusa/izvedbenog plana (ukratko):</i>	Na kolegiju se stječu osnovna praktična znanja o arheološkim nalazištima, načinima njihova dokumentiranja i kartiranja te arheološkom instrumentariju.				
Detaljan prikaz ocjenjivanja unutar <i>Europskoga sustava prijenosa bodova</i>					
OBVEZE STUDENTA	SATI (PROCJENA)	UDIO U ECTS-u	UDIO U OCJENI		
Pohađanje nastave i aktivnost u nastavi	30	1	Max 25%		
Pismeni ispit	35	1.2	Max 25%		
Završni usmeni ispit	90	2.8	Max 50%		
<i>Obvezna literatura:</i>	<ul style="list-style-type: none"> - GREENE, K., <i>Archaeology, An Introduction</i>, London, 2001. - LUCAS G., <i>Critical Approaches to Fieldwork</i>, London, 2001. - ORTON C., <i>Sampling in Archaeology</i>, Cambridge, 2001. - DINCAUZE, D., <i>Environmental Archaeology</i>, Cambridge, 2000. - RENFREW, C. – BAHN, P., <i>Archaeology (Theories, Methods and Practice)</i>, London, 2000. - LEUTE, U., <i>Archaeometry</i>, New York, 1987. 				

<i>Naziv kolegija</i>	Gospodarstvo rimske Histrije i Dalmacije			Kod kolegija	FFAM104D
<i>Studijski program Ciklus</i>	Diplomski sveučilišni studij			Godina studija	I.
<i>ECTS vrijednost boda:</i>	3	<i>Semestar</i>	1.	Broj sati po semestru (p+v+s)	30+0+15
<i>Status kolegija:</i>	obvezni (A)	<i>Preduvjeti:</i>	nema ih	<i>Usporedni uvjeti:</i>	nema ih
<i>Ciljevi kolegija:</i>	<p>Cilj je kolegija je:</p> <ul style="list-style-type: none"> - predočiti gospodarsku sliku rimske Histrije, provincije Dalmacije i susjednih krajeva u razdoblju od 1. st. pr. Kr. do 5. st. n. e. - kroz analizu povijesnih izvora, osobito epigrafičko-arheološke građe, opisati proces uvođenja robno-novčanog gospodarstva, globalne trgovine, modernih poljoprivrednih i rudarskih tehnika, kao i suvremene rimske zanatske proizvodnje u indigene zajednice; njihovo prihvaćanje tih stečevina; ekonomske promjene u rimskom svijetu prema kraju antike. - isto tako, cilj je naučiti studente, preko vizualnih projekcija i terenskih uvida, korištenja tipološko-komparativnih, analitičko-sintetskih i drugih metoda, samostalno prepoznavati i odrediti namjenu spomenika kulture i arheološke sitne materijalne građe, uvesti ih u znanstveno-istraživačke postupke, čime se osposobljavaju za buduće muzejske i srodne djelatnosti. Vještine koje trebaju svladati su primjena istraživačkih metoda, analitičko-sintetički pristup problemima i suverena upotreba kritičkog aparata u pisanju seminarskih radova. 				
<i>Ishodi učenja (opće i specifične kompetencije):</i>	<p>Nakon odslušanog kolegija studenti će moći:</p> <ul style="list-style-type: none"> - prepoznati novine koje rimska država unosi u gospodarstvo provincije. - opisati instalacije i strojeve koji se koriste u agrarnoj proizvodnji. - usporediti proizvode iz različitih radioničkih središta. - interpretirati značenje cesta i plovnih putova za ekonomski rast provincija. - objasniti značenje robno-novčanog gospodarstva u provinciji. - analizirati natpisnu građu o rudarstvu u provinciji. - ocijeniti važnost rudarskih areala u provinciji u odnosu na one u drugim provincijama. 				
<i>Sadržaj silabusa/izvedbenog plana (ukratko):</i>	<p>Predmet se odnosi na prostor rimske Histrije i provincije Dalmacije i susjednih krajeva. Proučavaju se literarni izvori i arheološka građa. Poljodjelstvo i stočarstvo, lov i ribolov. Limitacija agera. Poboljšanje poljoprivrede kao posljedica uklapanja autohtonih krajeva u ekonomsku cjelinu Imperija. Stvaranje i organizacija posjeda. Ruralna arhitektura – gospodarski objekti i instalacije za preradu i proizvodnju (mlinovi, tijeskovci, keramičke peći...). Tehnologija proizvodnje ulja i vina. Uzgoj žitarica, transport, opskrba vojske, skladišta (horrea).</p>				

	<p>Stočarstvo. Ribnjaci i solane. Vodovodi i postrojenja za vodu. Posjedi, veleposjedi.</p> <p>Zanatska proizvodnja. Umjetničke radionice, skulptura, mozaici. Keramika (terra sigillata, uljanice, amfore, dolia, tegule), staklo, metal (kipići, medicinski instrumenti, nakit), kamen.</p> <p>Promet i trgovina kopnom i morem. Ostatci cesta, tehnika gradnje, miljokazi, putne postaje, trgovačka središta, carine, beneficijariji. Značenje cestovne mreže za ekonomski i društveni razvoj provincija. Osobine i značenje pomorskog prometa duž istočne obale Jadrana za razvoj provincije Dalmacije i sjeverne Italije. Luke s instalacijama (Akvileja, Jader, Enona, Salona). Nalazi brodoloma u akvatoriju. Trgovačke veze s Italijom, istočnim i zapadnim provincijama. Osobine importa. Robno novčano gospodarstvo.</p> <p>Rudarstvo i prerada metala. Organizacija iliričkog rudarstva, upravitelji i zakupnici (procuratores, curatores, coloni). Rudišta (Norik, panonsko-dalmatinski reviri, Mezija). <i>Aurariae, argentariae, ferrariae, plumbariae</i>. Metalurgija. Rudarska naselja: osobine materijalne i duhovne kulture, utjecaj rudarstva na razvoj prometa, trgovine i obrta.</p>
--	--

Detaljan prikaz ocjenjivanja unutar *Europskoga sustava prijenosa bodova*

OBVEZE STUDENTA	SATI (PROCJENA)	UDIO U UDIO U OCJENI	ECTS-u
Pohađanje nastave i aktivnost u nastavi	30	0.9	Max 25%
Referat	20	0.5	Max 25%
Završni usmeni ispit	50	1.6	Max 50%
Obvezna literatura:	<ul style="list-style-type: none"> - BOJANOVSKI, I., Mogorjelo – rimsko Turres, <i>GZM</i> 24, 1969., 137.-163. - BOJANOVSKI, I., <i>Dolabelin sistem cesta u rimskoj provinciji Dalmaciji</i>, Sarajevo, 1974. - BRUSIĆ, Z., Istraživanje antičke luke kod Nina, <i>Diadora</i> 4, 1968., 203.-209. - ČREMOŠNIK, I., Rimski vila u Višićima, <i>GZM</i> 20, 147.-260. - DUŠANIĆ, S., Aspects of Roman Mining in Noricum, Pannonia, Dalmatia and Moesia Superior, <i>ANRW</i> II. 6, Berlin – New York, 1977., 52.-94. - I. RADIĆ ROSSI, Plovidba Jadranom u grčko doba, u: <i>Antički Grci na tlu Hrvatske</i>, Zagreb, 2010. - ILAKOVAC, B., Rekonstrukcija rimskog tijeska za masline u Mulinama na otoku Ugljanu, <i>Radovi Zavoda za povijesne znanosti HAZU u Zadru</i> 40, 1998., 1.-26. - ILAKOVAC, B., <i>Rimski akvedukti na području sjeverne Dalmacije</i>, Zagreb, 1982. - MATIJAŠIĆ, R., <i>Gospodarstvo antičke Istre: arheološki ostaci kao izvori za poznavanje društveno-gospodarskih odnosa u Istri u antici (I. st. pr. Kr. – III. st. posl. Kr.)</i>, Pula, 1998. - MATO ILKIĆ- Antički brodolomi i plovidbene rute na istočnoj obali Jadrana (skripta). - ORLIĆ, M., <i>Antički brodolom kod Ilovika</i>, Zagreb, 1986. - PAŠALIĆ. E. Antička naselja i komunikacije u Bosni i 		

	<p>Hercegovini, Zemaljski muzej, Sarajevo 1960.</p> <ul style="list-style-type: none">- RADIĆ ROSSI, I. Razvitak i postignuća podvodne arheologije u Hrvatskoj, u: <i>Hrvatska arheologija u XX. stoljeću</i>, Zagreb 2009.- SUIĆ, M., Limitacija agera rimskih kolonija na istočnoj jadranskoj obali, <i>Zbornik Instituta za historijske nauke u Zadru I</i>, 1.-36.- ŠKEGRO, A., <i>Gospodarstvo rimske provincije Dalmacije</i>, Zagreb, 1999.- VRSALOVIĆ, D. Istraživanja i zaštita podmorskih arheoloških spomenika u SR Hrvatskoj, Zagreb, 1974.- VRSALOVIĆ, D., <i>Arheološka istraživanja u podmorju istočnog Jadrana. Prilog poznavanju trgovačkih plovnih putova i privrednih prilika na Jadranu u antici</i>, [disertacija], Zagreb, 1979.- ZANINOVIĆ, M., Greek Land Division at Pharos, <i>AI</i> 20-21, 1980.-81., 91.-95.
--	--

<i>Naziv kolegija</i>	Neolitik istočnog Jadrana			Kod kolegija	FFAM102D
<i>Studijski program Ciklus</i>	Diplomski sveučilišni studij			Godina Studija	I.
<i>ECTS vrijednost boda:</i>	3	<i>Semestar</i>	1.	Broj sati po semestru (p+v+s)	30+0+15
<i>Status kolegija:</i>	izborni (B)	<i>Preduvjeti:</i>	nema ih	<i>Usporedni uvjeti:</i>	nema ih
<i>Ciljevi kolegija:</i>	<p>Ciljevi kolegija su:</p> <ul style="list-style-type: none"> - osposobiti studenata za prepoznavanje arheološke građe karakteristične za neolitik i njezinu distinkciju od drugih vrsta prapovijesnih nalaza, razlikovanje nalazaprema funkcionalnim, tehnološkim, tipološkim i stilskim svojstvima te prepoznavanje njihovih promjena na prostornoj i vremenskoj razini; - upoznati studenta s općim odlikama neolitika kao posebnog prapovijesnog razdoblja s obzirom na njegov sadržaj i uzročno-posljedičnu povezanost razvoja proizvodne privrede (razvoj stočarstva i zemljoradnje) sa svim aspektima realnog života (način života i stanovanja, razvoj novih sredstva za proizvodnju i novih privredno-društvenih odnosa, umjetnosti, kolektivne svijesti i religioznosti i sl.). 				
<i>Ishodi učenja (opće i specifične kompetencije):</i>	<p>Nakon odslušanog kolegija student će moći:</p> <ul style="list-style-type: none"> - interpretirati arheološku građu karakterističnu za neolitik jadranskog područja, - objasniti njezine varijabilnosti na prostornoj i vremenskoj razini, - upoznati se s distinkcijom od drugih vrsta prapovijesnih nalaza, - opisati nalaze prema funkcionalnim, tehnološkim, tipološkim i stilskim svojstvima. - objasniti posebnosti razvojnih procesa u jadranskom neolitiku i njihovu ovisnosti o ambijentalnim posebnostima prostora, - definirati uzročno-posljedične odnose ambijentalnih posebnosti i različitih aspekata realnog života: razvoj proizvodne privrede (stočarstva i zemljoradnje), načina života i stanovanja, razvoj sredstava za proizvodnju i privredno-društvenih odnosa, umjetnosti, kolektivne svijesti i religioznosti i sl.). 				
<i>Sadržaj silabusa/izvedbenog plana (ukratko):</i>	<p>Kolegij daje specijalistički pregled neolitika na istočnoj jadranskoj obali kroz tri tematske cjeline koje odgovaraju užim vremenskim odsjecima neolitika (stariji, srednji i mlađi) i pripadajućim kulturama (impresso, danilska i hvarska), njegov razvoj, povezanost jadranskog neolitika s općim povijesnim procesima, kulturološki položaj u širim prostornim okvirima te regionalne razvojne posebnosti uvjetovane geomorfološkim i klimatološkim svojstvima, prirodnim potencijalima i resursima, komunikacijskim pravcima i sl. Kroz ilustrativnu i autentičnu arheološku građu, obradit će se privredni aspekti, način života i stanovanja neolitičkih zajednica te njihova materijalna i</p>				

	duhovna kultura.		
Detaljan prikaz ocjenjivanja unutar Europskoga sustava prijenosa bodova			
OBVEZE STUDENTA	SATI (PROCJENA)	UDIO U ECTS-u	UDIO U OCJENI
Pohađanje nastave i aktivnost u nastavi	30	0.9	Max 25%
Referat	20	0.5	Max 25%
Završni usmeni ispit	50	1.6	Max 50%
Obvezna literatura:	<ul style="list-style-type: none"> - BATOVIĆ, Š., „Jadranska zona“, <i>Praistorija jugoslavenskih zemalja, II (Neolit)</i>, Sarajevo, 1979. - BATOVIĆ, Š., <i>Stariji neolit u Dalmaciji</i>, Zadar, 1966. - BRUSIĆ, Z., <i>Pokrovnik, naselje iz neolitika</i>, Šibenik, 2008. - ČEČUK, B.–RADIĆ, D. ,<i>Vela spila</i>; Vela Luka, 2005. - MARIJANOVIĆ, B., <i>Crno vrilo</i>, Zadar, 2009. - MARIJANOVIĆ, B., <i>Gudnja – višeslojno prapovijesno nalazište</i>, Dubrovnik, 2005. - MARIJANOVIĆ, B., <i>Prilozi za prapovijest u zaleđu jadranske obale</i>, Zadar, 2000. - MARIJANOVIĆ, B., <i>Ravlića pećina</i>, Mostar, 2012. 		

<i>Naziv kolegija</i>	Brončano i željezno doba istočnog Jadrana			Kod kolegija	FFAM103D
<i>Studijski program Ciklus</i>	Diplomski sveučilišni studij			Godina studija	I.
<i>ECTS vrijednost boda:</i>	3	<i>Semestar</i>	1.	Broj sati po semestru (p+v+s)	30+0+15
<i>Status kolegija:</i>	izborni (B)	<i>Preduvjeti:</i>	nema ih	<i>Usporedni uvjeti:</i>	nema ih
<i>Ciljevi kolegija:</i>	<p>Ciljevi kolegija su:</p> <ul style="list-style-type: none"> - upoznati studente s osnovama kulturnoga razvitka u brončano i željezno doba na prostoru istočnog Jadrana, po kojima će moći prepoznavati različite kulturne skupine prema njihovu pokretnom ili nepokretnom inventaru. - analizirati i ostale procese društvenog razvoja, oblike gospodarstva, umjetnosti i religijskog sustava kod brončanodobnoga i željeznodobnog stanovništva istočnog Jadrana - predočiti temeljne probleme svih kultura istočnog Jadrana u vremenskom periodu između kraja 3. i kraja 1. tis. p.K. i ponuditi metodologiju daljnjeg istraživanja, koja uključuje pokušaj definiranja kriterija za kulturnu (i etničku) valorizaciju: postavljanje teza za daljnju arheološku obradu (studijsku, terensku) 				
<i>Ishodi učenja (opće i specifične kompetencije):</i>	<p>Nakon odslušanog kolegija studenti će moći:</p> <ul style="list-style-type: none"> - poznavati osnove kulturnog razvoja brončanog i željeznog doba istočnojadranskog prostora, - dati prostorni raspored, slijed i individualni razvoj različitih kulturnih skupina brončanog i željeznog doba istočnojadranskog prostora. - prezentirati tipologiju i kronologiju karakterističnih (tipičnih) arheoloških nalaza brončanog i željeznog doba istočnojadranskog prostora, prema konkretnoj pokretnoj arheološkoj građi. - interpretirati i razumijeti procese kontaktiranja, prožimanja ili utjecaja različitih kulturnih i etnokulturnih zajednica u vrijeme brončanog i željeznog doba na prostoru istočnog Jadrana i susjednih oblasti, na temelju arheološke građe. - procijeniti glavne nedostatke i probleme koji se nameću u dosadašnjem i budućem istraživanju brončanog i željeznog doba istočnog Jadrana. 				
<i>Sadržaj silabusa/izvedbenog plana (ukratko):</i>	<p>Kolegij daje pregled najvažnijih pitanja vezanih uz razvitak duhovne i materijalne kulture brončanoga doba na istočnojadranskom području kao već zadanome okviru u zemljopisnom smislu. Kolegij podrazumijeva općeprihvaćenu podjelu brončanoga doba na starije (rano), srednje i kasno, a u okviru svakoga od njih predstaviti će se vodeći oblici materijalnoga i duhovnoga stvaralaštva pojedinih kulturnih skupina, od definiranja njihova životnoga prostora, odnosno</p>				

regije koju zauzimaju, načina stanovanja, predmeta svakodnevnice uporabe i obrednih predmeta, do načina pokapanja. U širem smislu, kolegijem će biti obuhvaćeni neki opći procesi koji su obilježili tijek brončanoga doba, od sve veće uporabe metala (bronce), raslojavanja društva, organizacije naselja i gospodarstva do pokretanja značajnih preseljavanja stanovništva (osobito u kasno brončano doba) te umjetničkih stremljenja, vjerovanja i poznatih religijskih oblika. Kolegij će osobitu pozornost dati odnosima kultura brončanoga doba istočnoga Jadrana prema susjednim područjima, srednjoeuropskom kulturnom krugu te kulturama Apeninskoga poluotoka, ali i središnjega Balkana te egejskoga prostora.

Obrađuju se svi temeljni problemi liburnske i delmatske kulture te problemi južnog Jadrana („južnoprimorska“ kultura), gdje, međutim, još nije definiran stupanj kulturne (i etničke) homogenosti, odnosno, heterogenosti tijekom I. tis.p.K.

I. LIBURNSKA KULTURA

Liburni u pisanim izvorima; postanak i razvoj kulture; naseobinski uzorci (posebno stratificirani: Radovin, Nin, Zadar, Nadin, Bribir); kult mrtvih i religijski ostatci u cijelosti, društvena stratifikacija i klimaks kulture; stratifikacija importa; dinamika odnosa s Apeninskim poluotokom (Picenum, Apulija); liburnska kultura u općejadranskom kontekstu tijekom I. tis.; Liburni u zadnjim stoljećima I. tis. pr.K. (kulturne posebnosti, : nalazi tipa Baška, Jagodnja, Nadin-groblje i dr.).

II. DELMATSKA KULTURA

Prostor i stanovništvo delmatske kulture prema arheološkim i pisanim izvorima; kronologija i periodizacija (različiti pristupi); naselja (posebno na Duvanjskom, Glamočkom, Livanjskom, Sinjskom polju); problemi pokopa – ravna groblja i tumuli, kult mrtvih u cjelini, druga mjesta kulta (Gorica, Mandina gomila); društvo: (ratnik, „princeps“); srednjodalmatinski prostor i zaleđe (Glasinac i dr.; „delmatska k. u jadranskom kulturnom kontekstu (razmjena dobara, ideja, novac, import, posebno „istočnogrički" i dr.); interakcija s grčkim svijetom, primarno kolonijalnim: Issa, Pharos, Tragurion).

III. JUŽNI JADRAN

Prostor od Neretva do Albanije s hercegovačkim zaleđem u grčko-rimskim izvorima; preliminarne (različite) teze o njegovoj kulturnoj (i etničkoj) strukturi: homogenosti, odnosno heterogenosti; (različite) skicovane kronologije i periodizacije; stanje glavnih arheoloških izvora: naselja (gradine: Prenj/Stolac, Hrgud/Trebinje, Grad, Nakovana/Pelješac, te Ošanići, Ulcinj, Risan, Medun) i grobalja (tumuli, na ravnome: Ljubomir/Trebinje, nekropola iz Budve i Gostilja, Ston, Cavtat, Kačanj/Bileća i dr.); južnojadranski svijet i balkanska unutrašnjost (Glasinac), osobito u prvim stoljećima željeznog doba; odnos s Liburnima, Delmatima i Jadranom u cjelini; važnost grčkog civilizacijskog kruga tijekom I. tisućljeća, posebno u helenizmu; položaj južnojadranske regije u jadranskoj kulturnoj dinamici (import, domaći artefakti: naoružanje, nakit); tragovi društvene stratifikacije (ratnički grobovi); tragovi religije: mitovi, rituali, kultovi (Nakovana/Pelješac).

Detaljan prikaz ocjenjivanja unutar <i>Europskoga sustava prijenosa bodova</i>			
OBVEZE STUDENTA	SATI (PROCJENA)	UDIO U ECTS-u	UDIO U OCJENI
Pohađanje nastave i aktivnost u nastavi	30	0.9	Max 25%
Referat	20	0.5	Max 25%
Završni usmeni ispit	50	1.6	Max 50%
Obvezna literatura:	<ul style="list-style-type: none"> - BLEČIĆ – KAVUR, M. – CAPEK – MILIČEVIĆ, I., O horizontu ratničkih grobova 5. st. pr. Kr. na prostoru istočne obale Jadrana i njezina zaleđa: Primjer novog nalaza iz Vranjeva Sela kod Neuma, <i>Prilozi Instituta za arheologiju u Zagrebu</i>, Zagreb, 2012. - BRUSIĆ, Z., Hellenistic and Roman Pottery in Liburnia, <i>BAR Int.S.</i> 817 Oxford, 1999. - CHAPMAN, J. J. C., – SHEIL, R.S., - BATOVIĆ, Š., , The Changing Face of Dalmatia: Archaeological and Ecological Studies in a Mediterranean Landscape, <i>Society of Antiquaries Research Report</i> 54, London, 1996. - ČAČE, S., „Prilozi raspravi o osnivanju grčkih naseobina na Jadranu u 4. stoljecu pr. Kr.“, <i>RFFZd</i> 33 (20), 1993/1994. - ČOVIĆ, B., Vodeći arheološki tipovi kasnog bronzanog doba na području Dalmata, <i>Godišnjak CBI</i> 8/6, Sarajevo, 1970. - ČOVIĆ, B., Velika Gradina u Varvari, I <i>GZM XXXII</i>, Sarajevo, 1978. - ČOVIĆ, B., “Schnur” i “Litzen” keramika na području Neretve, <i>Izdanja HAD</i> 5, Split, 1980. - ČOVIĆ, B., Posuška kultura, <i>GZM (A)</i> 44, Sarajevo, 1989. - DELLA CASA, P., Velika Gruda II, Die bronzezeitliche Nekropole Velika Gruda, Montenegro: Fundgruppen der mittleren und späten Bronzezeit zwischen Adria und Donau, <i>Universitätsforschungen zur Prahistorischen Archäologie</i> 33, Bonn, 1996. - GOVEDARICA, B., <i>Rano bronzano doba na području istočnog Jadrana</i>, Djela ANUBiH 67/7, Sarajevo, 1989. - <i>Grčki utjecaj na istocnoj obali Jadrana</i>, Zbornik radova, Split, 2002.(odabrani radovi). - KIRIGIN B., The Greeks in Central Dalmatia, Greek Colonists and Native Populations, <i>Proceedings of the First Australian Cong. Classic Archaeology in honour of A.D. Trendall</i>, Canberra-Oxford, 1990. - LOLLINI, D. G., Sintesi della civiltà Picena, u: <i>Jadranska obala u protohistoriji</i>, Zagreb, 1976. - MARAN, J., - Seaborne Contacts between the Aegean, the Balkans and the Central Mediterranean in the 3rd Millennium BC; <i>The Unfolding of the Mediterranean World</i>, u I. Galanaki, H. Tomas, Y. Galanakis, and R. Laffineur (ur.), <i>Between the Aegean and Baltic Seas: Prehistory across Borders (Aegaeum 27)</i>, Liège/Austin, 2007. - MARIĆ, Z., Helenistički utjecaji na ilirsko pleme Daorse, 		

	<p><i>Godišnjak CBI</i>, 31/29, Sarajevo, 2000.</p> <ul style="list-style-type: none"> - MARIJAN, B., Željezno doba na južnojadranskom području (Istočna Hercegovina, južna Dalmacija), <i>VAHD 93/</i>, Split, 2000. - MARIJAN, B., Protopovijesno doba u Hercegovini, u: <i>HUM Hercegovina kroz povijest I.</i>, Zagreb, 2011. - MARIJANOVIĆ, B., <i>Eneolitik i eneolitičke kulture u Bosni i Hercegovini</i>, Mostar, 2003. - <i>PRAISTORIJA JUGOSLAVENSKIH ZEMALJA IV</i>, Brončano doba, Sarajevo, 1983. (odabrana poglavlja) - <i>PRAISTORIJA JUGOSLAVENSKIH ZEMALJA V</i>, Željezno doba, Sarajevo, 1989. (odabrana poglavlja) - 1, Zadar, 1973. - WILKES, J., <i>Iliri</i>, Split, 2001. - ZANINOVIĆ, M., <i>Ilirski ratovi</i>, Zagreb, 2015.
--	--

<i>Naziv kolegija</i>	Metodologija arheoloških iskopavanja 2			Kod kolegija	FFAM207D
<i>Studijski program Ciklus</i>	Diplomski sveučilišni studij			Godina studija	I.
<i>ECTS vrijednost boda:</i>	5	<i>Semestar</i>	2.	Broj sati po semestru (p+v+s)	30+30+15
<i>Status kolegija:</i>	obvezni (A)	<i>Preduvjeti:</i>	položen kolegij <i>Metodologija arheoloških iskopavanja I</i>	<i>Usporedni uvjeti:</i>	nema ih
<i>Ciljevi kolegija:</i>	Ciljevi kolegija su: <ul style="list-style-type: none"> - osposobiti studenta za praktično sudjelovanje u osnovnim oblicima terenskog rada u svojstvu tehničkih suradnika. 				
<i>Ishodi učenja (opće i specifične kompetencije):</i>	Nakon odslušanog kolegija student će moći: <ul style="list-style-type: none"> - planirati i pripremati arheološka iskopavanja, - sudjelovati u timskim istraživanjima, - voditi jednostavnija samostalna arheološka iskopavanja. - upoznati vrste iskopavanja, - služiti se standardnim metodama i tehnikama arheoloških iskopavanja osnovnih vrsta i tipova nalazišta, - objasniti načela arheološke stratigrafije i stratigrafskog vođenja iskopavanja, - interpretirati vrste terenske dokumentacije i metode njihova vođenja, - upoznati načine i metode prikupljanja uzoraka, načine postupanja s arheološkom građom, vrste i tipove istraživanja s područja komplementarnih prirodnih znanosti i razloge njihove primjene, te znati primijeniti teorijska i praktična znanja u timskom i samostalnom radu pri arheološkim iskopavanjima. 				
<i>Sadržaj silabusa/izvedbenog plana (ukratko):</i>	Na kolegiju se obrađuju temeljna teorijska i empirijska znanja o: <ul style="list-style-type: none"> - pripremi arheoloških iskopavanja, - standardnim metodama iskopavanja osnovnih vrsta i tipova nalazišta, - primjeni uobičajenih tehnika, - načelima arheološke stratigrafije i stratigrafski vođenim iskopavanjima, - vrstama i tipovima istraživanja s područja komplementarnih znanosti, - oblicima terenske dokumentacije i metodama njihova vođenja, - postupanjima s primarnim i sekundarnim arheološkim nalazima prikupljenim tijekom iskopavanja. - u okviru obveznog terenskog dijela nastave koja se provodi na arheološkim iskopavanjima, stečena teorijska znanja se i praktično primjenjuju. 				
Detaljan prikaz ocjenjivanja unutar <i>Europskoga sustava prijenosa bodova</i>					

OBVEZE STUDENTA	SATI (PROCJENA)	UDIO U ECTS-u	UDIO U OCJENI
Pohađanje nastave i aktivnost u nastavi	30	1	Max 25%
Pismeni ispit	35	1.2	Max 25%
Završni usmeni ispit	90	2.8	Max 50%
Obvezna literatura:	<ul style="list-style-type: none"> - BARKER, P., <i>Tehnike arheološkog iskopavanja</i>, Split, 2000. - HARRIS, E., <i>Načela arheološke stratigrafije</i>, Ljubljana, 1989. - RENFREW, C. – BAHN P., <i>Archaeology (Theories, Methods and Practice)</i>, London, 2000. - ROSKAMS, S., <i>Excavation</i>, Cambridge, 2001. 		

<i>Naziv kolegija</i>	Osnove latinske epigrafike			Kod kolegija	FFAM213D
<i>Studijski program Ciklus</i>	Diplomski sveučilišni studij			Godina studija	I.
<i>ECTS vrijednost boda:</i>	3	<i>Semestar</i>	2.	Broj sati po semestru (p+v+s)	30+0+15
<i>Status kolegija:</i>	obvezni (A)	<i>Preduvjeti:</i>	nema ih	<i>Usporedni uvjeti:</i>	nema ih
<i>Ciljevi kolegija:</i>	Ciljevi kolegija su: <ul style="list-style-type: none"> - upoznati studente s osnovnim stručnim pojmovima i specifičnostima latinske epigrafike. - upoznati studente s osnovnim metodama analize natpisne građe kao povijesnog vrela prvoga reda. 				
<i>Ishodi učenja (opće i specifične kompetencije):</i>	Usvajanjem osnovnih znanja, studenti će moći: <ul style="list-style-type: none"> - koristiti uobičajenu epigrafsku terminologiju. - prepoznati karakteristične kratice i formule za pojedine vrste natpisa. - restituirati tekst natpisa primjenom standardiziranog sustava znakova i zagrada. - analizirati osnovne epigrafske i paleografske osobitosti natpisa. - analizirati imenske obrasce navedenih osoba i odrediti njihov socijalni položaj. - analizirati strukturu natpisa prema sadržaju (sepulkralni, posvetni, javni, počasni, <i>instrumenta</i> i dr.), - datirati natpisnu građu, okvirno (prema strukturi natpisa, karakterističnim formulama i dr.) ili precizno (navod obnašanja službe pučkoga tribuna, konzulat i dr.). 				
<i>Sadržaj silabusa/izvedbenog plana (ukratko):</i>	Antička latinska epigrafika (definicija, vremensko i prostorno određenje, interdisciplinarno proučavanje natpisa, latinski jezik, pismo). Restitucija teksta natpisa: kratice (kontraksije, suspenzije, sigle, ligature), distinkcije, korištenje znakova i zagrada pri upotpunjavanju teksta, brojevi. Povijest prepisivanja i studiranja natpisa, zbirke latinskih natpisa, najstariji latinski natpisi. Rimskodobni imenski obrazac: rimski građani (<i>tria nomina</i> , filijacija, <i>tribus, origo, supernomina</i>), žene, oslobođenici, robovi. Imena i tituliranje careva (carski natpisi). Vrste natpisa: sepulkralni, posvetni, javni, počasni, natpisi pravne naravi (zakoni, odluke careva, senata, municipalnih magistrata, vojničke diplome), <i>instrumenta</i> (natpisi na uporabnim predmetima). Kriteriji za datiranje natpisa.				
Detaljan prikaz ocjenjivanja unutar <i>Europskoga sustava prijenosa bodova</i>					
OBVEZE STUDENTA	SATI (PROCJENA)	UDIO U ECTS-u	U	UDIO U OCJENI	
Pohađanje nastave i aktivnost u nastavi	30	0.9		Max 25%	
Referat	20	0.5		Max 25%	
Završni usmeni ispit	50	1.6		Max 50%	
<i>Obvezna literatura:</i>	- BLOCH, R., <i>Latinska epigrafika</i> , Beograd, 1971.				

	- CALABI LIMENTANI, I. <i>Epigrafia latina</i> (con un'appendice bibliografica di Attilio Degrassi), Milano, 1974. (3. izdanje)- <i>Corpus inscriptionum Latinarum (CIL)</i>, sv. III, 1873., Suppl. I-II, Berolini, 1889.-1902.- MATIJAŠIĆ, R., <i>Uvod u latinsku epigrafiku</i>, Pula, 2002.- SUSINI, G., <i>The Roman Stone cutter. An Introduction to Latin Epigraphy</i>, Oxford, 1973.- ŠAŠEL, A., ŠAŠEL, J., Inscriptiones latinae quae in Iugoslavia inter annos MCMXL et MCMLX repertae et editae sunt, <i>Situla</i>, 5, Ljubljana, 1963.- ŠAŠEL, A., ŠAŠEL, J., Inscriptiones latinae quae in Iugoslavia inter annos MCMLX et MCMLXX repertae et editae sunt, <i>Situla</i>, 19, Ljubljana, 1978.- ŠAŠEL, A., ŠAŠEL, J., Inscriptiones latinae quae in Iugoslavia inter annos MCMLXX et MCMLXXX repertae et editae sunt, <i>Situla</i>, 25, Ljubljana, 1986.

<i>Naziv kolegija</i>	Eneolitik istočnog Jadrana			Kod kolegija	FFAM208D
<i>Studijski program Ciklus</i>	Diplomski sveučilišni studij			Godina studija	I.
<i>ECTS vrijednost boda:</i>	3	<i>Semestar</i>	2.	Broj sati po semestru (p+v+s)	30+0+15
<i>Status kolegija:</i>	izborni (B)	<i>Preduvjeti:</i>	nema ih	<i>Usporedni uvjeti:</i>	nema ih
<i>Ciljevi kolegija:</i>	<p>Ciljevi kolegija su:</p> <ul style="list-style-type: none"> - osposobiti studenata za prepoznavanje arheološke građe karakteristične za eneolitik i njezinu distinkciju od drugih vrsta prapovijesnih nalaza, razlikovanje nalaza prema funkcionalnim, tehnološkim, tipološkim i stilskim svojstvima te prepoznavanje njihovih promjena na prostornoj i vremenskoj razini; - objasniti eneolitik kao posebno prapovijesno razdoblje s obzirom na njegov sadržaj i uzročno-posljedičnu povezanost nastajanja partikularnih kulturnoetničkih manifestacija s procesom indoeuropeizacije, te uzročno-posljedičnu povezanost razvoja metalurgije s promjenama u svim aspektima realnog života (način života i stanovanja, razvoj novih sredstva za proizvodnju i novih privredno-društvenih odnosa, umjetnosti, kolektivne svijesti i religioznosti i sl.). 				
<i>Ishodi učenja (opće i specifične kompetencije):</i>	<p>Nakon odslušanog kolegija student će moći:</p> <ul style="list-style-type: none"> - prepoznati arheološku građu karakterističnu za eneolitik jadranskog područja, - objasniti njezine varijabilnosti na prostornoj i vremenskoj razini, - razlikovati od drugih vrsta prapovijesnih nalaza, - definirati nalaze prema funkcionalnim, tehnološkim, tipološkim i stilskim svojstvima. - objasniti razvojne procese u jadranskom eneolitu i njihovu ovisnost o biološkoj i kulturnoj dominaciji autohtonog neolitičkog supstrata u formiranju sadržaja razdoblja, - interpretirati uzročno-posljedičnu vezu zemljopisnog položaja istočnog Jadrana i njegovog kulturnog partikularizma. 				
<i>Sadržaj silabusa/izvedbenog plana (ukratko):</i>	<p>Kolegij daje specijalistički pregled eneolitika na istočnoj jadranskoj obali, povijest njegovog istraživanja, razvoj i sadržaj, periodizaciju i kronologiju, povezanost s općim povijesnim procesima, kulturološki položaj u širim prostornim okvirima te regionalne razvojne posebnosti uvjetovane odnosima autohtonih i vanjskih čimbenika koji sudjeluju u tvorbi pojedinih oblika materijalne kulture i dr. Kroz ilustrativnu i autentičnu arheološku građu, obradit će se nasebinski i privredni aspekti života eneolitičkih zajednica te njihova materijalna kultura.</p>				
Detaljan prikaz ocjenjivanja unutar <i>Europskoga sustava prijenosa bodova</i>					
OBVEZE STUDENTA	SATI (PROCJENA)	UDIO U	UDIO U OCJENI		
Pohađanje nastave i	30	ECTS-u	0.9	Max 25%	

aktivnost u nastavi			
Referat	20	0.5	Max 25%
Završni usmeni ispit	50	1.6	Max 50%
Obvezna literatura:	<ul style="list-style-type: none"> - ČEČUK, B. – RADIĆ, D., <i>Vela spila</i>; Vela Luka, 2005. - DIMITRIJEVIĆ, S., <i>Problem eneolita na istočnoj jadranskoj obali, Praistorija ugoslavenskih zemalja, III (Eneolit)</i>, Sarajevo, 1979. - MARIJANOVIĆ, B., <i>Eneolitik i eneolitičke kulture u Bosni i Hercegovini</i>, Mostar, 2003. - MARIJANOVIĆ, B., <i>Gudnja – višeslojno prapovijesno nalazište</i>, Dubrovnik, 2005. - MARIJANOVIĆ, B., <i>Prilozi za prapovijest u zaleđu jadranske obale</i>, Zadar, 2000. - MARIJANOVIĆ, B., <i>Ravlića pećina</i>, Mostar, 2012. 		

<i>Naziv kolegija</i>	Starokršćansko graditeljstvo na istočnoj obali Jadrana			Kod kolegija	FFAM211D
<i>Studijski program Ciklus</i>	Diplomski sveučilišni studij			Godina studija	I.
<i>ECTS vrijednost boda:</i>	3	<i>Semestar</i>	2.	Broj sati po semestru (p+v+s)	30+0+15
<i>Status kolegija:</i>	izborni (B)	<i>Preduvjeti:</i>	nema ih	<i>Usporedni uvjeti:</i>	nema ih
<i>Ciljevi kolegija:</i>	<p>Ciljevi kolegija su:</p> <ul style="list-style-type: none"> - ukazati na najvažnije lokalitete putem kojih se iščitavaju procesi kristijanizacije istočne jadranske obale. - analizirati proces transformacije središta civitas pagana u središta civitas christiana na prostoru nekadašnje rimske provincije Dalmacije. - definirati tehnike gradnje u kasnoj antici. 				
<i>Ishodi učenja (opće i specifične kompetencije):</i>	<p>Nakon ispunjenih obveza, studenti će biti osposobljeni:</p> <ul style="list-style-type: none"> - navesti i opisati razvoj najvažnijih kršćanskih središta na istočnoj obali Jadrana. - raspravljati o razvoju i evoluciji urbanoga tkiva kasnoantičkoga grada prouzrokovanom gradnjom novonastalih kršćanskih kulturnih građevina i ostalog vezanog sadržaja, - analizirati razvoj arhitekture kršćanskih kulturnih građevina te različitih vidova starokršćanske umjetnosti (skulpturi, slikarstvu, umjetničkom obrtu i dr.) i obrtništva (lončarstvo, staklarstvo, kamenoklesarstvo, zlatarstvo i dr.) sa područja istočne obale Jadrana, - definirati utjecaj najvećih centara rimskog carstva na graditeljske aktivnosti starokršćanskih lokaliteta s područja istočne obale Jadrana. 				
<i>Sadržaj silabusa/izvedbenog plana (ukratko):</i>	<p>U razdoblju prije tzv. Milanskog edikta, koji zajednički donose Konstantin i Licinije godine 312. na 313., u Milanu postupno započinje podizanje kršćanskih sakralnih zdanja na istočnoj obali Jadrana. Riječ je o prostorima unutar privatnih zdanja koji se samo u najosnovnije uređuju za liturgijske svrhe. Ti objekti poznati su u Saloni, Jaderu i Parenčiju. Nakon priznanja kršćanstva nastaje razdoblje u kojem se počinju graditi objekti koji su planski namijenjeni isključivo liturgijskoj namjeni kršćanske zajednice u pojedinim gradovima. I u toj razvojnoj fazi crkvena su zdanja rijetka, a objekti nisu još standardizirani. To je doba kad se oko istaknutih grobova počinju grupirati i drugi pokopi. Malo pomalo, nastaju kršćanska groblja. Tek u trećoj fazi razvitka koja počinje krajem IV. ili početkom V. st. počinje standardizacija kulturnih objekata. Oni se sastoje od crkava i drugih sporednih prostora među kojima su najvažniji oni vezani uz obred krštenja, a to znači krstionica, čekaonica, svlačionica i prostora za pripremu katekumena. Crkve imaju standardne apsidalne oblike. Prostori za puk bili su jednobrodni ili trobrodno. U ovoj fazi grade se i</p>				

	<p>cemeterijalne bazilike na kršćanskim grobljima. Faza standardizacije traje sve do početaka VI.st. Osim objekata u gradovima, podižu se i kulturni objekti u izvangradskim naseljima (<i>pagus</i>). Pri kraju V. st., u doba gotske vlasti, na istočnom Jadranu došlo je do borbi i dogmatskih kriza, pa prema tomu i smanjenja podizanja objekata. U kasnijem razdoblju pojavljuju se složeniji tlorcti objekata za kulturnu upotrebu. To su objekti centralnog, križnog ili trolisnog oblika. Pri kraju VI. st. dolazi do postupnog slabljenja graditeljske aktivnosti i, sukladno tomu, same adaptacije postojećih prostora. Razlog dekadencije leži u gospodarskom slabljenju uzrokovanom neprestanim barbarskim upadima.</p>
--	--

Detaljan prikaz ocjenjivanja unutar *Europskoga sustava prijenosa bodova*

OBVEZE STUDENTA	SATI (PROCJENA)	UDIO U ECTS-u	UDIO U OCJENI
Pohađanje nastave i aktivnost u nastavi	30	1	Max 30%
Referat	20	0.5	Max 20%
Završni usmeni ispit	50	1.5	Max 50%

Obvezna literatura:

- BASLER, *Arhitektura kasnoantičkog doba u Bosni i Hercegovini*, Sarajevo, 1972.
- BASLER, *Građevinarstvo kasnoantičkog doba u Bosni i Hercegovini, Actes du colloque „Materijali, tehnike i strukture predantičkog i antičkog graditeljstva na istočnom jadranskom prostoru“*, Zadar, 1980., 135.-140.
- BASLER, *Kršćanska arheologija*, Mostar, 1986.
- BOJANOVSKI, Baloe – rimski municipij u Šipovu na Plivi, *Arheološki radovi i rasprave* 7, 1974., 347.-369.
- BOJANOVSKI, *Dolabelin sistem cesta u rimskoj provinciji Dalmaciji*, Djela ANUBiH, knjiga XLVII/2, Sarajevo, 1974., 134.
- CAMBI, *Antika*, Zagreb, 2002.
- CAMBI, Srima i dvojne bazilike u Dalmaciji, *Srima Prižba*, Šibenik, 2005., 57.-68.
- CHEVALIER, *Ecclesiae Dalmatiae*, Split-Rim, 1996.
- CHEVALIER, *SALONA II - Ecclesiae Dalmatiae, L'architecture paleochretienne de la province romaine de Dalmatie*, Roma, 1996.
- DYGGVE, *Povijest salonitanskog kršćanstva*, Split, 1989.
- FSKOVIĆ, Antička naseobina na Majsanu, *PPUD* 24, Split, 1984., 5.-27.
- GUNJAČA, Kasnoantička fortifikacijska arhitektura na istočnojadranskom priobalju i otocima, *Odbrambeni sistemi u praistoriji i antici na tlu Jugoslavije*, Referati XII kongresa arheologa Jugoslavije, Novi Sad, 1986., 124.-134.
- JELIČIĆ-RADONIĆ, Altar Types in Early Christian Churches in the Province of Dalmatia, *Hortus artium medievalium* 11 (2005.), 19.-28.
- JELIČIĆ-RADONIĆ, *Gata, crkva Justinijanova doba*, Split,

1994.

- JELIČIĆ-RADONIĆ, *Ranokršćanske dvojne crkve u starom gradu na Hvaru*, Split, 1994.
- KATIČIĆ, Imena dalmatinskih biskupija i njihovih biskupa u Aktima Ekumenskog koncila u Nikeji godine 787, *Filologija* 11, Zagreb, 1982.-83., 75.-92.
- KRAUTHEIMER, *Early Christian and Byzantine architecture*, Yale, 1992.
- MARIN, Naronna basilique et baptistère paléochrétiens de Sv. Vid, Radovi XIII međunarodnog kongresa za starokršćansku arheologiju, vol. III, Split-Rim, 1998., 475.-506.
- MARUŠIĆ, *Kasnoantička i bizantska Pula*, Pula, 1967.
- MARUŠIĆ, Kasnoantički i bizantski Nezakcij, *Nesactium – Vizace*, Pula, 1983.
- MATEJČIĆ, The Episcopal Palace at Poreč, *Hortusartiummedievalium* 1, Zagreb, 1995., 84.-89.
- MIGOTTI, Ranokršćanska biskupija Scardona (Skradin), *Prilozi Instituta za arheologiju u Zagrebu* 9, Zagreb, 1992., 101.-112.
- MIGOTTI, Tragovi starokršćanskih bazilika u salonitanskom području izvan same Salone, *Salonitasko-Splitska crkva u prvim tisućljeću kršćanske povijesti, Zbornik međunarodnoga znanstvenog skupa u povodu 1700. obljetnice mučeništva sv. Dujma*, Split, 2008., 351.-416.
- MOHOROVIČIĆ, Novootkriveni nalazi antičkih termi, oratorija i starokršćanske bazilike u gradu Krku, *Radovi Jugoslavenske akademije znanosti i umjetnosti* 360, Zagreb, 1971., 19.-33.
- PRELOG, *Eufrazijeva bazilika u Poreču*, Zagreb, 1986.
- PROZOROV, Salonitanski crkveni sabori iz šestog stoljeća, *Vjesnik za arheologiju i povijest dalmatinsku* 104, Split, 2011., 309.-337.
- SALONA CHRISTIANA, Split, 1994.
- SUIĆ, *Antički grad na istočnoj jadranskoj obali*, Zadar, 2005.
- UGLEŠIĆ, Podvršje – Glavčine, rezultati arheoloških istraživanja, *Zbornik o Luji Marunu*, Šibenik-Zadar-Zagreb, 2009., 139.-148.
- UGLEŠIĆ, Ranokršćanska arhitektura na području današnje Šibenske biskupije, Drniš-Zadar, 2006.
- VEŽIĆ, Prilog poznavanju tipoloških osobina starokršćanskih bazilika u Dalmaciji, *Rapski zbornik*, Zagreb, 1987., 297.-300.
- VEŽIĆ, *Starokršćanska arhitektura u Zadru i na zadarskom području*, Godišnjak zaštite spomenika kulture Hrvatske 12, Zagreb, 1986., 161.-177.
- VEŽIĆ, *Zadar na pragu kršćanstva*, Zadar, 2005.

<i>Naziv kolegija</i>	Antička numizmatika			Kod kolegija	FFAM314D
<i>Studijski program Ciklus</i>	Diplomski sveučilišni studij			Godina studija	II.
<i>ECTS vrijednost boda:</i>	4	<i>Semestar</i>	3.	Broj sati po semestru (p+v+s)	30+0+15
<i>Status kolegija:</i>	obvezni (A)	<i>Preduvjeti:</i>	nema ih	<i>Usporedni uvjeti:</i>	nema ih
<i>Ciljevi kolegija:</i>	<p>Ciljevi kolegija su:</p> <ul style="list-style-type: none"> - pružiti studentima osnovne informacije o numizmatiki kao pomoćnoj povijesnoj disciplini. - upoznati studente s numizmatičkom nomenklaturom te osobitostima kovanja i izgleda novca u različitim razdobljima antike. 				
<i>Ishodi učenja (opće i specifične kompetencije):</i>	<p>Nakon položenog ispita iz ovoga kolegija, studenti će moći:</p> <ul style="list-style-type: none"> - koristiti uobičajenu numizmatičku terminologiju. - odrediti vrstu novca (nominalu) prema materijalu iz kojega je kovan novac i njegovoj težini. - prepoznati, prema karakterističnim prikazima i legendama na aversu i reversu i odrediti provenijenciju novca (grčki polis, novac helenističkih i ilirskih dinasta, rimski republikanski i carski novac, bizantski novac i dr.) i okvirno doba njegova kovanja. - precizirati dataciju antičke kovanice, na temelju usvojenih znanja te uz pomoć numizmatičkih kataloga i stručne literature - interpretirati numizmatičke nalaze u arheološkom kontekstu. 				
<i>Sadržaj silabusa/izvedbenog plana (ukratko):</i>	<p>Antička numizmatika (definicija, vremensko i prostorno određenje predmeta, srodne znanosti, pojava novca, kovanje). Povijest numizmatičkog istraživanja, zadatci i rad numizmatičara. Numizmatička nomenklatura. Grčki novac (grčki novčani sustavi, nominale, prikazi, novac grčkih gradova-država na prostoru klasične Grčke, na Siciliji i u Velikoj Grčkoj, novac helenističkih monarhija, grčki imperijalni novac). Novac grčkih kolonija na istočnoj obali Jadrana. „Ilirska“ numizmatika. Keltski novac. Rimski republikanski novac (početci kovanja, nominale, prikazi). Rimski carskodobni novac (nominale, prikazi, kovnice u Carstvu, kovnica <i>Siscia</i>). Bizantski novac.</p>				
Detaljan prikaz ocjenjivanja unutar <i>Europskoga sustava prijenosa bodova</i>					
OBVEZE STUDENTA	SATI (PROCJENA)	UDIO U UDIO U OCJENI	UDIO U OCJENI		
Pohađanje nastave i aktivnost u nastavi	40	1.3	Max 25%		
Referat	25	0.7	Max 25%		
Završni usmeni ispit	60	2	Max 50%		
<i>Obvezna literatura:</i>	- BABELON, J., <i>Antička numizmatika</i> , Beograd, 1970.				

	- CARSON, R. A. C., <i>Coins (Ancient, Mediaeval & Modern)</i>, London, 1962.- KOS, P., <i>Leksikon antičke numizmatike</i>, Zagreb, 1998.- MATTINGLY, H., <i>Roman coins from the earliest times to the fall of the Western Empire</i>, London, 1977.- RENDIĆ-MIOČEVIĆ, D., <i>Iliri i antički svijet</i>, Split, 1989.- SEAR, D. R., <i>Byzantine coins and their values</i>, London, 1987. (2. izdanje)- SEAR, D. R., <i>Greeck coins and their values</i>, vol. I. Europa, London, 1978.- SEAR, D. R., <i>Greeck coins and their values</i>, vol. II. Asia and North Africa, London, 1979.- SEAR, D. R., <i>Roman coins and their values</i>, London, 1988. (4. izdanje)- STEVENSON, S. W., <i>A Dictionary of Roman Coins, republican and imperial</i>, London, 1982.

<i>Naziv kolegija</i>	Arheologija seobe naroda – odabrana poglavlja			Kod kolegija	FFAM320D
<i>Studijski program Ciklus</i>	Sveučilišni diplomski studij			Godina studija	II.
<i>ECTS vrijednost boda</i>	3	<i>Semestar</i>	3.	Broj sati po semestru (p+v+s)	30+0+15
<i>Status kolegija</i>	obvezni (A)	<i>Preduvjeti:</i>	nema ih	<i>Usporedni uvjeti:</i>	nema ih
<i>Ciljevi kolegija</i>	Cilj kolegija je: <ul style="list-style-type: none"> - upoznati studente s problematikom razdoblja seobe naroda - dati širi povijesni kontekst perioda. - prezentirati materijalnu kulturu Istočnih Gota i Gepida. 				
<i>Ishodi učenja (opće i specifične kompetencije)</i>	<p>Nakon položenog ispita iz navedenog kolegija, studenti će moći:</p> <ul style="list-style-type: none"> - opisati povijesni okvir razdoblja seobe naroda s naglaskom na događaje iz povijesti Istočnih Gota i Gepida, - objasniti pojavu artefakata germanske materijalne kulture s obzirom na povijesne okolnosti - prepoznati karakteristične nakitne oblike Istočnih Gota i Gepida - formulirati osnovne osobine germanskih nalazišta u jugoistočnoj Europi. 				
<i>Sadržaj syllabusa/izvedbenog plana (ukratko)</i>	<p>Osnovna tipološka i tehnološka obilježja materijalne kulture Istočnih Gota i Gepida, poglavito nakita: tehnike izrade, radionice i nosioci. Problemi etničkih struktura u kasnoantičkim provincijama na području Ilirika te njihov odraz u grobnoj ostavštini, s posebnim obzirom na Germane. Detaljna tipološka i tehnološka obilježja materijalne kulture Istočnih Gota i Gepida. Povijest Istočnih Gota i Gepida. Relevantni povijesni izvori koji govore o njihovoj nazočnosti u jugoistočnoj Europi.</p>				
Detaljan prikaz ocjenjivanja unutar Europskoga sustava prijenosa bodova.					
Detaljan prikaz ocjenjivanja za studente koji slušaju predavanja i seminar					
OBVEZE STUDENTA	SATI (PROCJENA)	UDIO U ECTS-u	UDIO U OCJENI		
Pohađanje nastave i aktivnost u nastavi	30	1	Max 30%		
Priprema i izlaganje referata	15	0.5	Max 20%		
Završni ispit: usmeni (usmena provjera stečenih kompetencija u svrhu potvrđivanja stečenog znanja i ostvarenih ishoda)	45	1.5	Max 50%		
Obvezna literatura:	<ul style="list-style-type: none"> - DEMO, Ž., <i>OstrogothicCoinagefromCollectionsin Croatia, SloveniaandBosnia&Herzegovina</i>, (= <i>Situla</i>, 32), Ljubljana, 1994. 				

- *I Goti*, Milano, 1994.
- UGLEŠIĆ, A., Tipološko-stilska analiza istočnogotskog nakita na području rimske provincije Dalmacije, *Radovi Filozofskog fakulteta u Zadru*, 29(16), Zadar, 1990.
- UGLEŠIĆ, A., *Nazčnost Istočnih Gota u jugoistočnoj Europi u svjetlu arheološke i povijesne izvorne građe*. Disertacija. Zadar, 1996.
- UGLEŠIĆ, A., Rimska provincija Dalmacija pod vlašću Istočnih Gota, *RFFZd*, 30(17), Zadar, 1992.
- UGLEŠIĆ, A., O etničkoj pripadnosti groba 2 s položaja Njive – Podstrana u Naroni, *RFFZd*, 38(25), Zadar, 2000.
- UGLEŠIĆ, A., O Naroni u istočnogotsko doba na temelju arheoloških nalaza, *Diadora*, 21, Zadar, 2003.
- UGLEŠIĆ, A., Najnoviji germanski nalazi seobe naroda iz sjeverne Dalmacije, *Prilozi Instituta za arheologiju*, 24, Zagreb, 2007.
- UGLEŠIĆ, A., Nalaz fibule seobe naroda iz Brguda kod Benkovca, *Archaeologia Adriatica*, 3, Zadar, 2009.
- VINSKI, Z., Rani srednji vijek u Jugoslaviji od 400-800. godine, *Vjesnik Arheološkog muzeja u Zagrebu*, 3.s, 5, Zagreb, 1971.
- VINSKI, Z., O rovašenim fibulama Ostrogota i Tirinžana povodom rijetkog tirinškog nalaza u Saloni, *Vjesnik Arheološkog muzeja u Zagrebu*, 3.s., 6-7, Zagreb, 1973.
- VINSKI, Z., Šljem epohe seobe naroda nađen u Sinju, *Starohrvatska prosvjeta*, 3.s. 12, Split, 1982.
- VINSKI, Z., Dodatna zapažanja o šljemovima Narona/Baldenheim, *SHP*, 3.s., 14, Split, 1984.
- VINSKI, Z., Dodatna zapažanja o šljemovima tipa Narona/Baldenheim, *Starohrvatska prosvjeta*, 3.s., 14, 1985.
- VINSKI, Z., Epoha seobe naroda, *Umetničko blago Jugoslavije, Rani srednji vijek*, Beograd – Zagreb – Mostar, 1986.
- VINSKI, Z., Razmatranja o iskopavanjima u Kninu na nalazištu Greblje, *SHP*, 3.s., 19, Split, 1991.

<i>Naziv kolegija</i>	Kasnoantička arhitektura u Bosni i Hercegovini			Kod kolegija	FFAM318D
<i>Studijski program Ciklus</i>	Sveučilišni diplomski studij			Godina studija	II.
<i>ECTS vrijednost boda:</i>	3	<i>Semestar</i>	3.	Broj sati po semestru (p+v+s)	30+0+15
<i>Status kolegija:</i>	izborni (B)	<i>Preduvjeti:</i>	nema ih	<i>Usporedni uvjeti:</i>	nema ih
<i>Ciljevi kolegija:</i>	<p>Ciljevi kolegija su:</p> <ul style="list-style-type: none"> - analizirati sva kasnoantička nalazišta u Bosni i Hercegovini. - upoznati studente sa arhitekturom i tehnikama gradnje. - prezentirati studentima pripadajući pokretni arheološki materijal. - opisati i analizirati kasnoantičke sepulkralne spomenike u BiH. 				
<i>Ishodi učenja (opće i specifične kompetencije):</i>	<p>Nakon položenog ispita iz ovoga kolegija, studenti će biti osposobljeni:</p> <ul style="list-style-type: none"> - objasniti pregled povijesnih zbivanja tijekom kasne antike u BiH, - analizirati razvoj kasnoantičke profane i sakralne arhitekture, prvenstveno kulturnih građevina te različitih vidova starokršćanske umjetnosti i obrtništva sa područja današnje BiH, - demonstrirati razvoj i evoluciju urbanoga tkiva kasnoantičkoga grada prouzrokovanom gradnjom novonastalih kršćanskih kulturnih građevina i ostalog vezanog sadržaja, - raspravljati o utjecaju na graditeljske aktivnosti lokaliteta s područja BiH. - interpretirati ikonografiju te epigrafiku kasnoantičkih sepulkralnih spomenika. - klasificirati te interpretirati pronađeni pokretni arheološki materijal, poput kamene plastike, numizmatike i dr. 				
<i>Sadržaj silabusa/izvedbenog plana (ukratko):</i>	<p>Razdoblje od IV do VI stoljeća u Europi predstavlja epohu kada antička kultura doživljava značajan preobražaj. Uzroci takvog procesa su prodor i infiltriranje germanskih naroda na područje rimskog carstva, kao i promjene nosioca antičkog društva prema državi, religiji i umjetnosti. Na temeljima rimskog carstva, tj. rimskog i grčkog antičkog supstrata sa primjesama kršćanskog orijenta i novopridošlih naroda, u narednim stoljećima nastaje Europa, sa novim zemljopisnim i društvenim dimenzijama. Pisani tragovi o životu u ovom kraju tijekom kasne antike su skromni, stoga se ovaj kolegij posvećuje proučavanju profane i sakralne arhitekture.</p> <p>Đ. Basler dijeli kasnu antiku u BiH na tri epohe:</p> <p>1. Razdoblje kasnog carstva (284-480. god.), u to vrijeme Bosna i Hercegovina stagnira kao dio provincije Dalmacije u sklopu zapadnog carstva do 437. godine, te istočnog do 454. Iste godine se osamostalila kao provincije i ostala jedinstvena do smrti Julija Nepota 480. godine.</p>				

	<p>2. Razdoblje barbarske vladavine. Vladavina vojskovođe Germana, Odoakara (480-490. god.), te zatim istočnih Gota sve do 535. godine.</p> <p>3. Razdoblje obnove carstva. Car Justinijan I, uspio je obnoviti vlast u nekim dijelovima rimskog carstva, pa tako i u većem dijelu zaleđa provincije Dalmaciji. Takvo stanje održava se do naseljavanja Slavena južno od Save, na samom početku 7. stoljeća. Ta naseljavanja predstavljaju prekretnicu u nekadašnjoj provinciji Dalmaciji, odnosno početak srednjeg vijeka.</p> <p>Izuzev kasnoantičke arhitekture, analizirati ćemo sepulkralne spomenike te pronađeni pokretni arheološki materijal, poput ostataka kamene plastike, numizmatike i dr.</p>		
Detaljan prikaz ocjenjivanja unutar <i>Europskoga sustava prijenosa bodova</i>			
OBVEZE STUDENTA	SATI (PROCJENA)	UDIO U ECTS-u	UDIO U OCJENI
Pohađanje nastave i aktivno sudjelovanje u nastavi	30	1	Max 30%
Referat	15	0.5	Max 20%
Završni usmeni ispit	45	1.5	Max 50%
Obvezna literatura:	<ul style="list-style-type: none"> - BASLER,Đ.,<i>Arhitektura kasnoantičkog doba u Bosni i Hercegovini</i>, Sarajevo, 1972. - BASLER,Đ., <i>Kršćanska arheologija</i>, Mostar, 1986. - <i>Kulturna istorija Bosne i Hercegovine od najstarijih vremena do pada ovih zemalja pod tursku vlast</i>, Sarajevo, 1984. - Zabilješke sa predavanja/vježbi/seminara 		

<i>Naziv kolegija</i>	Starokršćanska ikonografija			Kod kolegija	FFAM316D
<i>Studijski program Ciklus</i>	Diplomski sveučilišni studij			Godina studija	II.
<i>ECTS vrijednost boda:</i>	3	<i>Semestar</i>	3.	Broj sati po semestru (p+v+s)	30+0+15
<i>Status kolegija:</i>	izborni (B)	<i>Preduvjeti:</i>	nema ih	<i>Usporedni uvjeti:</i>	nema ih
<i>Ciljevi kolegija:</i>	<p>Ciljevi kolegija su:</p> <ul style="list-style-type: none"> - opisati razvoj kršćanske ikonografije na prostoru nekadašnjeg Rimskog Carstva. - upoznati studente sa pojavom kršćanskih tema i sadržaja kroz kulturno-povijesno-topografski kontekst. 				
<i>Ishodi učenja (opće i specifične kompetencije):</i>	<p>Nakon položenog ispita iz ovoga kolegija, studenti će biti osposobljeni:</p> <ul style="list-style-type: none"> - analizirati razvoj kršćanske ikonografije od njezina postanka i razvoja do pape Grgura Velikog, - ilustrirati pojavu kršćanskih sadržaja u određenom povijesno-kulturnom kontekstu pomoću ikonografskih i ikonoloških metoda, - diskutirati o razvoju i evoluciji kršćanske ikonografije prouzrokovanom gradnjom novonastalih kršćanskih kulturnih građevina i ostalog vezanog sadržaja, - raspravljati o razvoju i odnosu određenih ikonografskih tema i kršćanske arhitekture te različitih vidova starokršćanske umjetnosti (skulpturi, slikarstvu, umjetničkom obrtu i dr.) i obrtništva (lončarstvo, staklarstvo, kamenoklesarstvo, zlatarstvo i dr.). 				
<i>Sadržaj silabusa/izvedbenog plana (ukratko):</i>	<p>Sintagma ikonografija sastavljena je od starogrčkih riječi $\kappa\acute{o}\nu\eta$ (slika) i $\gamma\rho\phi\epsilon\iota\nu$ (pisati, slikati), što bi značilo opisivati slike. Izraz označava, dakle, opisivanje, ali i proučavanje, osobito povijesnog i literarnog izvora slike (umjetnine). Sintagma ikonologija dolazi pak od spoja riječi $\kappa\acute{o}\nu\eta$ (slika) i $\lambda\acute{\epsilon}\gamma\omega$ (čitati, tumačiti) i znači promatranje umjetnine kao kodirane poruke, kao evolucije slika, uzoraka nataloženih u podsvijesti. Sama kovanica upozorava na to da slika ima svoj „govor“. U teoretskom smislu, kad je riječ o tumačenju umjetnina, javljaju sejoš pojmovi semantika, koja dolazi od riječi $\zeta\epsilon\mu\acute{\alpha}\nu\tau\iota\kappa\omicron\varsigma$ što znači znak i njegov značejski smisao, te semiotika, što dolazi od riječi $\zeta\epsilon\mu\iota\epsilon\iota\omicron\nu$, a znači opći znak. Potonji se upotrebljava više u likovnim umjetnostima, dok prvi više u lingvistici. Semantika ima i svoju semiotiku. U antici se ikonografija stvarala kroz milenijske taloge religijskih odnosa i dosegla je pri kraju antike bogat repertoar slika i znakova. Prevladavanjem kršćanstva, religija se našla u procjepu između stare vizualne osnove i novih zahtjeva koje su stvarali novi religijski odnosi. Bogata baština biblijskih literarnih slika te drugih izvora ubrzo je prekoračila jaz, oslanjajući se na prethodno postojeće umjetničke radionice koje su u tržišnim uvjetima za golo preživljavanje upjele stvoriti potrebne premise za novi kreativni pristup, razvijajući slike i znakove kršćanske orijentacije. Likovni izraz se gradio na</p>				

	ranijem iskustvu.		
Detaljan prikaz ocjenjivanja unutar Europskoga sustava prijenosa bodova			
OBVEZE STUDENTA	SATI (PROCJENA)	UDIO U ECTS-u	UDIO U OCJENI
Pohađanje nastave i aktivno sudjelovanje u nastavi	30	1	Max 30%
Referat	15	0.5	Max 20%
Završni usmeni ispit	45	1.5	Max 50%
Obvezna literatura:	<ul style="list-style-type: none"> - <i>Age of spirituality, Late antique and Early Christian Art, Third to Seventh Century</i>, WEITZMANN, K., (ur.), New York, 1971. - BADURINA, A., <i>Leksikon ikonografije liturgike i simbolike zapadnog kršćanstva</i>, Zagreb, 2000., 13.-108. - BARAKA, J., „Krist i apostoli na relikvijaru iz Novalje u općem kontekstu starokršćanske ikonografije“, <i>Archaeologia Adriatica</i>, 2, Zadar, 2008., 113-127. - BASLER, Đ., <i>Arhitektura kasnoantičkog doba u Bosni i Hercegovini</i>, Sarajevo, 1972. - BASLER, Đ., <i>Kršćanska arheologija</i>, Mostar, 1986. - BISCONTI, F., <i>Temi di iconografia cristiana</i>, Città di Vaticano 2000. (uvodni dio) - BRANDENBURG, H., <i>Le prime chiese di Roma</i>, Milano, 2004. - CAMBI, N., „I sarcofagi della tarda antichità in Istria e Dalmazia“, <i>Sarcofagi tardoantichi, paleocristiani e altomedievali, Atti della giornata tematica</i>, Città del Vaticano, 2004., 75.-96. - CAMBI, N., „Krist i njegova simbolika u likovnoj umjetnosti starokršćanskog perioda u Dalmaciji“, <i>Vjesnik za arheologiju i historiju dalmatinsku</i>, Split, 1968.-69., 57.-106. - CAMBI, N., <i>Antika</i>, Zagreb, 2002. - DYGGVE, E., <i>Povijest salonitanskog kršćanstva</i>, Split, 1989. - FIOCCHI-NICOLAI, V., BISCONTI, F., MAZZOLENI, D., <i>The Christian Catacombs of Rome</i>, Roma, 2002. - MIGOTTI, B., <i>Od nepobjedivog sunca do sunca pravde</i>, Zagreb, 1994. 		

<i>Naziv kolegija</i>	Antička natpisna građa na prostoru rimske provincije Dalmacije			Kod kolegija	FFAM319D
<i>Studijski program Ciklus</i>	Diplomski sveučilišni studij			Godina studija	II.
<i>ECTS vrijednost boda:</i>	3	<i>Semestar</i>	3.	Broj sati po semestru (p+v+s)	30+0+15
<i>Status kolegija:</i>	izborni (B)	<i>Preduvjeti:</i>	nema ih	<i>Usporedni uvjeti:</i>	nema ih
<i>Ciljevi kolegija:</i>	Ciljevi kolegija su: <ul style="list-style-type: none"> - osposobiti studente za samostalni stručni i znanstveni rad. - ukazati na važnost proučavanja natpisne građe koja pridonosi boljem poznavanju cjelokupne problematike antičke arheologije općenito i konkretno (prema specijalističkim temama) na našim prostorima. 				
<i>Ishodi učenja (opće i specifične kompetencije):</i>	Usvajanjem specijalističkih znanja, studenti će moći: <ul style="list-style-type: none"> - pravilno restituirati i pročitati latinske natpise različitog karaktera. - klasificirati i katalogizirati natpise prema njihovom sadržaju, - izvršiti epigrafsku i paleografsku analizu natpisa, - izvršiti onomastičku analizu natpisa, - sintetizirati podatke i datirati natpise, - izraditi epigrafsku bazu podataka (prema postavljenim kriterijima), koja čini temelj za izradu specijalističkih seminara i diplomskih radova. 				
<i>Sadržaj silabusa/izvedbenog plana (ukratko):</i>	Sepulkralni natpisi (tituli, portretne stele, tzv. liburnski cipusi i dr.). Posvetni natpisi (dedikacije italskim, orijentalnim i autohtonim božanstvima). Javni natpisi (natpisi na javnim građevinama, munificijencije, miljokazi). Počasni natpisi (iskazivanje počasti carevima i gradskim uglednicima). <i>Instrumenta</i> (natpisi na uporabnim predmetima). Natpisna građa važnijih gradova u Dalmaciji i Istriji (<i>Salona, Aequum, Narona, Epidaurum, Iader, Aenona, Asseria, Burnum, Senia, Pola, Parentium...</i>). Onomastika (imenovanje rimskih građana, oslobođenika, romaniziranih autohtonaca, "ilirski" onomastika). Natpisi municipalnih magistrata i svećenika. Natpisi vojnika. Terminacijski natpisi.				
Detaljan prikaz ocjenjivanja unutar Europskoga sustava prijenosa bodova					
OBVEZE STUDENTA	SATI (PROCJENA)	UDIO U ECTS-u	UDIO U OCJENI		
Pohađanje nastave i aktivnost u nastavi	30	1	Max 30%		
Referat	15	0.5	Max 20%		
Završni usmeni ispit	45	1.5	Max 50%		
<i>Obvezna literatura:</i>	<ul style="list-style-type: none"> - ALFÖLDY, G., <i>Die Personennamen in der römischen Provinz Dalmatia</i>, Heidelberg, 1969. - <i>Corpus inscriptionum Latinarum (CIL)</i>, sv. III, 1873., Suppl. I-II, Berolini, 1889.-1902. - KURILIĆ, A., <i>Pučanstvo Liburnije od 1. do 3. st. po Kristu:</i> 				

antroponimija, društvena struktura, etničke promjene, gospodarske uloge, (disertacija), Zadar, 1999.

- MARIN, E., MAYER, M., PACI, G., *Corpus inscriptionum Naronitanarum*, I, Erešova kula – Vid, Macerata – Split, 1999.
- MATIJAŠIĆ, R., *Uvod u latinsku epigrafiku*, Pula, 2002.
- RENDIĆ-MIOČEVIĆ, D., *Iliri i antički svijet. Iliriološke studije*, Split, 1989.
- SUIĆ, M., *Antički grad na istočnom Jadranu*, Zagreb, 1976. (2. izd. 2003.)
- ŠAŠEL A., ŠAŠEL, J., „Inscriptiones latinae quae in Iugoslavia inter annos MCMXL et MCMLX repertae et editae sunt“, *Situla*, 5, Ljubljana, 1963.
- ŠAŠEL A., ŠAŠEL, J., „Inscriptiones latinae quae in Iugoslavia inter annos MCMLX et MCMLXX repertae et editae sunt“, *Situla*, 19, Ljubljana, 1978.
- ŠAŠEL A., ŠAŠEL, J., „Inscriptiones latinae quae in Iugoslavia inter annos MCMLXX et MCMLXXX repertae et editae sunt“, *Situla*, 25, Ljubljana, 1986.

<i>Naziv kolegija</i>	Bizant na istočnom Jadranu			Kod kolegija	FFAM317D
<i>Studijski program Ciklus</i>	Diplomski sveučilišni studij			Godina studija	II.
<i>ECTS vrijednost boda</i>	3	<i>Semestar</i>	3.	Broj sati po semestru (p+v+s)	30+0+15
<i>Status kolegija</i>	izborni (B)	<i>Preduvjeti:</i>	nema ih	<i>Usporedni uvjeti:</i>	nema ih
<i>Ciljevi kolegija</i>	<p>Ciljevi kolegija su:</p> <ul style="list-style-type: none"> - opisati povijesna zbivanja i navesti osnovne karakteristike ranobizantskog razdoblja. - izdvojiti osnovne karakteristike ranobizantske fortifikacijske arhitekture. - demonstrirati i analizirati konkretne primjere ranobizantske fortifikacijske arhitekture na istočnoj obali Jadrana. - prezentirati ranobizantske fortifikacijske lokalitete na prostoru Bosne i Hercegovine 				
<i>Ishodi učenja (opće i specifične kompetencije)</i>	<p>Nakon uspješno položenog ispita iz ovog kolegija, studenti će moći:</p> <ul style="list-style-type: none"> - povezati povijesne činjenice i prepoznati osobitosti navedenoga razdoblja - analizirati arheološko nasljeđe ranobizantskog perioda - klasificirati i prezentirati bizantsku arhitekturu s prostora Bosne i Hercegovine i Hrvatske. - raspravljati o razvoju bizantske fortifikacijske arhitekture. 				
<i>Sadržaj syllabusa/izvedbenog plana (ukratko)</i>	<p>Kolegij je usmjeren prema prostoru istočne obale Jadrana, njegovom neposrednom zaleđu, kao i rubnim regijama uokolo Sredozemlja na kojima se u doba rekonkviste cara Justinijana I. (527.-565.) prepoznaje posebice zanimljiv horizont profanog graditeljstva. Utrde raspoređene duž istočnog jadranskog priobalja i pripadajućeg arhipelaga tvore tijekom vladavine Justinijana I. alternativu kopnenom prometovanju koje je trajnije ugrožavano doseljavanjem Slavena i Avara. U okviru kolegija promatra se profano (kastra) i sakralno graditeljsko naslijeđe, sitna materijalna kultura, hagionimija, numizmatika, umjetnost, ustroj maritimnog limesa, organizacija prostora, prometne pravce (pomorske i kopnene), urbano naslijeđe, ratovanje s Istočnim Gotima, odnosno doseljavanje Slavena. Kolegij usmjerava posebnu pozornost prema ranobizantskoj epohi koja seže do svršetka vladavine cara Heraklija (641.) pa na taj način predstavlja prijelomno i važno razdoblje iz kasne antike u hrvatsko rano srednjovjekovlje. U okviru kolegija dotiču se sveze istočne i zapadne obale (Ravenna, Aquileia) Jadrana s prijestolnicom u Konstantinopolisu i drugim dijelovima Bizantskog Carstva. Unatoč naglasku na ranobizantsko razdoblje, studenti će se upoznati i s ključnim odlikama materijalne kulture srednje i kasnobizantskoga doba.</p>				
Detaljan prikaz ocjenjivanja unutar Europskoga sustava prijenosa bodova.					

Detaljan prikaz ocjenjivanja za studente koji slušaju predavanja i seminar			
OBVEZE STUDENTA	SATI (PROCJENA)	UDIO U ECTS-u	UDIO U OCJENI
Pohađanje nastave i aktivnost u nastavi	30	1	Max 30%
Priprema i izlaganje referata	15	0.5	Max 20%
Priprema ispita i završni ispit: usmeni (usmena provjera stečenih kompetencija u svrhu potvrđivanja stečenog znanja i ostvarenih ishoda)	45	1.5	Max 50%
Obvezna literatura:	<ul style="list-style-type: none"> - ZANINOVIĆ, M., „Ranokršćanske crkve kao postaje plovnaoga puta duž istočnog Jadrana“, <i>Vjesnik za arheologiju i historiju dalmatinsku</i>, 86, Split, 1993., 125.-146. - BASLER, Đ., <i>Arhitektura kasnoantičkog doba u Bosni i Hercegovini</i>, Sarajevo, 1972. - BRUSIĆ, Z., „Problemi plovidbe Jadranom u prehistoriji i antici“, <i>Pomorski zbornik</i> 8, Zadar, 1970., 549.-568. - BRUSIĆ, Z., „Starokršćanski sakralni objekti uz plovnu rutu istočnom obalom Jadrana“, <i>Diadora</i>, 15, Zadar, 1993., 223.-233. - CAMBI, N., <i>Antika</i>, Zagreb 2002. - CIGLENEČKI, S., Justinijanovo utvrđivanje Ilirika, <i>Archaeologia Adriatica</i>, 3, Zadar 2009, 205-222. - FABIJANIĆ, T., <i>Pojasne kopče i pređice od 5. do 7. st. na području rimske provincije Dalmacije</i>, magistarski rad, Zagreb 2004. - FABIJANIĆ, T., RADIĆ ROSSI, I., <i>Kurnatski vremeplov. Arheološka istraživanja Turete i Tarca</i>, Šibenik 2017. - GOLDSTEIN, I., <i>Bizant na Jadranu: od Justinijana I. do Bazilija I.</i>, Zagreb, 1992. - GRIERSON, P., <i>Byzantine Coinage</i>, Dumbarton Oaks, 1999. - GUNJAČA, Z., „Kasnoantička fortifikacijska arhitektura na istočnojadranskom priobalju i otocima“, <i>Materijali</i>, 22, Novi Sad, 1986., 124.-134; - JELIČIĆ-RADONIĆ, J., „Rimsko naselje u Ublima na Lastovu“, <i>Arheološka istraživanja na području otoka Korčule i Lastova</i>, Materijal sa Znanstvenog skupa Vela Luka i Korčula, 18.-20. travnja 1991. Izdanja HAD-a, Zagreb 2001. - OSTROGORSKI, G., <i>Povijest Bizanta (324.-1453.)</i>, Zagreb, 2002. - SUIĆ, M., „Bizantski limes na istočnoj obali Jadrana“, <i>Prilozi povijesti umjetnosti u Dalmaciji</i>, 35, Split, 1995., 133.-144. - TOMIČIĆ, Ž., „Arheološka svjedočanstva o ranobizantskom vojnom graditeljstvu na sjevernojadranskim otocima“, <i>Prilozi</i>, 5-6, Zagreb, 1990., 29.-53. - TOMIČIĆ, Ž., „Materijalni tragovi ranobizantskog vojnog graditeljstva u Velebitskom podgorju“, <i>Vjesnik Arheološkog</i> 		

	<p><i>muzeja u Zagrebu</i> 23 (1990.), 139.-162.</p> <ul style="list-style-type: none"> - TOMIČIĆ, Ž., „Utvrdne Justinijanove epohe – prinos proučavanju pejzažne arheologije u Hrvatskoj“, <i>Histria Antiqua</i>, 1, Pula, 1995., 97.-100. - TOMIČIĆ, Ž., „Sv. Juraj iznad grada Paga, ranobizantskikastron“, <i>Obavijesti Hrvatskog arheološkog društva</i>, 21/1, Zagreb, 1989., 28.-31. - TOMIČIĆ, Ž., „Svetojanj - kasnoantička utvrda kraj Stare Novalje na otoku Pagu“, <i>Arheološki radovi i rasprave</i>, 12, Zagreb, 1996., 291.-305. - PETRICIOLI, I., „Toreta“ na otoku Kornatu“, <i>Adriatica praehistorica et antiqua</i>, (zbornik posvećen Grgi Novaku), Zagreb, 1970., 717.-725. - PRELOG, M., <i>Eufrazijeva bazilika u Poreču</i>, Zagreb, 1986.
--	---

Naziv kolegija	Arheologija ranog srednjeg vijeka – arhitektura i skulptura			Kod kolegija	FFAM423D
<i>Studijski program Ciklus</i>	Diplomski sveučilišni studij			Godina studija	II.
<i>ECTS vrijednost boda</i>	3	<i>Semestar</i>	4.	Broj sati po semestru (p+v+s)	30+0+15
<i>Status kolegija</i>	obvezni (A)	<i>Preduvjeti:</i>	nema ih	<i>Usporedni uvjeti:</i>	nema ih
<i>Ciljevi kolegija</i>	Ciljevi kolegija su: <ul style="list-style-type: none"> - izdvojiti i protumačiti korpus predromaničke arhitekture na prostoru Bosne i Hercegovine i Hrvatske. - prepoznati i opisati osnovne karakteristike predromaničke (prvenstveno sakralne) arhitekture i skulpture, njenu genezu, povijest istraživanja, te najvažnije lokalitete i nalaze. 				
<i>Ishodi učenja (opće i specifične kompetencije)</i>	Nakon ispunjenih obveza studenti će moći: <ul style="list-style-type: none"> - prezentirati povijest proučavanja predromaničke arhitekture. - analizirati sve osnovne tipove predromaničke crkvene arhitekture, kao i pripadajuće kamene skulpture. - usporediti predromaničku arhitekturu i skulpturu s kasnoantičkom, te objasniti sličnosti, i moguće utjecaje. - povezati stečeno znanje te ka primijeniti na konkretnim primjerima sa prostora Bosne i Hercegovine i Hrvatske. 				
<i>Sadržaj syllabusa/izvedbenog plana (ukratko)</i>	Predstaviti povijest istraživanja predromaničke arhitekture. Nakon kratkog uvoda u predromaniku (promatrajući širi europski kontekst) usredotočiti se na predromaničku arhitekturu i skulpturu sa prostora Hrvatske (konkretno Dalmacije) i Bosne i Hercegovine. Definirati moguće utjecaje, razmotriti genezu ovog stila na navedenom prostoru. Analizirati svaki pojedinačni tip i podtip predromaničke arhitekture. Sve pokazati i objasniti na konkretnim primjerima.				

Detaljan prikaz ocjenjivanja unutar *Europskoga sustava prijenosa bodova.*

Detaljan prikaz ocjenjivanja za studente koji slušaju predavanja i seminar

OBVEZE STUDENTA	SATI (PROCJENA)	UDIO U ECTS-u	UDIO U OCJENI
Pohađanje nastave i aktivnost u nastavi	30	1	Max 30%
Priprema i izlaganje referata/seminarskog rada	15	0.5	Max 20%
Završni ispit: usmeni (usmena provjera stečenih kompetencija u svrhu potvrđivanja	45	1.5	Max 50%

stečenog znanja i ostvarenih ishoda)			
Obvezna literatura:	<ul style="list-style-type: none"> - GLAVAŠ, T., 1982. – Tihomir Glavaš, Predromanička crkva u Vrucima, <i>Glasnik Zemaljskog Muzeja, Sveska XXXVII Arheologija</i>, Sarajevo, 1982., 93.-122. - GLAVAŠ, T., 1990 – Tihomir Glavaš, Novi nalazi predromaničke skulpture u Bosni i Hercegovini, <i>Glasnik Zemaljskog muzeja Bosne i Hercegovine</i>, n. s., sv. 45, Sarajevo. - JAKŠIĆ, N., 1984. – Nikola Jakšić, Majstor koljanskog pluteja, <i>Cetinska krajina od prehistorije do dolaska Turaka</i>, Split, 227-242. - MARASOVIĆ, T., 1960. – Tomislav Marasović, Regionalni južnodalmatinski kupolni tip u arhitekturi ranoga srednjeg vijeka, <i>Beretićev zbornik</i>, Društvo prijatelja dubrovačke starine, Dubrovnik, 33-47. - MARASOVIĆ, T., 1988-1989. - Tomislav Marasović – Prilog kronologiji predromaničke arhitekture u Dalmaciji, <i>Radovi IPU</i> 12-13 (27-39), Zagreb. - MARASOVIĆ, T., 1994. – Tomislav Marasović, <i>Graditeljstvo starohrvatskog doba u Dalmaciji</i>, Split. - VEŽIĆ, P., 2002. – Pavuša Vežić, <i>Sveti Donat : rotonda Sv. Trojstva u Zadru</i>, Zadar. - VEŽIĆ, P., 2012. – Pavuša Vežić, Dalmatinski šesterolisti – sličnosti i razlike, <i>Ars Adriatica</i> 2, Zadar. 		

<i>Naziv kolegija</i>	Starohrvatska naselja i groblja			<i>Kod kolegija</i>	FFAM424D
<i>Studijski program Ciklus</i>	Sveučilišni diplomski studij			<i>Godina studija</i>	II.
<i>ECTS vrijednost boda</i>	3	<i>Semestar</i>	4.	Broj sati po semestru (p+v+s)	30 +0+15
<i>Status kolegija</i>	obvezni (A)	<i>Preduvjeti:</i>	nema ih	<i>Usporedni uvjeti:</i>	nema ih
<i>Ciljevi kolegija</i>	Cilj kolegija je upoznavanje studenata sa svim relevantnim rezultatima arheoloških istraživanja ranosrednjovjekovnih grobalja i naselja sa prostora na kojima su obitavali Hrvati u ranom srednjem vijeku.				
<i>Ishodi učenja (opće i specifične kompetencije)</i>	<p>Nakon položenog ispita iz ovoga kolegija, studenti će moći:</p> <ul style="list-style-type: none"> - opisati odlike ranosrednjovjekovnih grobalja, - prepoznati i obrazložiti utjecaje iz franačkog i bizantskog kulturnog kruga na ranosrednjovjekovnu materijalnu kulturu u Hrvatskoj, - prepoznati i staviti u povijesno-umjetnički kontekst osnovne oblike grobnih nalaza, - razumjeti osobine grobnog ritusa u ranom srednjem vijeku, - znati osnovne osobine ranosrednjovjekovnih naselja (urbanih i ruralnih sredina). 				
<i>Sadržaj syllabusa/izvedbenog plana (ukratko)</i>	Osnovne osobine ranosrednjovjekovnih grobalja i tipologija grobova. Osobine grobnog inventara s posebnim naglaskom na mogućnost kronološkog i etničkog vrednovanja pojedinih kategorija nalaza. Novac u grobovima, tipologija nakita, oružja, keramike i ostalog kulturnog inventara. Bizantski i karolinški utjecaji na materijalnu kulturu ranog srednjeg vijeka u Hrvatskoj i okolnim zemljama. Problemi profane arhitekture, naselja i fortifikacija. Najranija slavenska naselja u SZ Hrvatskoj.				
Detaljan prikaz ocjenjivanja unutar Europskoga sustava prijenosa bodova.					
Detaljan prikaz ocjenjivanja za studente koji slušaju predavanja i seminar					
OBVEZE STUDENTA	SATI (PROCJENA)	UDIO U ECTS-u	UDIO U OCJENI		
Pohađanje nastave i aktivnost u nastavi	30	1	Max 30%		
Pisanje/priprema referata /eseja/ seminarskog rada	15	0.5	Max 20%		
Završni ispit: usmeni (usmena provjera stečenih kompetencija u svrhu potvrđivanja stečenog znanja i ostvarenih ishoda)	45	1.5	Max 50%		
<i>Obvezna literatura:</i>	- BELOŠEVIĆ, J., <i>Materijalna kultura Hrvata od 7.-9. stoljeća,</i>				

	<p>Zagreb, 1980.</p> <ul style="list-style-type: none">- BELOŠEVIĆ, J., „Počeci kršćanstva kod Hrvata u svjetlu arheološke građe“, <i>Radovi Filozofskog fakulteta u Zadru, Razdio povijesnih znanosti</i>, 36 (23), Zadar, 1998.- BELOŠEVIĆ, J., <i>Starohrvatsko groblje na Ždrijacu u Ninu</i>, Zadar, 2007.- BELOŠEVIĆ, J., <i>Starohrvatsko groblje u selu Kašiću kod Zadra</i>, Split 2010.- PETRINEC, M., <i>Groblja od 8. do 11. stoljeća na području ranosrednjovjekovne Hrvatske države</i>, Split, 2010.- SEKELJ IVANČAN, T., TKALČEC, T., „Slavenko paljevinsko groblje na položaju Duga ulica 99 u Vinkovcima“, <i>Prilozi Instituta za arheologiju u Zagrebu</i>, 23 (2006.), Zagreb.
--	---

<i>Naziv kolegija</i>	Antička religija na prostoru rimske provincije Dalmacije			Kod kolegija	FFAM422D
<i>Studijski program Ciklus</i>	Diplomski sveučilišni studij			Godina studija	II.
<i>ECTS vrijednost boda:</i>	2	<i>Semestar</i>	4.	Broj sati po semestru (p+v+s)	15+0+15
<i>Status kolegija:</i>	obvezni (A)	<i>Preduvjeti:</i>	nema ih	<i>Usporedni uvjeti:</i>	nema ih
<i>Ciljevi kolegija:</i>	<p>Cilj kolegija je:</p> <ul style="list-style-type: none"> - objasniti religijske procese koji su se odvijali na jadransko-podunavskom prostoru u rimsko doba sagledavanjem šire, antičke mediteranske slike. Drugim riječima, cilj kolegija je upoznati studente sa širenjem grčkih, orijentalnih i rimskih kultova na jadransko-podunavsko područje. - upoznati studente s oficijelnu rimsku religiju, njezino asimiliranje na navedeno područje, preuzimanje te sinkretiziranje s autohtonim kultovima na ovom području prije dolaska Rimljana. 				
<i>Ishodi učenja (opće i specifične kompetencije):</i>	<p>Nakon položenog ispita iz ovoga kolegija, studenti će moći:</p> <ul style="list-style-type: none"> - prepoznati procese u razvoju religije na italskom polutoku. - grupirati kultove na temelju njihovih temeljnih osobina. - interpretirati i prepoznati ikonografiju različitih božanstava. - analizirati epigrafičke, arhitektonske, skulpturalne i literarne izvore. - objasniti antička vjerovanja o zagrobnom životu. - prepoznavati oblike i tlocrtne osnove svetišta. - uskladiti sličnosti i razlike u religijskom životu provincija i Italije. - interpretirati i prepoznati ikonografiju različitih božanstava 				
<i>Sadržaj silabusa/izvedbenog plana (ukratko):</i>	<p>Religijski život i kultovi rimskog doba na prostoru između Alpa, Jadrana i Dunava razmatrat će se u širem, mediteranskom okviru i sagledavanjem razvoja ideja kroz sinkretističke procese u pravcu monoteizma. Za razumijevanje vanjskih i unutarnjih pojavnosti rimske oficijelne, orijentalnih i drugih religija i kultova na tom prostoru, bitno je uočavanje procesa na italskom poluotoku. Istraživat će se problemi širenja kultova, grupe i društveni slojevi koji su njihovi nositelji, kolegiji i svećenici, oblici svetišta, osobine i aspekti pojedinih božanstava, liturgija i doktrina. U predavanjima i konzultacijama naglasak će biti na određivanju stanja istraživanja i uočavanju problema materije. Pritom će se polaziti od raščlambe literarnih i epigrafičkih izvora, tektonike i ikonografije spomenika, arhitektonskih ostataka i pripadajućega sitnog inventara. Sadržaj predmeta odnosi se na rimsku klasičnu religiju (kult Kapitolijske trijade, Dii sanctores maiores, religijski elementi u limitaciji agera i podizanju tropeja, vjerovanja o zagrobnom životu, koncept duše...), štovanje carske osobe, autohtone kultove, mitraizam, metroački i druge maloazijske i orijentalne kultove i na egipatska božanstva na istočnojadranskoj obali</p>				

	<p>rimskog doba. Unutar sadržaja izdvojila bi se pojedina tema u skladu s trenutnim znanstvenim preokupacijama nastavnika (npr. mitraizam, metroačka religija, kult Silvana, zagrobna vjerovanja, astrologija i sl.) koja bi se temeljitije proučila.</p> <p>Kroz analizu literarnih izvora i epigrafičko-arheološke građe, opisat će se penetracija rimske oficijelne religije u indigene sredine, sinkretistički procesi i slom poganske religije tijekom 4. i 5. st. Cilj je uputiti studente u metode znanstvenoistraživačkog rada, kako bi mogli izraditi specijalističke seminarske radove iz ovog kolegija u 3. semestru diplomskog studija, kao i kvalitetan magistarski rad s temom o rimskim kultovima i religiji na jadransko-podunavskom prostoru. Vještine koje se trebaju svladati su: primjena istraživačkih metoda, analitičko-sintetički pristup problemima i suverena upotreba kritičkog aparata u pisanju seminarskih radova.</p>		
Detaljan prikaz ocjenjivanja unutar Europskoga sustava prijenosa bodova			
OBVEZE STUDENTA	SATI (PROCJENA)	UDIO U ECTS-u	UDIO U OCJENI
Pohađanje nastave i aktivnost u nastavi	30	1	Max 30%
Referat	15	0.5	Max 20%
Završni usmeni ispit	15	0.5	Max 50%
Obvezna literatura:	<ul style="list-style-type: none"> - BEARD, M., NORTH, J., PRICE, S., <i>Religions of Rome</i>, Vol. I: <i>A History</i>, Cambridge - New York – Melbourne, 1998. - CAMBI, N., Bilješke uz kipove Kibebe (Magna Mater) iz Senja, <i>Senjski zbornik</i>, 20, Senj, 1993. - CAMBI, N., Posveta prostilnoga hrama u Dioklecijanovoj palači, <i>RFFZd</i> 37(24), Zadar, 1999., 27.-39. - GABRIČEVIĆ, B., <i>Studije i članci o religijama i kultovima antičkog svijeta</i>, Split, 1987. - GIRARDI JURKIĆ, V., Kontinuitet ilirskih kultova u rimsko doba na području Istre, <i>Jadranski zbornik</i>, 11, Rijeka – Pula, 1981. - GLAVIČIĆ, M., <i>Kultovi antičke Senije</i>, Zadar, 2013. - JADRIĆ, I., MILETIĆ, Ž., „Liburnski carski kult“, <i>Archaeologia Adriatica</i>, 2/1 - MARŠIĆ, D., „Tri Silvanova žrtvenika iz Salone“, <i>RFFZd</i>, 36(23), Zadar, 1998. - MEDINI, J., „Autohtoni kultovi u razvoju antičkih religija u rimskoj provinciji Dalmaciji“, <i>Dometi</i>, 17, Rijeka, 1984. - MEDINI, J., „<i>Iovilae</i> zavjet iz Burnuma“, <i>RFFZd</i>, 18(8), Zadar, 1979. - MEDINI, J., „Kult Jupitera Dolihena u rimskoj provinciji Dalmaciji“, <i>Godišnjak ANUBiH</i>, 20, Sarajevo, 1982. - MEDINI, J., „Rimske i orijentalne religije na istočnoj obali Jadrana“, <i>Materijali</i>, 12, Zadar, 1976. - MEDINI, J., „Salonitanski arhigalat », <i>Radovi Filozofskog fakulteta u Zadru</i>, Zadar, 1982. - MILETIĆ, Ž., „Mithras-Sol“, <i>Archaeologia Adriatica</i> 1 - PAŠKVALIN, V., Kultovi u antičko doba na području Bosne i 		

	<p>Hercegovine, <i>GZM</i> 18, 1963.</p> <ul style="list-style-type: none"> - RENDIĆ-MIOČEVIĆ, D., <i>Iliri i antički svijet</i>, Split, 1989. [Napomena: članci o Silvanu i Medauru]. - SANADER, M., <i>Rasprave o rimskim kultovima</i>, Zagreb, 1999. - SELEM, P., <i>Izidin trag – egipatski kulturni spomenici u rimskom Iliriku</i>, Split, 1997. - SUIĆ, M., „Orijentalni kultovi u antičkom Zadru“, <i>Diadora</i>, 3, Zadar, 1965. - TOYNBEE, J. M. C., <i>Death and Burial in the Roman World</i>, London, 1970. - ZANINOVIĆ, M., „Liberov hram u Polačama na otoku Mljetu“, <i>Arheološki vestnik</i>, 41 [= <i>Šašlov zbornik</i>], Ljubljana, 1990. - IMAMOVIĆ, E. - Antički kulturni i votivni spomenici na području Bosne i Hercegovine, Sarajevo, 1977. - JADRIĆ-KUČAN, I. „Carski kult u rimskoj provinciji Dalmaciji“ disertacija, Zadar, 2011. - GLAVIČIĆ, M. „Kultovi antičke Senije“, Zadar, 2016.
--	--